

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden 2020

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Colofon

Naam Standaard:	Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden 2020
Beschrijving:	Eisen over het beheer en onderhoud van vegetatie in de uiterwaarden op basis van taken en verantwoordelijkheden van RWS en wet- en regelgeving
Status:	Definitief
Datum:	13 augustus 2021
Versienummer:	1.01
Soort:	kader
Verantwoordelijke PE:	A&O
Gebruik in proces:	Monitoring, Onderhoud
Rol:	Technisch Management
Netwerk:	Hoofdwatersysteem (HWS)
Object:	Uiterwaarden
Kennisveld:	Assetmanagement, leefomgeving, waterveiligheid, waterbeheer
XXX:	
Inhoudelijk Beheerder:	Rick Kuggeleijn
Verantwoordelijke afdeling:	RWS Team Uiterwaarden
WW RWS Nummer:	6034

Deze leidraad vervangt de Leidraad en Kader beheer groenvoorzieningen 2013 in de werkwijzer, voor zover delen daarvan gaan over uiterwaarden.

Wijzigingen versie 1.01 ten opzichte van versie 1.0

Paragraaf /eis	Wijziging
Diverse eisen	V&V; geplande documenten hernoemd/aangepast
Diverse eisen	Taalkundige en spellingswijzigingen
2-010	Beschrijving Jaarplan gewijzigd in beschrijving Vegetatieonderhoudsplan vanwege gewijzigde invulling Jaarplan. Diverse aanvullingen en wijzigingen.
2-220 / 7-130	V&V criterium aangevuld met eisen aan inventarisatie.
2-140	Aanpassingen aan eis zichtlijnen
4-061 t/m 4-068	Eisen aan herplant en nazorg van beplanting toegevoegd
5-130 / 5-390	...of meer... toegevoegd aan beschreven diameter.
5-160 / 5-580	Eisen verwijderd vanwege overlap met IHP
6-020	Beschrijving van instandhoudingsbeheer aangepast.
6-040	V&V criterium aangepast; voldoende verwijderd.
6-050	V&V criterium en bron aangevuld met verwijzing naar Index Natuur en Landschap van BIJ12.

Voorwoord

Rijkswaterstaat heeft als waterbeheerder de wettelijke verplichting vanuit de Waterwet om de begroeiing (vegetatie) in de uiterwaarden met het oog op de hoogwaterveiligheid en waterkwaliteit binnen de norm te houden. Voor vegetatie in het gebied van de grote rivieren is deze norm vertaald naar toegestane vegetatieklassen. In 2014 is deze norm voor de eerste keer vastgelegd in de vorm van de vegetatielegger als onderdeel van de Legger Rijkswaterstaatswerken. In 2020 is deze vegetatielegger geactualiseerd en is ook de relatie met waterkwaliteit en andere kerntaken benoemd waarvoor Rijkswaterstaat eveneens een wettelijke taak heeft. Dit document vervangt voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden de in 2013 verschenen Leidraad Beheer Groenvoorzieningen. Herziening was nodig vanwege diverse wijzigingen in wet- en regelgeving en in het beleid van Rijkswaterstaat ten aanzien van het vegetatiebeheer in de uiterwaarden, en meer rekening gehouden moet worden met (nieuwe) eisen op het gebied van N2000, NNN en KRW, landschap en recreatie.

In deze "Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden 2020" staat veel informatie die assetmanagers, omgevingsmanagers, ecologen en contractbeheersers bij Rijkswaterstaat richting geven in de aansturing en begeleiding van onderhoudscontracten/ prestatiecontracten tbv het (vegetatie)onderhoud in de uiterwaarden. Dat geldt zowel voor de precontractuele fase als voor de contractbegeleidingsfase. In bijlage 2 zijn de concrete contracteisen opgenomen die (ongewijzigd) kunnen worden overgenomen in het contract met de opdrachtnemers, of waarnaar verwezen kan worden in een contract. Dit deel van het document stond voorheen bekend als het kader vegetatiebeheer. De werkwijze zoals beschreven in deze Leidraad, en de contracteisen in de bijlage, is weliswaar verplicht maar in de invulling van de eisen is ruimte voor flexibiliteit om hier samen met de opdrachtnemers nadere afspraken over te make. Belangrijk is dat het doel van het vegetatiebeheer, natuurlijke en veilige uiterwaarden voor iedereen (zowel tav hoogwaterbescherming, waterkwaliteit, natuur als gebruik), voorop staat.

Deze leidraad en de uitwerking in contracteisen sluit aan op de nieuwe werkwijze voor onderhoudscontracten in de uiterwaarden, de "doen-aanpak". In deze aanpak worden de eisen na gunning samen met de aannemer (verder) ingevuld, en waar nodig uitgewerkt (bijvoorbeeld tav zorgplicht en natuur).

Het is de wens dat dit document bijdraagt aan een uniforme en heldere werkwijze en een soepele uitvoering van de contracten op het gebied van vegetatieonderhoud in de uiterwaarden, en leidt tot een optimaal resultaat buiten.

Dank gaat uit naar alle mensen die hebben bijgedragen aan deze leidraad, binnen en buiten RWS. Specifiek wil ik hierbij Jasper Schurgers en Johan de Bijl danken voor hun grote bijdrage aan deze leidraad.

Rick Kuggeleijn
Programmamanager Uiterwaardenbeheer RWS

Inhoud

1. Inleiding en leeswijzer	7
1.1. Inleiding	7
1.2. Reikwijdte van de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden	8
1.3. Ambitie van de Leidraad	8
1.4. Afbakening en doelgroep	9
1.5. Leeswijzer	9
2. Wet- en regelgeving	11
2.1. Inleiding	11
2.2. Waterwet	12
2.3. Europese Kaderrichtlijn Water	14
2.4. Wet Natuurbescherming	14
2.5. Zorgplicht voor eigen terreinen, o.a. boomveiligheid	18
2.6. Wetten voor afvalstoffen (water)bodem	19
2.7. Cultuurhistorische en aardkundige objecten (Monumentenwet, RCE)	20
2.8. Gebruik chemische bestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte	21
2.9. Provinciale en plaatselijke verordeningen	21
2.10. Invasieve soorten	22
2.11. Beschikking Bacterievuur	23
3. Beleid	25
3.1. Inleiding	25
3.2. Rivieren en kanalen	25
3.3. Nationaal Waterprogramma (NWP)	25
3.4. Vaarwegveiligheid	27
3.5. Beleidslijn Grote Rivieren (BGR), Hoogwaterveiligheid	27
3.6. Nationale Omgevingsvisie (NOVI)	28
3.7. Natuurnetwerk Nederland (NNN)	29
3.8. Heggen	30
3.9. Rode lijsten	31
3.10. Iepziekte	31
3.11. Duurzaamheid	32
4. Functies van uiterwaardvegetatie	33
4.1. Inleiding	33
4.2. Rivieren en uiterwaarden	33
4.3. Natuurfunctie van uiterwaarden	36
5. Van landschap naar beheer	39
5.1. Inleiding	39
5.2. Maatregelen uiterwaardbeheer	39
5.3. Relatie tussen KRW en beheer	42
5.4. Beheerplan voor bijzondere situaties	44
5.5. Nationale Database Flora en Fauna	44

6. Organisatie van het vegetatiebeheer	45
6.1 Inleiding	45
6.2 Organisatie van het vegetatiebeheer	45
6.3 Taken van Rijkswaterstaat	46
Literatuurlijst	47

Bijlagen

Bijlage 1 Processchema – Bepalen beheervorm

Bijlage 2 Contracteisen voor vegetatieonderhoud uiterwaarden

Bijlage 3 Memo Rijkswaterstaat CD Wettelijke beheertaken Rijkswaterstaat in uiterwaarden

1. Inleiding en leeswijzer

1.1. Inleiding

De uiterwaarden langs de rivieren zijn van groot belang voor het functioneren van de rivier en de omgeving. De aanwezige vegetatie draagt wezenlijk bij aan het functioneren van deze objecten. Voor (vaar)weggebruikers is het van belang dat zij veilig de bestaande infrastructuur kunnen gebruiken. Daarnaast moeten de kernfuncties van deze objecten gehandhaafd blijven; dat wil zeggen scheepvaart, waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur en overige gebruiksfuncties.

Rijkswaterstaat is als beheerder verantwoordelijk voor het Hoofdwegennet (HWN), het Hoofdvaarwegennet (HVWN) en het Hoofdwatersysteem (HWS). Deze Leidraad gaat over het vegetatiebeheer in de uiterwaarden voor die delen waar de Vegetatielegger op van toepassing is. Dit betreft de delen van het riviereengebied waar de vegetatie van invloed is op de rivierwaterstand. Buiten deze rivierdelen zijn het effect van getij of peilbeheer op de rivierstand groter dan het effect van opstuwing door vegetatie; op deze rivierdelen is de Leidraad daarom niet van toepassing.

Het beheer van de aanwezige vegetatie zorgt ervoor dat de waterstaatswerken hun functie optimaal kunnen vervullen. Uitgangspunten hierbij zijn kostenefficiëntie, recht doen aan alle wetten en regels en het behouden en ontwikkelen van kwaliteit op basis van landelijke en regionale normen, eisen en wensen.

Deze Leidraad gaat over het beheer en onderhoud van uiterwaarden langs de grote rivieren, inclusief wegen en oevers en andere objecten die zich daar bevinden. De basis voor het vegetatiebeheer van de uiterwaarden wordt gevormd door de Vegetatielegger. Dit instrument heeft als doel om de vegetatie te laten voldoen aan de norm en draagt onder andere bij aan een veilige doorstroming van de Nederlandse rivieren en de instandhouding van vegetatie vanwege de waterkwaliteit. De Vegetatielegger bestaat uit overzichtskaarten en regels, die samen aangeven welke type begroeiing waar is toegestaan vanuit het oogpunt van hoogwaterveiligheid en waterkwaliteit. De Vegetatielegger is nodig omdat begroeiing in de uiterwaarden de doorstroming van water kan belemmeren. Te veel begroeiing vergroot bijvoorbeeld de kans op overstromingen. De uiterwaarden langs de grote rivieren waarop de Vegetatielegger van toepassing is, beslaan circa 64.000 hectare. Ruim 70% hiervan is begroeid met kruidachtige vegetaties (gras en akker of riet en ruigte). Het overige deel bestaat uit waterpartijen, verhard oppervlak en houtachtige vegetaties al dan niet in combinatie met kruidachtige vegetatie.

De Vegetatielegger is uitgangspunt voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden uitgezonderd de van vergunningplicht vrijgestelde gebieden. Rijkswaterstaat heeft met het programma Stroomlijn de doorstroming van de uiterwaarden verbeterd door voor hoogwater hinderlijke vegetatie te verwijderen. De waterstanden bij maatgevend hoogwater zijn door deze ingrepen met gemiddeld vijf tot tien centimeter gedaald. Nu de uiterwaarden op orde zijn, voert Rijkswaterstaat voor het gehele areaal dat onder de legger valt actief vegetatiebeheer uit, bijvoorbeeld door aannemers die onderhoud uitvoeren. In samenwerking met partijen die terreinen in de uiterwaarden in eigendom hebben, voert Rijkswaterstaat passief beheer uit, waarbij de eigenaren zelf het vegetatiebeheer regelen. Hierbij wordt de monitoring, de administratieve organisatie en de financiële verantwoording door RWS geregeld. De nieuwe situatie, na uitvoering van Stroomlijn maar ook Ruimte voor de Rivier, Maaswerken, KRW, NURG en andere projecten, is vastgelegd in de geactualiseerde Vegetatielegger 2020. De legger zal de komende jaren regelmatig geactualiseerd worden.

Het vegetatiebeheer vraagt om adequate monitoring. Jaarlijks inventariseert Rijkswaterstaat met behulp van de Vegetatiemonitor of de begroeiing in alle uiterwaarden voldoet aan de Vegetatielegger, zie: <https://www.vegetatiemonitor.rws.nl> en <https://vegetatiemonitor.netlify.app/>.

Waarom deze Leidraad?

De Leidraad Beheer Groenvoorzieningen (2013) voor het beheer van groenvoorzieningen langs wegen, kanalen en grote rivieren is voor de uiterwaarden toe aan een herziening om de volgende redenen:

- de wens van Rijkswaterstaat om het beheer en onderhoud van de uiterwaarden specifiek te beschrijven, o.a. met de komst van de vegetatielegger;
- diverse wijzigingen in wet- en regelgeving;
- wijzigingen in het beleid van Rijkswaterstaat gericht op kerntaken;
- wijzigingen bij Rijkswaterstaat ten aanzien van contractbeheersing voor het beheer van de uiterwaarden.

Omdat het beheer van de uiterwaarden meer vraagt dan enkel het instandhoudingsbeheer van groen is gekozen voor een aparte leidraad. Hierdoor kan er beter rekening gehouden worden met de taken waarvoor RWS eveneens een opgave heeft zoals: hoogwaterveiligheid, KRW, N2000; maar ook NNN, landschap en recreatie.

1.2 Reikwijdte van de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden

De Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden 2020 beschrijft de werkzaamheden die horen bij het vegetatieonderhoud in de uiterwaarden langs de grote rivieren. De uiterwaarden zijn hier gedefinieerd als alle delen binnen de Vegetatielegger met uitzondering van het zomerbed en de delen die op grond van artikel 6.16 van het Waterbesluit zijn vrijgesteld van vergunningplicht.

De Leidraad Beheer Groenvoorzieningen 2013 is geschreven voor het beheer van groenvoorzieningen langs wegen, kanalen en rivieren, inclusief de uiterwaarden. Voor de uiterwaarden en de oevers langs de rivieren vervangt deze Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden 2020 de Leidraad uit 2013. Voor de groenvoorzieningen buiten de uiterwaarden blijft de Leidraad Beheer Groenvoorzieningen 2013 (of een opvolger hiervan) onverminderd van kracht. In het onderhoudscontract moet aangegeven worden welk kader prevaleert als deze onderling tegenstrijdig zijn, bv. bij overgangen tussen rivieren en kanalen.

Deze Leidraad beschrijft de taken van Rijkswaterstaat op het gebied van vegetatiebeheer op basis van beleid en bestaande wet- en regelgeving, en de wijze waarop RWS deze voor de uiterwaarden invult. Hierbij gaat het om de kerntaken van RWS, zoals hoogwaterbescherming en waterkwaliteit en op eigen terreinen N2000, maar ook om de wijze waarop ingegaan wordt op andere (kwaliteits)aspecten en regelgeving, zoals provinciale natuur, recreatie en zorgplicht. Middels een processchema wordt een combinatie gemaakt van vegetatieklassen uit de legger en de andere doelen in het gebied die vervolgens de beheervorm en de beheermaatregelen bepalen. De contracteisen per beheervorm vormen een concreet handvat voor het vormgeven van het vegetatiebeheer in de uiterwaarden.

1.3 Ambitie van de Leidraad

Deze Leidraad biedt informatie voor de voorbereiding, uitvoering en kwaliteitsborging van het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Rijkswaterstaat legt hierin zijn ambitie en concrete doelstellingen vast voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden langs de grote rivieren. De koers van Rijkswaterstaat is een sober en doelmatig vegetatiebeheer gericht op het garanderen van de kerntaken van Rijkswaterstaat binnen de kaders van bestaand beleid en wet- en regelgeving.

De prioritering in het vegetatiebeheer is als volgt:

- 1) Wet- en regelgeving (o.a. Waterwet, Wet Natuurbescherming e.d.) en Veiligheid (verkeers-, scheepvaart- en hoogwaterveiligheid);
- 2) Kosten (sober en doelmatig);
- 3) Andere doelen (natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie), indien meekoppeling van deze doelen

mogelijk is.

Als aan prioriteiten 1 is voldaan, dan wordt bij gelijke kosten voor het beheer en onderhoud gekozen voor het beheer dat de hoogste natuurwaarde oplevert.

1.4 Afbakening en doelgroep

Deze Leidraad behandelt het beheer en onderhoud van vegetatie in de uiterwaarden en op oevers langs de grote rivieren voor zover deze vallen binnen de beheersgrenzen van de Vegetatielegger. Het beheer van de grote wateren zoals het IJsselmeer, delta, kusten (inclusief die van het IJsselmeer), zoute gebieden en delen van getijdengebieden waar de invloed van het getij groter is dan de invloed van de rivierafvoer vallen niet onder deze Leidraad. Voor het groenbeheer langs kanalen en wegen blijft de Leidraad Beheer Groenvoorzieningen 2013 (of opvolger) van kracht;

Het beheer van faunavoorzieningen valt buiten deze Leidraad. Zie hiervoor de Leidraad Faunavoorzieningen bij Infrastructuur van de Dienst Verkeer- en Scheepvaart (Wansink et al., 2011) en de Richtlijnen voor inspectie en onderhoud van faunavoorzieningen bij wegen (Ouden, den & Piepers, 2008).

Deze leidraad en richtlijn kan ter informatie dienen voor een ieder die betrokken is bij het beheer van uiterwaarden.

Samenvatting wet- en regelgeving en beleid

In deze Leidraad is de relevante wet- en regelgeving en het beleid voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden bij elkaar gebracht en op hoofdlijnen samengevat. Deze Leidraad is een eerste hulpmiddel voor kennis over de wet- en regelgeving en geen vervanging van de brondocumenten. Waar nodig moet de oorspronkelijke wet- en regelgeving, de beleidsdocumenten en eventueel experts worden geraadpleegd.

1.5 Leeswijzer

De Leidraad is opgedeeld in delen. In deel A (Wet- en regelgeving en beleid van Rijkswaterstaat op het gebied van vegetatiebeheer) is de belangrijkste wet- en regelgeving opgenomen en zijn de beleidsaspecten op het gebied van vegetatiebeheer in de uiterwaarden beschreven. In Bijlage 3 is in aanvulling hierop een memo opgenomen van Rijkswaterstaat Corporate Dienst (RWS CD) waarin de wettelijke beheertaken van Rijkswaterstaat in de uiterwaarden worden geschetst. Dit memo dient als toelichting en aanvulling op deel A van deze Leidraad.

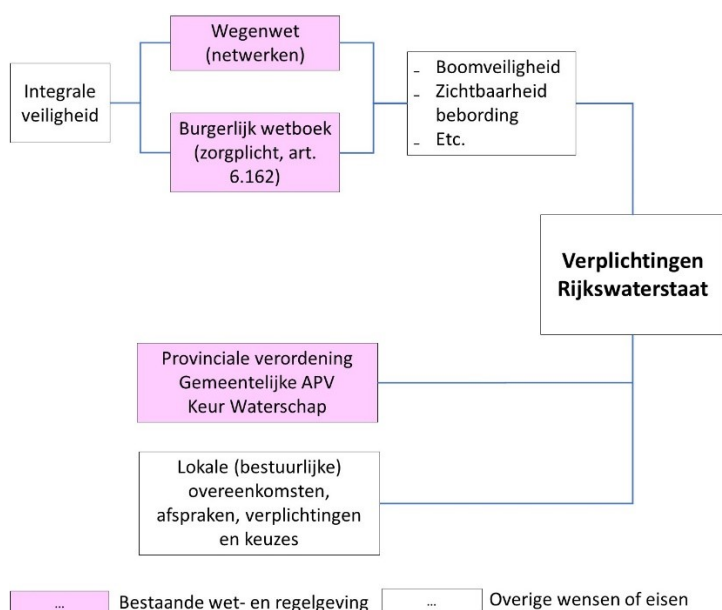
In deel B (Doelmatig vegetatiebeheer Rijkswaterstaat) zijn de belangrijkste functies van vegetatie in de uiterwaarden gedefinieerd en zijn de documenten opgenomen die horen bij de voorbereiding van het vegetatiebeheer. Belangrijkste hulpmiddel is een beslisschema in bijlage 1 dat op basis van de klassen uit de Vegetatielegger de standaard beheervorm voorschrijft. Daarnaast zijn de taken voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden beschreven.

In bijlage 2 is de visie en de beheermaatregelen voor de verschillende beheervormen vertaald naar concrete contracteisen. Het geeft weer welke voorwaarden aan beheermaatregelen worden gesteld op basis van de in deel A beschreven randvoorwaarden van wet- en regelgeving, en beleid en de in deel B beschreven uiterwaardfuncties. Bijlage 2 is expliciet bedoeld voor onderhoudscontracten. In de nieuwe structuur kan ervoor gekozen worden om de bijlage als geheel voor te schrijven in een contract (verificatie in één overkoepelende eis), of de afzonderlijke contractvoorschriften integraal op te nemen in een contract (verificatie door opdrachtnemer per eis). De doelgroep van bijlage 2 is primair de opdrachtnemer die voor Rijkswaterstaat het onderhoud in de uiterwaarden uitvoert.

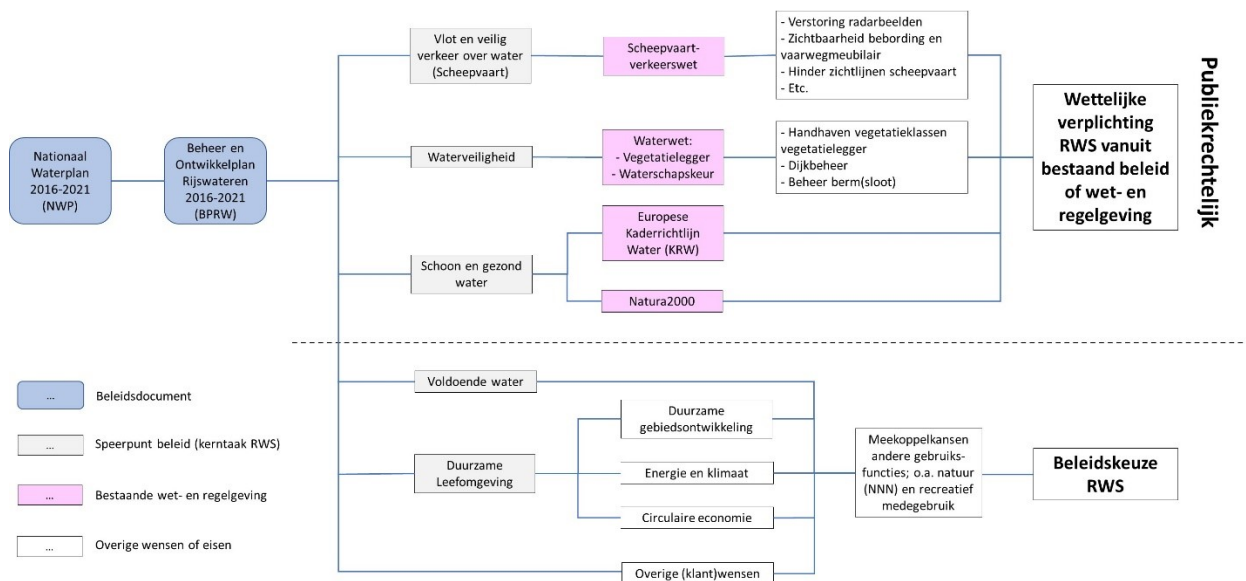
2. Wet- en regelgeving

2.1 Inleiding

Er zijn verschillende wettelijke regelingen van toepassing die de speelruimte voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden beperken of juist richting geven. In dit hoofdstuk worden deze toegelicht. De wet- en regelgeving is opgedeeld in een privaatrechtelijk spoor (Figuur 1) en een publiekrechtelijk spoor (Figuur 2). Hierbij is onderscheid gemaakt tussen wettelijke verplichtingen, voortvloeiend uit bestaande wet- en regelgeving, en beleidskeuzes van Rijkswaterstaat voor aanvullende beheermaatregelen die meegenomen kunnen worden bij het vegetatiebeheer (meekoppelkansen). Wet- en regelgeving zijn continu aan veranderingen onderhevig. Dit hoofdstuk dient gezien te worden als momentopname van wet- en regelgeving die relevant is voor het beheer en onderhoud van de uiterwaarden. Er dient daarom altijd gebruik gemaakt te worden van de meest actuele wet- en regelgeving afkomstig zoals gepubliceerd door de bevoegde gezagen.

Figuur 1: Privaatrechtelijke verplichtingen voor terreinen die in eigendom of in beheer zijn bij Rijkswaterstaat

Figuur 2: Publiekrechtelijke taken van Rijkswaterstaat en meekoppelkansen. De beslissing voor het benutten van een meekoppelkans is onder andere afhankelijk van externe financiering.
 Nb.: NWP en BPRW gaan vanaf 2022 op in 1 document, het Nationaal Waterprogramma (NWP). Vanaf 2022 dient hier dus gelezen te worden: NWP 2022-2027

2.2 Waterwet

De Waterwet regelt het beheer van de bij het Rijk in beheer zijnde rijkswaterstaatswerken. De zorgplicht in de Waterwet is van toepassing op alle handelingen of het nalaten van handelingen, die de bodem of oever, inclusief de flora en fauna van een oppervlaktewaterlichaam betreffen. Al het mogelijke moet worden gedaan om aantasting te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken.

De Waterwet gaat uit van twee waterbeheerders: Rijkswaterstaat voor het hoofdwatersysteem, waartoe onder meer de grote rivieren met hun uiterwaarden behoren, en het waterschap voor het regionaal watersysteem.

De Waterwet verbiedt om vaste voorwerpen te storten, te plaatsen of neer te leggen of deze te laten staan of liggen dan wel een dergelijk werk anders te gebruiken dan waar het voor bestemd is. Dit verbod geldt voor alle natte waterstaatswerken van Rijkswaterstaat, dus voor zowel oppervlaktewateren als waterkeringen in beheer bij Rijkswaterstaat, inclusief oevers en de er in liggende kunstwerken. Voor het plaatsen van nieuwe objecten op het grondgebied van Rijkswaterstaat door anderen dan Rijkswaterstaat zelf is een vergunning vereist welke is aan te vragen bij de Regionale Diensten van Rijkswaterstaat. Als Rijkswaterstaat de initiatiefnemer van een activiteit is en er is sprake van een wijziging van het waterstaatswerk dan moet een projectplan worden vastgesteld. Onderhoud wordt meestal uitgevoerd binnen de reikwijdte van de legger, in incidentele situaties kan een projectplan nodig zijn.

De belangrijkste beheertaken zijn:

- planvorming;
- regelgeving;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH);
- aanleg, aanpassing, instandhouding en onderhoud van rijkswaterstaatswerken;
- regulering van aan- en afvoer, alsmede conservering van water.

Vaak wordt onderscheid gemaakt in actief beheer. Het passieve beheer bestaat uit de regelingen en het bestuur. De eerste drie van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder.

Het actieve beheer omvat het zorgdragen voor de uitvoering van concrete werkzaamheden. De twee laatste van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder.

Waterkeringen

Het beheer van de waterkering is erop gericht een erosiebestendige grasmat te verkrijgen. De doorworteling van de zode bepaalt voor een groot deel de erosiebestendigheid van de grasvegetatie op het dijktaalud. Die houdt verband met soortenrijkdom en het aanwezige vegetatietype. De soortenrijkdom en het vegetatietype is grotendeels afhankelijk van het gevoerde beheer. Het gevoerde vegetatiebeheer op de primaire keringen draagt dus in belangrijke mate bij aan de erosiebestendigheid van de kering.

Daar waar Rijkswaterstaat eigenaar is van dijktaaluds, dient het vegetatiebeheer te voldoen aan deze Leidraad. Belangrijkste aandachtspunt daarbij, zie schema bijlage 1, is voldoen aan de eisen van de Keur.

Keur

Waterschappen kunnen via de Keur (Waterwet) regels stellen met betrekking tot het beheer en onderhoud van onder andere regionale wateren, en ook voor delen van de uiterwaard (de keur-zone). Er zijn schouwplichtige en niet-schouwplichtige watergangen. Voor schouwplichtige watergangen beschrijft het waterschap de maatregelen en tijden van het beheer in de Keur. De Keur van de verschillende waterschappen omschrijft de minimumeisen waaraan de watergangen ten tijde van de schouw moeten voldoen. Rijkswaterstaat onderhoudt een groot aantal watergangen waarop de Keur van toepassing is. Op basis van de Keur hebben de waterschappen eigen leggers voor het onderhoud van watergangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in A-, B- en C-watergangen. De jaarlijkse onderhoudsplicht geldt alleen voor watergangen type A en B. Voor de A-watergangen geldt dat deze worden in de regel onderhouden door het waterschap en voor de B-watergangen geldt dat deze onderhouden worden door de (aangrenzende) eigenaren.

Sloten in uiterwaarden zijn over het algemeen in beheer bij waterschappen, tenzij anders is aangegeven op de kaarten bij de Waterregeling. De Waterregeling bevat daarnaast onder andere regels ten aanzien van de organisatie van het waterbeheer en de begrenzing van oppervlaktewaterlichamen. Zie voor meer informatie: <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/handboek-water/wetgeving/waterwet/besluiten-regelingen/waterregeling/>

Verder kan het zijn dat waterschappen via de Keur eisen stellen aan het verwijderen van vegetatie binnen de Keurzone, bv ten aanzien van de wijze van oplevering (bijvoorbeeld afwerking bij verwijderen stobben).

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/ aandachtspunten
Watergangen moeten voldoen aan de Keur	- Uitmaaien en baggeren van die watergangen waarvoor een Keur geldt; - Schouwpaden en onderhoudspaden van schouwwatergangen toegankelijk houden; - Voldoen aan minimumeisen tijdens schouw afhankelijk per waterschap; - Evt. ontvangstplicht voor de uitkomende bagger en maaisel bij beheer door waterschap.	Waterschappen	Keur: opvragen bij betreffende waterschap	

2.3 Europese Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is via de Wet Milieubeheer en de Waterwet opgenomen in de Nederlandse wetgeving in de vorm van het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (Bkmw). De KRW is bedoeld om uiterlijk in 2027 een goede chemische en ecologische waterkwaliteit voor alle waterlichamen te bereiken en deze te waarborgen. De ecologische doelen zijn omschreven als de Goede Ecologische Toestand (GET) en voor niet natuurlijke wateren als het Goed Ecologische Potentieel (GEP). De KRW-doelen zijn voor de rijkswateren uitgewerkt in het Beheer- en ontwikkelingsplan voor de Rijkswateren (BPRW). Maatregelen die de afgelopen jaren ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit zijn uitgevoerd betreffen de aanleg van geulen, natuurvriendelijke oevers, wetlands, vispassages en overige inrichtingsmaatregelen zoals het plaatsen van dode bomen in rivieren.

De raakvlakken tussen vegetatiebeheer en KRW-doelen zijn vooral gesitueerd in de overgangszone van nat naar droog: de oevers van strangen, geulen, meanders en onverdedigde oevers van rivieren en kanalen. Deze zone wordt geduïd als het Ecologisch Relevant Areaal (ERA). Omdat er ook vanuit andere beleidsopgaven voor natuur locaties toegevoegd kunnen zijn, is het aangeduid als ecologisch relevant areaal. Regionaal is dit ERA bepaald en verwerkt in online-viewers. De KRW stelt dat ecologische waarden van de wateren niet mogen verslechteren. Dit dient ook het uitgangspunt bij het beheer en onderhoud te zijn. Het is de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat om bij het vegetatiebeheer rekening houden met aanwezige oevervegetatie vanwege de ecologische doelen uit de KRW. De interventiewaardenkaarten van KRW projecten zijn opgenomen in de Vegetatielegger en daarmee is een deel van de KRW -relevante vegetatie geborgd voor ontwikkeling en behoud. Verder wordt het Toetsingskader Waterkwaliteit toegepast, waarbij o.a. wordt nagegaan of en in hoeverre ingrepen binnen het ecologisch relevante areaal in uiterwaarden worden verricht. Zie voor meer informatie bijlage 5 van het BPRW 2015-2021:

<http://publicaties.minienm.nl/documenten/beheer-en-ontwikkelplan-voor-de-rijkswateren-2016-2021-bprw-2016-2021>.

Natuurvriendelijke oevers (ook de civiele vooroevers met plasbermen) en vrij eroderende oevers vallen eveneens onder de doelen van de KRW. Om de natuurvriendelijke oevers in stand te houden zijn instandhoudingsplannen opgesteld waarin ook het beheer voor KRW-doelen is opgenomen. In paragraaf 3.3 (Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren) worden specifieke aandachtspunten vanuit de KRW voor het vegetatiebeheer in uiterwaarden benoemd.

2.4 Wet Natuurbescherming

Soortenbescherming

De bescherming van planten- en diersoorten, zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden, is sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb heeft gevolgen voor het beheer van uiterwaarden. In hoofdstuk 3 van de Wnb is het soortenbeschermingsregime vormgegeven met als doel het behoud van plant- en diersoorten die in het wild voorkomen. In artikel 3.31 Wnb is geregeld dat er een vrijstelling geldt van enkele verbodsbepalingen als gewerkt wordt conform een zogenaamde gedragscode. Voor werkzaamheden van Rijkswaterstaat is ook een gedragscode vastgesteld en goedgekeurd op 29 september 2018 door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat). Deze gedragscode is van toepassing op alle beschermde planten- en diersoorten en ziet toe op de volgende werkzaamheden:

- bestendig beheer en onderhoud¹ aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, wegen, of in het kader van natuurbeheer;
- kleinschalige ruimtelijke ontwikkeling of inrichting (dit zijn plannen of projecten waarvoor geen MER is opgesteld of moet worden opgesteld).

Bij het uitvoeren van beheeractiviteiten kunnen beschermde planten en dieren in het kader van de Wnb aanwezig zijn. Wanneer gewerkt wordt volgens de Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat (Rijkswaterstaat, 2018) hoeft voor het uitvoeren van bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing aan

¹ Bestendig beheer en onderhoud stelt eisen aan het periodiek onderhoud. Het verwijderen van houtachtigen valt alleen onder bestendig beheer en onderhoud als dit eens in de drie jaar gebeurt.

gevraagd te worden als het gaat om de verboden voor beschermde soorten uit de VRL, HRL, Bern Conventie (bijlagen I en II), Bonn Conventie (bijlage I) en andere beschermde soorten (bijlage 3 bij de Wnb). Contractueel wordt vastgelegd dat opdrachtnemers werken uitvoeren conform de Gedragscode.

Naast de verbodsbepalingen is in de Wnb een algemene zorgplicht opgenomen (artikel 1.11 Wnb). Deze zorgplicht geldt voor alle soorten, dus niet alleen voor soorten die door de Wnb worden beschermd. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in ieder geval in dat nadelige effecten voor flora en fauna door handelen of nalaten zoveel mogelijk moeten worden voorkomen of moeten worden beperkt en ongedaan worden gemaakt. Bij het vegetatiebeheer in de uiterwaarden moet men hier ook rekening mee houden.

Bij uitbesteding van werkzaamheden waarop de Gedragscode van toepassing is, liggen er verantwoordelijkheden voor zowel Rijkswaterstaat als de opdrachtnemer. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het aanleveren van de verspreidingsgegevens van de beschermde soorten uit de NDFF en levert deze samen met de Gedragscode aan de opdrachtnemer aan (zie § 5.5). De opdrachtnemer stelt met deze gegevens een Ecologisch Werkprotocol op dat ter toetsing aan Rijkswaterstaat wordt aangeboden.

Bij schade die veroorzaakt is door beschermde soorten kan schadebestrijding nodig zijn. Voor meer informatie ten aanzien van taken en verantwoordelijkheden van Rijkswaterstaat ten aanzien van jacht, beheer en schadebestrijding is een handreiking opgesteld (zie 'Handreiking Jacht, Beheer en Schadebestrijding', Rijkswaterstaat, 2016).

Betreft	Verplichte acties ON	Verplichte acties OG	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/aandachtspunten
- Zorgvuldig handelen (art. 1.11 Wnb) - Gedragscode Rijkswaterstaat; - Bescherming beschermde soorten en ook soorten die onder N2000 bescherming regime vallen.	- Inspectie op voorkomen beschermde soorten (direct vóór aanvang van werkzaamheden); - Opstellen ecologisch werkprotocol door opdrachtnemer conform Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat (bij beheer en onderhoud en bij kleine ruimtelijke ingrepen); - Voorbereiding aanvraag ontheffing voor kleine ruimtelijke ontwikkelingen waarbij niet volgens de gedragscode kan worden gewerkt.	- Verzamelen van inventarisatiegegevens van beschermde soorten; - Ter beschikking stellen informatie beschermde soorten aan ON; - Toetsing Ecologisch Werk-protocol.	LNV (RVO)	- Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat: https://mijn.rvo.nl/documents/20448/80125/Gedragscode+soortenbescherming+Rijkswaterstaat - Gegevens NDFF.	MER-plichtige (grootschalige ruimtelijke) ontwikkelingen vallen buiten de werking van de gedragscode: H2 van de Gedragscode.
- Schadebestrijding (bewust doden) - Artikel 3.12-3.14 Wnb	- Opdrachtnemer meldt bedreigende schade door dieren aan Rijkswaterstaat; - FBE's maken faunabeheerplannen, vormt de basis voor ontheffingsaanvraag.	- Rijkswaterstaat neemt contact op met FBE n.a.v. gemelde schade.	LNV (RVO)	- Landelijke schadelijst; - Provinciale schadelijst (resp. art. 2, bijlage I en artikel 3, bijlage II Besluit beheer en schadebestrijding dieren); - faunabeheerplannen.	

Gebiedsbescherming

Naast soortenbescherming regelt de Wet natuurbescherming ook de gebiedsbescherming in Nederland. In Nederland zijn in 2012 166 gebieden aangewezen of aangemeld als Natura 2000-gebied, waaronder ook veel uiterwaarden. Handelingen, die mogelijk schadelijke gevolgen hebben voor de natuurwaarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen zijn zonder vergunning niet toegestaan. Dat geldt ook voor handelingen die buiten de natuurgebieden plaatsvinden maar die mogelijk wel een negatieve invloed hebben op de natuurwaarden binnen de gebieden (zgn. externe werking). De consequenties van de aanwijzing als Natura 2000-gebied voor het beheer van Rijksarealen die deel uitmaken van of nabij Natura 2000-gebieden zijn gelegen, zijn vastgelegd in de beheerplannen per Natura 2000-gebied.

Voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden, ten behoeve van hoogwaterveiligheid, is in Bijlage 10 van het Beheerplan Natura 2000 Rijntakken vastgelegd dat het cyclisch (maximaal eens in de 5 jaar) terugzetten van opstuwende vegetatie ook binnen kwalificerende habitattypen wordt beschouwd als bestaand gebruik en zonder vergunning kan worden uitgevoerd (zie:

https://www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/03Natuur/190114_Beheerplan_Natura2000_Rijntakken_2019_toegankelijk.pdf).

Wanneer echter sprake is van jarenlang achterstallig onderhoud, en als gevolg daarvan kwalificerende habitattypen zijn ontstaan, is er geen sprake meer van bestaand gebruik (bestendig beheer) en zal een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

In het rivierengebied hebben de provincies het voortouw voor het opstellen van de meeste beheerplannen N2000 (uitzonderingen Grensmaas en Eijsden); zij zijn het bevoegd gezag. Rijkswaterstaat is hierbij betrokken en de Minister van I&W ondertekent mede de beheerplannen. De Natura2000 doelen zijn

kaderstellend. Rijkswaterstaat zelf is voortouwnemer van 19 gebieden, zie: <https://www.rwsnatura2000.nl/>. De voortouwnemer is het aanspreekpunt en verantwoordelijk voor het totale proces om tot een beheerplan te komen.

Voorbeelden van N2000 habitattypen in uiterwaarden die bij Rijkswaterstaat in beheer en eigendom zijn, zijn stroomdalgraslanden en vochtige alluviale bossen.

Het uit te voeren beheer staat in de voor de gebieden geldende N2000 beheerplannen. Hier moet ook Rijkswaterstaat zich aan houden. Indien voor specifieke locaties een separaat uiterwaardbeheerplan nodig is, dan geldt dat het onderhoud afgestemd moet zijn op het N2000 beheerplan.

Betreft	Verplichte acties OG*	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/aandachtspunten
- Beheer mag niet strijdig zijn met instandhoudingsdoelen; - Beheer dat aangemerkt is als instandhoudingsmaatregel in het beheerplan, mag niet gewijzigd worden zonder instemming met voortouwnemer beheerplan.	Bij het opstellen van uiterwaardbeheerplan: - Check beheerplan N2000 (regulier beheer hierin afgedekt); - Indien nodig natuurtoets uitvoeren; - Indien nodig vergunning Wnb aanvragen; - Indien nodig mitigerende of compenserende maatregelen uitvoeren.	Provincie of LNV	- Aanwijzingsbesluiten en N2000 beheerplannen (http://onderwerpe.n/natuur/natura-2000/); - Het Steunpunt Natuur van het Expertisecentrum Natuur van RWS WVL.	- Er kan sprake zijn van externe werking van beheer van gebieden buiten Natura 2000-begrenzing. - Voorwaarden of maatregelen voor beheer vastgelegd in (concept) beheerplannen Natura 2000 per gebied; -

* Indien de opdrachtnemer het uiterwaardbeheerplan opstelt, dan ligt de verantwoordelijkheid voor de genoemde acties (benodigde checks en vergunningaanvragen) bij de opdrachtnemer.

Houtopstanden

Het verwijderen van houtopstanden is onlosmakelijk verbonden met het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Voorafgaand aan het vellen moet Rijkswaterstaat worden betrokken. In de 'Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden' (Rijkswaterstaat, 2018) is het stappenplan beschreven. Op het verwijderen van houtopstanden buiten de bebouwde kom was vroeger de Boswet van toepassing. Deze wet is opgegaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). De doelstelling van de vroegere Boswet is echter hetzelfde gebleven: het bomen- en bosareaal in Nederland in stand te houden. Als er sprake is van het kappen van houtopstanden (bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend), moet in het kader van de Wnb, op basis van een melding, ruimte worden gereserveerd voor de aanplant van nieuwe bomen.

De wet gaat niet in op de kwaliteit van de landschappelijke beplantingen, bossen of het gevoerde (bos)beheer. Houtopstanden binnen de door de gemeenteraad vastgestelde grenzen bebouwde kom, vallen niet onder hoofdstuk 4 houtopstanden Wnb. Binnen die 'bebouwde kom' is de Wnb niet van toepassing maar gelden de regels van de gemeentelijke verordening. Als de gemeente geen 'bebouwde kom' heeft ingesteld, geldt de Wnb in de gehele gemeente. Buiten de bebouwde kom gelden naast de bepalingen over houtopstanden vanuit de Wnb ook de gemeentelijke en provinciale verordeningen. Beide verordeningen kunnen aanvullende eisen en voorwaarden stellen aan houtopstanden, in relatie tot o.a. monumentale bomen en landschaps- en natuurwaarden.

De Wnb verleent aan Gedeputeerde Staten en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de bevoegdheid om ontheffing te verlenen van de meld- en herplantplicht. Op 1 december 2016 is een ontheffing verleend aan Rijkswaterstaat. De ontheffing is van toepassing op de plicht om binnen het projectgebied te herplanten en voor projecten die langer duren dan 2 jaar geldt voor Rijkswaterstaat niet de plicht om binnen 3 jaar de herplant uit te voeren. Voor deze projecten geldt een termijn van 5 jaar.

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/ aandachtspunten
Melden van kap, herplant en eventuele compensatie van bomen.	- Contact opnemen met RWS - Vorbereiding melding; - Voor rivieren: gebruik melding bij RVO; - Goedkeuring compensatieplan door RVO.	RVO	www.rvo.nl	- De Wnb/houtopstanden is in principe geldig binnen én buiten de bebouwde kom tenzij de gemeente een bebouwde kom in de zin van de Wnb heeft ingesteld. Binnen die bebouwde kom is de gemeentelijke APV (met kapvergunning) van toepassing; - De Wnb geldt niet voor dunnen; - Er is mogelijk overlap met gemeentelijke APV (zie § 2.9 van deze Leidraad) en vergunningsaanvraag volgens de WABO/Waterwet; - Er is mogelijk overlap met soortenbescherming en gebiedsbescherming op basis van de Wnb.

2.5 Zorgplicht voor eigen terreinen, o.a. boomveiligheid

Het Burgerlijk Wetboek (BW) regelt de aansprakelijkheid van schades die door nalatigheid in het werkgebied ontstaan. Vanwege deze aansprakelijkheid heeft Rijkswaterstaat als eigenaar van terreinen een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat RWS een aansprakelijkheid heeft als eigenaar van gronden voor schade of letsel bij derden als gevolg van (bijvoorbeeld recreatief) medegebruik van deze gronden.

Deze zorgplicht brengt onder meer met zich mee dat RWS gebruikers voorlicht, voor eventuele gevaren waarschuwt en/of maatregelen treft. Daarnaast betekent het voor gebruikers dat zij zich in enige mate blootstellen aan de gevaren die het recreëren met zich meebrengt. Zij dienen zich bewust te zijn van de risico's van het recreëren en de nodige voorzorgsmaatregelen treffen. Zo zullen zij zich (moeten) vergewissen van, en rekening houden met de weersomstandigheden, de wisselende waterstanden en golfoploop op de rivier en de dynamiek die dat in het gebied teweeg brengt. Ook dient rekening te worden gehouden met werkzaamheden voor het beheer (maaien en begrazing) en het overige gebruik van de uiterwaarden. Onder toezicht staande kinderen en huisdieren moeten in het oog en binnen bereik worden gehouden en aanwijzingen/gedragsregels (al dan niet middels bebording) dienen te worden opgevolgd. Wanneer percelen verpacht zijn, of het onderhoud is ondergebracht in onderhoudscontracten, blijft Rijkswaterstaat als grondeigenaar verantwoordelijk voor de zorgplicht, tenzij hierover afwijkende afspraken zijn gemaakt.

Voor deze leidraad zijn met name het onderhoud van vegetatie, en specifiek bomen, relevant. Hieronder wordt dieper ingegaan op de zorgplicht bij bomen. Specifiek voor bomen heeft Rijkswaterstaat een protocol gemaakt, het boomveiligheidsprotocol 2017. Voldoende zorg betekent: het periodiek controleren op gebreken, het registreren van de gebreken en het vervolgonderhoud aan de boom uitvoeren.

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/ aandachtspunten
Algemene zorgplicht ²	Risicogestuurde controle (frequentie afhankelijk van potentieel gevaar) Beheer afstemmen op uitkomsten controle	Geen	- Boom veiligheids-protocol Rijkswaterstaat (Rijkswaterstaat, 2017)	- Controleperiode bij voorkeur: aug – okt; - Opdrachtnemer houdt bij welke

² Bomen die op plaatsen staan waar ze gevaar op kunnen leveren voor persoon of goed.

Verhoogde zorgplicht ³	Jaarlijkse controle; Beheer afstemmen op uitkomsten controle			bomen zijn gecontroleerd en welke bevindingen en (vervolg-) werkzaamheden hieruit volgen. En levert dit als product op.
Onderzoeksplicht ⁴	Nader (inwendig) onderzoek; Beheer afstemmen op uitkomsten controle. Nader onderzoek moet zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd.			

Verkeersveiligheid maakt een controle nodig van de bomen die bij omvallen een risico voor het (vaar)wegverkeer kunnen vormen. Ook de bomen op verzorgingsplaatsen, langs fietspaden, bij sluizen of bij eigendommen van derden zoals woningen, bedrijven(terreinen) of hekwerken, moeten aan deze veiligheidseisen voldoen.

De invulling van de zorgplicht boomveiligheid richt zich op juiste aanleg en aantoonbaar zorgvuldig beheer, met name de uitvoering van controle en onderzoek, registratie en onderhoudsmaatregelen. Bij een ongeval of schade door bijvoorbeeld een afgebroken tak of een omgevallen boom in eigendom van Rijkswaterstaat, ligt de aansprakelijkheid voor de veroorzaakte schade in beginsel bij Rijkswaterstaat. Indien de opdrachtnemer zijn verplichtingen in dit verband niet nakomt, blijft Rijkswaterstaat aansprakelijk maar in bepaalde gevallen kan zij verhaal halen bij de opdrachtnemer.

Een mogelijke werkwijze ten aanzien van het uitvoeren van boomveiligheidscontroles is vastgelegd in het Boomveiligheidsprotocol Rijkswaterstaat (Rijkswaterstaat, 2017). Van belang is echter dat de uiterwaarden een dynamisch (eco)systeem vormen. Dit systeem ondergaat voortdurend verandering door erosie en aanslibbing, groei van vegetatie, gebruik door dieren die holen graven, schade ontstaan door veroudering, gebruik, droogte, hoogwater, storm etc. De rivier heeft als hoofdfuncties het afvoeren van water, het dienen als vaarweg voor de scheepvaart en het functioneren als ecologisch systeem (boven- en onder water). (Recreatief) medegebruik is veelal een aanvullend maatschappelijk doel, waarvoor de uiterwaarden in meer of mindere mate zijn ingericht. Bij boomveiligheid in de uiterwaarden dient dus rekening te worden gehouden met enerzijds het dynamische karakter van de uiterwaarden, en anderzijds de mate waarin een bepaald gebied (of pad) gebruikt wordt.

Van belang hierbij is dat de opdrachtnemer zich bewust is van de mogelijke gevaren, en daar adequaat maatregelen op heeft genomen. Hierbij is een jaarlijkse analyse noodzakelijk van de risico's in het te onderhouden gebied in relatie tot het gebruik van het gebied, en het treffen van de noodzakelijke maatregelen. Uitgangspunt is dat door de opdrachtnemer aantoonbaar voldaan wordt aan de wettelijke zorgplicht. Nagedacht en vastgelegd moet worden waar risico's aanwezig zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de kans op omvallen van bomen of uitbreken van takken in de buurt van (intensief) gebruik. Het boombeheer zelf moet aantoonbaar plaatsvinden onder begeleiding en kwaliteitsborging van een deskundig boombeheerder.

2.6 Wetten voor afvalstoffen (water)bodem

Werkzaamheden in de uiterwaarden raken al snel de wet- en regelgeving over afvalstoffen en bodem. De belangrijkste wettelijke eisen voor het omgaan met bodem en vrijkomende afvalstoffen (zoals grond of maaisel) komen voort uit de Wet bodembescherming (Wbb), de Wet milieubeheer (Wm), het Besluit Bodemkwaliteit (BBK) en de Waterwet.

³ Bomen met een verhoogde gevaarzetting zoals langs drukke (vaar)wegen.

⁴ Bomen waarvan de veiligheid ter discussie staat door de reguliere controle of anderszins. Beschadigde beplanting mag nooit een verhoogd risico voor persoon of goed vormen.

De Wbb geldt vooral bij (vermoedelijke) gevallen van verontreiniging van de landbodem⁵. De Waterwet is van toepassing op de waterbodem. Het BBK stelt eisen aan het toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Tevens is in hoofdstuk 2 van het BBK opgenomen hoe de kwaliteitsborging met betrekking tot bodemwerkzaamheden (bijv. bodemonderzoek en bodemsanering) is geregeld (ook wel bekend onder de naam Kwalibo).

Groenmateriaal dat bij uiterwaarden beheer vrijkomt is een afvalstof in de zin van de Wm als het materiaal verplaatst wordt. Echter zijn niet alle regels in de Wm van toepassing op groenafval. De regels van hoofdstuk 10 (afvalstoffen) gelden niet als het gaat om:

‘...stro en ander natuurlijk, niet-gevaarlijk landbouw- of bosbouw materiaal dat wordt gebruikt in de landbouw, de bosbouw of voor de productie van energie uit die biomassa door middel van processen of methoden die onschadelijk zijn voor het milieu en die de menselijke gezondheid niet in gevaar brengen’ (artikel 10.1a, sub f Wm).

Onder landbouw- of bosbouw materiaal verstaat de wetgever ook maaisel, snoeihout en riet. Als het groenafval wordt toegepast in de land- en bosbouw of voor de productie van energie gelden in principe de regels van hoofdstuk 10 niet. Toepassing van snoeihout in een natuurgebied valt niet onder de vrijstelling.

2.7 Cultuurhistorische en aardkundige objecten (Monumentenwet, RCE)

Uiterwaarden zijn veelal waardevolle gebieden als het gaat om archeologie en cultuurhistorie. Van oudsher vestigen mensen zich langs rivieren. Naast ondergrondse overblijfselen zijn er in de gebieden langs de rivieren ook veel bovengrondse waarden, structuren en objecten, terug te vinden. Denk aan steenfabrieken, dijken, veerdiensten, beplanting en militaire linies en stellingen. In totaal gaat het om de volgende onderdelen:

- archeologie (grafheuvels, huisterpen);
- onzichtbare in de grond verborgen objecten zoals grondsporen van huisplattegronden, afvalkuilen en haardplaatsen);
- historische (steden)bouwkunde (molens, kerken, door Rijkswaterstaat beheerde kunstwerken);
- historische geografie (verdedigingslinies, verkavelingspatronen).

Aardkundige waarden zijn die onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van een gebied, zoals stuwwallen en stroomruggen. De Monumentenwet beschermt de (archeologische en bouwhistorische) monumenten en de stads- of dorpsgezichten. Het Verdrag van Valletta (Malta, 1992) beschermt archeologische waarden. Dit verdrag is in 2007 in de Nederlandse wetgeving opgenomen in de Wet op de Archeologische Monumentenzorg waarmee de Monumentenwet 1988 wijzigde. Voordat men het bodemarchief mag verstoren, moet de initiatiefnemer tot deze bodemverstoring archeologisch vooronderzoek laten uitvoeren.

Met wettelijk beschermde rijksmonumenten (Monumentenwet) zijn archeologische of bouwkundige objecten bedoeld. Naast deze rijksmonumenten zijn er provinciale en gemeentelijke monumenten. Het is verboden wettelijk beschermde monumenten te beschadigen, vernielen, verstoren, verplaatsen of af te breken zonder of in afwijking van een vergunning.

In het convenant tussen Rijkswaterstaat en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is de omgang met archeologische waarden in infrastructurele projecten geregeld. Dat betekent dat Rijkswaterstaat in het reguliere beheer rekening houdt met bekende archeologische waarden. Dit zijn bijvoorbeeld fysiek beschermde waarden (zoals een in de ondergrond gelegen scheepswrak), maar ook administratief beschermde waarden (dat betekent wettelijke beschermd via de Monumentenwet, juridisch beschermd via een monumentenverordening of planologisch beschermd) en objecten of terreinen die de RCE heeft geselecteerd, maar die niet wettelijk beschermd zijn. De RCE levert de informatie en de gegevens die nodig zijn voor het opstellen van een archeologische beheer- en onderhoudsparagraaf. Zie voor

⁵ De Waterwet is van toepassing op de bodemen oevers van oppervlaktewaterlichamen. De Wbb is van toepassing op de landbodem en op drogere oevergebieden (zie kaarten Waterregeling).

gedetailleerde informatie: <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/archeologie-in-nederland-amk-en-ikaw>

Ook de volgende verdragen geven aan dat het overheidsbeleid is om cultuurhistorische en aardkundige waarden te beschermen en er bij het beheer rekening mee te houden: UNESCO Werelderfgoedverdrag (Parijs, 1972) (Maasheggengebied is aangewezen, de Nieuwe Hollandse Waterlinie staat op de voorlopige lijst van UNESCO Werelderfgoed), Nota Belvédère (Ministerie van OCW, 1999), Visie Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieu (VROM), 2009), Zicht op Mooi Nederland (Ministerie van VROM, 2008) en Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR).

Betreft	Verplichte acties ON	Verplichte acties OG	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/aandachtspunten
- Het is niet toegestaan beschermde monumenten te beschadigen, vernielen, verplaatsen of af te breken zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning (Wabo) of monumentenvergunning; - Archeologische monumentenzorg: zie ook eisen in art. 38a e.v. Monumentenwet 1988.	- Melden vondsten oudheidkundige waarden bij RCE; - Kennis nemen van beschermde cultuurhistorische/ archeologische waarden; - Omgevingsvergunning aanvragen.	- Houden aan voorwaarden RCE	Gemeente, provincie of Rijk	- Aardkundige waarden: provincie, gemeente, www.aardkundigewaarden.nl - Archeologische waarden: provincie, gemeente, RCE, www.KICH.nl; - Historisch bouwkundige waarden: RCE; - Historisch Landschappelijke Waarden: Expertisecentrum EL&I; - Rijkswaterstaat intranetsite (Steunpunt Gebiedsgericht werken (incl. landschap en cultuurhistorie), NIS, DISK, mapviewer en geoviewer); - Uiterwaardbeheerplan (indien van toepassing).	WVL (steunpunt Natuur) kan hierin adviseren en bemiddelen

2.8 Gebruik chemische bestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte

In 2011 is de Motie Grashoff in de Tweede Kamer aangenomen. Hierin staat dat gewasbeschermingsmiddelen op niet-commerciële ruimtes niet meer toegestaan mogen worden. Sinds 1 januari 2019 geldt de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Deze wet verbiedt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de openbare ruimte. Bij Rijkswaterstaat geldt het beleid dat bij beheer en onderhoud geen gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegestaan. Dit is opgenomen in de contractvoorwaarden in bijlage 2.

2.9 Provinciale en plaatselijke verordeningen

Provinciale verordeningen zijn vaak van invloed op het vegetatiebeheer van Rijkswaterstaat. De verordeningen mogen de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied niet schaden. Dat geldt ook voor de Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV's) van gemeenten. Het is daarom

noodzakelijk deze te raadplegen. Wetten gaan altijd vóór verordeningen. Dat geldt voor de Wnb, maar ook voor alle andere wetten. Veel voorkomende onderwerpen in provinciale of gemeentelijke verordeningen zijn hieronder in een tabel gezet.

Let op dat in sommige gemeenten ook in bestemmingsplannen het behoud van landschappelijke waarden is vastgelegd; een voorbeeld is het behouden van bakenbomen of andere landschappelijke beplanting.

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/aandachtspunten
Rooien, vellen, verplanten bomen conform APV (doorgaans alleen binnen de bebouwde kom)	- Aanvragen omgevingsvergunning met activiteit kappen	Gemeente	APV gemeente	Rekening houden met samenwerkings-overeenkomst en de eventuele begrenzing van de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet en in de zin van de Wnb (zie § 2.3)
Bestrijden probleemsoorten ¹ conform APV/distel-verordening	Voorkomen of bestrijden (afhankelijk van gemeente/provincie)	Provincie of gemeente	- Distelverordening provincie (Friesland, Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland); - APV gemeente	- Voor gemeenten met een APV en provincies met een verordening voor distels
Bestrijding ziekten ¹ conform APV	Bestrijding, afhankelijk van gemeente	Gemeente	APV gemeente	
Begrenzing van de NNN en regels m.b.t. planologische bescherming	Grenzen NNN en eventuele afspraken met de provincie over beheer in Rijkswaterstaat terreinen natrekken. Kan leiden tot aanpassing beheer	Provincie	Verordening betreffende provinciale begrenzing van de NNN	

¹) Soorten en ziekten die in de APV zijn opgenomen moeten worden bestreden. Dit betreft o.a. soorten als akkerdistel en ziekten als o.a. iepziekte

2.10 Invasieve soorten

Sinds 1 januari 2015 is de Europese exotenverordening in de landen van de Europese Unie (EU) van kracht. Deze verordening heeft betrekking op planten en dieren die schadelijk zijn voor de natuur. Onderdeel van deze exotenverordening is de Unielijst (<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>). Op de Unielijst staan invasieve exoten die de landen van de EU moeten bestrijden. Een deel van deze soorten komt voor in Nederland. De Unielijst wordt geregeld aangepast. Het is onder meer verboden om de planten en dieren van de Unielijst in te voeren, te kweken of te fokken, te verhandelen en te bezitten.

Niet alle soorten van de Unielijst komen in Nederland voor. De invasieve soorten die op basis van de Europese exotenverordening verplicht systematisch bestreden moeten worden zijn op dit moment in Nederland o.a. Grote waternavel (*Hydrocotyle ranunculoides*), Hemelboom (*Ailanthus altissima*), Kleine waterteunisbloem (*Ludwigia peploides*), Moeraslantaarn (*Lysichiton americanus*), Ongelijkbladig vederkruid (*Myriophyllum heterophyllum*), Parelvederkruid (*Myriophyllum aquaticum*), Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*), Struikaster (*Baccharis halimifolia*), Verspreidbladige waterpest (*Lagarosiphon major*), Waterhyacinth (*Eichhornia crassipes*), Waterteunisbloem (*Ludwigia grandiflora*), Waterwaaier (*Cabomba caroliniana*) en Zijdeplant (*Asclepias syriaca*). Aanvullend op de Unielijst moeten ook de Watercrassula (*Crassula helmsii*) en Japanse Duizendknoop (*Fallopia japonica*), en nauwverwante duizendknoopsoorten bestreden worden.

De Akkerdistel is inheems maar ongewenst op waterkeringen en nabij agrarische terreinen vanwege aantasting van de grasmatten en verspreiding van zaad naar agrarische percelen. Beleid voor de Akkerdistel is onder andere in provinciale verordeningen en APV's vastgelegd. In het kader is aangegeven welke invasieve- of woekersoorten

moeten worden aangepakt en hoe dit dient te gebeuren. De bestrijding van invasieve soorten moet risicogestuurd plaatsvinden en gericht zijn op voorkoming van verdere verspreiding.

2.11 Beschikking Bacterievuur

Sommige bomen, met name meidoorn maar ook lijsterbes en prunus, zijn vatbaar voor bacterievuur. In Nederland spoort de keuringsdienst Naktuinbouw namens de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) in bepaalde bufferzones besmettingen met bacterievuur op en zorgt voor bestrijding. Dit omdat bacterievuur kan resulteren in schade aan economische gewassen (bijvoorbeeld kwekerijen en fruitteelt). Op grond van de Beschikking Bestrijding Bacterievuur (1984) kan de minister van LNV beheerders van terreinen in aangewezen gebieden verplichten de onderhoudsmaatregelen af te stemmen op wering en bestrijding van bacterievuur. De Rijkswaterstaat-beheerder is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving hierop.

Op de website van de NVWA staat meer informatie ten aanzien van deze besmettelijke plantziekte:

[‘https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur’](https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/bacterievuur)

Hierop is o.a. de locatie aangegeven van de door de minister aangewezen bufferzones.

Bij aanvang van het contract moeten eventuele verplichtingen ten aanzien van de bestrijding van Bacterievuur door Rijkswaterstaat aan de opdrachtnemer worden meegegeven.

3. Beleid

3.1 Inleiding

Rijkswaterstaat voert het vegetatiebeheer in de uiterwaarden veilig uit, en conform alle wet- en regelgeving. Naast wet- en regelgeving heeft Rijkswaterstaat eigen beleid dat van toepassing is op het beheer en onderhoud in de uiterwaarden. De relevante beleidsdocumenten worden in dit hoofdstuk behandeld.

3.2 Rivieren en kanalen

In het Beheer- en Ontwikkelingsplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (BPRW), Voorschrift Toetsen op Veiligheid 2017 (VTV), Richtlijnen Vaarwegen 2017 (Rijkswaterstaat, 2017) is onder andere het beleid voor rijkswateren ten aanzien van beheer en onderhoud beschreven. De Beleidslijn Grote rivieren, Leidraad Rivieren en de uitvoeringsprojecten Ruimte voor Rivier, Maaswerken en Stroomlijn richten zich specifiek op rivieren. De Beleidslijn Grote rivieren, de Leidraad Rivieren en het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium 2017 (WBI2017), welke bestaat uit het Voorschrift Toetsen op Veiligheid (VTV) en Hydraulische Randvoorwaarden (HR), zijn beleidsdocumenten die horen bij de Waterwet. Deze zijn van belang voor het vegetatiebeheer (zie § 2.6.1). In 2014 is tenslotte nog voor de uiterwaarden van de grote rivieren de Vegetatielegger van kracht geworden waarin de toegestane vegetatienorm (de normatieve staat) staat beschreven. Zie hiervoor: <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/index.aspx>

3.3 Nationaal Waterprogramma (NWP)

Rijkswaterstaat is vanuit de Waterwet de wettelijke beheerder van de grote rivieren. Vanuit die verantwoordelijkheid heeft Rijkswaterstaat primair de zorg voor hoogwaterveiligheid en waterkwaliteit. Hiervoor stelt Rijkswaterstaat het beleid vast. Momenteel is het beleid vastgelegd in het Nationaal Waterplan (NWP) en het Beheerplan voor Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW), beide met de looptijd 2016-2021. Momenteel is onder de Omgevingswet de opvolger in ontwikkeling, het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. Zie:

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/nationaal/nationaal-water-programma-2022-2027/>

In het Nationaal waterplan (NWP) 2016-2021 worden alleen functies toegekend die op grond van (wettelijke) verplichtingen specifieke eisen stellen aan het beheer of het gebruik van het betreffende rijkswater. Gesteld wordt dat in of op basis van dit NWP functietoekenning plaatsvindt voor de volgende functies: drinkwaterbescherming, Natura 2000, schelpdierwateren en zwemwater. Daarnaast zijn de rijkswateren weergegeven die aangewezen zijn als vaarweg. Specifieke maatregelen voor deze gebieden worden in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (BPRW) beschreven. Wat betreft de gebruiksfuncties van rijkswateren stelt het BPRW: "Veel maatschappelijke en economische gebruiksfuncties maken gebruik van de rijkswateren. Als de kerntaken waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, vlot en veilig verkeer op orde zijn, ontstaan ook gunstige condities voor landbouw, recreatie, industrie, natuur, enzovoort. In principe zijn alle gebruiksfuncties welkom. Rijkswaterstaat is geen bevoegd gezag voor het afwegen en vastleggen van ruimtelijke bestemmingen, noch voor het beoordelen van de gevolgen daarvan voor de ruimtelijke kwaliteit. Dat is een taak van provincies en gemeenten. Op de Noordzee heeft Rijkswaterstaat wel deze rol."

Het BPRW geeft richting aan de taakopdracht van Rijkswaterstaat ten aanzien van de wettelijke aangewezen gebruiksfuncties. In het BPRW 2016-2021 is vastgelegd welke functies een rol spelen voor de

instandhouding van rijkswateren. Zie:

[Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 - Rijkswaterstaat Rapportendatabank \(overheid.nl\)](#)

Vooruitlopend op het van toepassing worden van het NWP is het Toetsingskader Waterkwaliteit geactualiseerd (BPRW; bijlage 5). Voor overheidsprojecten is dit toetsingskader al van toepassing, voor overige projecten gaat het in zodra het NWP is vastgesteld. Het toetsingskader is via vergunningverlening van RWS beschikbaar.

De opdracht en missie van Rijkswaterstaat zijn in dit BPRW vertaald naar de kerntaken waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, en vlot en veilig verkeer over water. Rijkswaterstaat richt zich op het uitvoeren van deze kerntaken en het aanleggen, beheren en onderhouden van de daarvoor benodigde infrastructuur. Daarbij is het uitgangspunt dat Rijkswaterstaat voldoet aan de wettelijk eisen en doelen zoals de waterkwaliteitsdoelen (uit het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009), de overschrijdingskansen voor de primaire keringen (uit het Waterbesluit) en de scheepvaartregelgeving (uit de Scheepvaartverkeerswet). De zorg voor een duurzame leefomgeving is ook een kerntaak van Rijkswaterstaat en daarmee uitgangspunt bij het werk aan de rijkswateren en rijksvaarwegen.

De rol en taak van Rijkswaterstaat voor gebruiksfuncties is het zorgen voor de juiste randvoorwaarden zoals schoon en gezond water en vlot en veilig verkeer over water. Voor de wateren in de uiterwaarden is Rijkswaterstaat over het algemeen verantwoordelijk voor het waterkwaliteitsbeheer en dragen de waterschappen veelal zorg voor het waterkwantiteitsbeheer.

De functies zijn onderverdeeld in twee groepen:

- Aangewezen gebruiksfuncties (o.a. natuur, drinkwater en zwemwater);
- Overige gebruiksfuncties. Derden krijgen – mits niet conflicterend met de randvoorwaarden voor de kerntaken – ruimte om gebruik te maken van de rijkswateren en het grondwater daaronder.

Rijkswaterstaat richt zich bij de taakuitvoering primair op de wettelijke eisen en de afgesproken functionaliteit van de netwerken. Bij de uitvoering van het werk hebben wettelijke eisen voorrang en gaan kerntaken voor gebruiksfuncties. Deze beleidsopdracht heeft Rijkswaterstaat als volgt vertaald:

- Waterveiligheid;
- Voldoende zoetwater, en schoon en gezond water;
- Vlot en veilig verkeer over water;
- Aangewezen gebruiksfuncties (o.a. drinkwater, zwemwater en natuur);
- Overige gebruiksfuncties.

In de BPRW worden voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden de volgende beheertaakstellingen benoemd waar in de planperiode 2016-2021 vooral op wordt ingezet:

- Uitwerking van de Deltabeslissingen Waterveiligheid en Zoetwater;
- Realisatie van het tweede maatregelenpakket voor de Europese Kaderrichtlijn Water;
- Verankeren van duurzaamheid en kwaliteit van de leefomgeving in het beheer;
- Uitvoeren van de eerste generatie Natura 2000-beheerplannen;
- Actief meekoppelen van de diverse gebruiksfuncties en belangen waar dat kan.

Specifieke aandachtspunten vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water:

- In het BPRW is naast een reeks maatregelen ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit, ook het Toetsingskader Waterkwaliteit opgenomen om de effecten van fysieke ingrepen op de waterkwaliteit te kunnen beoordelen. Het verwijderen van bomen en struiken is zo'n fysieke ingreep, waarvoor het toetsingskader moet worden toegepast (zie ook paragraaf 2.7). De opzet van de toetsing maakt het mogelijk deze in veel gevallen snel en relatief marginaal uit te voeren. Indien significante negatieve effecten op de ecologische waterkwaliteit niet kunnen worden uitgesloten, dient in overleg met Rijkswaterstaat bekeken te worden hoe deze effecten het beste gecompenseerd of gemitigeerd kunnen worden.
- Bij de uitvoering van het Programma Stroomlijn is een afweging gemaakt over het verwijderen en behouden van bomen en struiken in de stroombaan, waarbij eveneens het Toetsingskader Waterkwaliteit is toegepast. Dit heeft ertoe geleid dat langs wateren in uiterwaarden (binnen het ecologisch relevant areaal) veelal solitaire bomen zijn behouden. Voor meestromende wateren is daarbij een onderlinge boomafstand van 30 meter aangehouden en voor niet-meestromende wateren 100 meter. De solitaire bomen kunnen op termijn uitgroeien tot aaneengesloten bos of struweel, dat niet als

zodanig in de Vegetatielegger is opgenomen. Het behouden van deze solitaire bomen langs waterpartijen verdient, met het oog op een goede ecologische waterkwaliteit, bijzondere aandacht bij het vegetatiebeheer in uiterwaarden.

- Uitgevoerde inrichtingsmaatregelen ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit zoals geulen natuurvriendelijke oevers en dode bomen kunnen onder invloed van natuurlijke processen zoals erosie, sedimentatie en verlanding hun oorspronkelijke functie als leefgebied voor planten en dieren verliezen. Het verwijderen van te veel aan opslag van houtige begroeiing in en langs waterpartijen is nadrukkelijk onderdeel van het vegetatiebeheer in uiterwaarden. Voor bodems, oevers, in-/uitlaatconstructie en dode bomen is dat minder evident. De taken en verantwoordelijkheden van de opdrachtnemers dienen op dit punt te worden uitgewerkt bij het opstellen van de onderhoudscontracten.

3.4 Vaarwegveiligheid

De veiligheid en een vlotte doorstroming van het scheepvaartverkeer staan voor Rijkswaterstaat voorop. Daarom zijn in de Richtlijnen Vaarwegen 2017 (Ministerie van V&W, 2017) en de Richtlijnen Scheepvaarttekens (Rijkswaterstaat, 2008) richtlijnen opgenomen ten aanzien van vrij zicht voor de scheepvaart bij bochten en haakse hoeken, en voor bedieningspersoneel op sluizen, bruggen, camera's en dergelijke. Hierbij moet de lichtuitstraling van scheepvaartseinen (hoog en laag licht) zichtbaar zijn en moet vaarwegmeubilair vrij zijn van begroeiing.

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie
- Vrije ruimte langs de vaarweg⁶ (houtachtige vegetatie mag niet over de vaarweg hangen); - Vrije zichtlijn⁷ bij bochten, splitsings- punten, haakse hoeken en dergelijke.	- Verwijderen of snoeien van begroeiing, die functioneren vaarweg in gevaar brengt⁸ - Korthouden vegetatie rondom bolders	Hoofd Ingenieur Directeur van de betreffende Regionale Dienst	- Richtlijnen Vaarwegen 2017 (Ministerie van V&W, 2017) - Richtlijnen scheepvaart-tekens (RST 2008)
- Vrij- en functioneel houden van vaarwegmeubilair	- Korthouden vegetatie rondom bolders - Zichtbaar houden van aanwezige bebording	Hoofd Ingenieur Directeur van de betreffende Regionale Dienst	- Richtlijnen Vaarwegen 2017 (Ministerie van V&W, 2017) - Richtlijnen scheepvaart-tekens (RST 2008)

3.5 Beleidslijn Grote Rivieren (BGR), Hoogwaterveiligheid

De Beleidslijn Grote Rivieren geeft aan welke activiteiten in het rivierbed toelaatbaar zijn en welke voorwaarden van toepassing zijn. Doelen van deze beleidslijn zijn het voorkomen van opstuwende effecten door activiteiten in het rivierbed en het behoud en vergroten van de ruimte in het rivierbed. Diverse rivierverruimende projecten hebben ook als doel om de ruimte in het rivierbed te vergroten, zodat de afvoercapaciteit van de rivier verhoogd wordt; voorbeelden hiervan zijn Ruimte voor de rivier en Maaswerken. De beleidsregels voor de grote rivieren vloeien voort uit artikel 6.12 van het Waterbesluit.

Programma Stroomlijn

Voor de doorstroming van de rivier bij hoogwater is het van belang dat de vegetatie in de uiterwaarden niet te veel verruigt en bos- en struweelontwikkeling wordt beperkt. Door het Rijkswaterstaatprogramma Rijkswaterstaatprogramma Stroomlijn zijn deze randvoorwaarden in beeld

⁶ De geadviseerde minimale vrije ruimte langs de vaarwegen gemeten vanaf de vaarwegbegrenzing is in het stedelijk gebied 10 meter, in het buitengebied 15 meter en in binnenbochten in alle gevallen 25m (Richtlijnen Vaarwegen 2017).

⁷ Een in de as van de vaargeul liggend schip moet over een lengte van 5 maal de lengte van een maatgevend schip met een maximum van 600 meter, vrij zicht hebben op het tegemoetkomende verkeer in de as van de vaargeul (Richtlijnen Vaarwegen, 2017).

⁸ Bijvoorbeeld door belemmering uitzicht, zichtbaarheid verkeerstekens of blokkering van (radar)zichtlijnen.

gebracht en vastgelegd in een Vegetatielegger. Vegetatie die zich spontaan ontwikkelt, leidt tot extra verruwing van het rivierbed en daardoor tot hogere maatgevende waterstanden. Het programma Stroomlijn (2011-2018) heeft als doel gehad om het opstuwend effect van deze vegetatie terug te brengen naar het niveau dat vereist is vanuit hoogwaterveiligheid én ervoor te zorgen dat de vegetatie niet opnieuw verruwt.

Het resulterende vegetatiebeeld is in 2020 voor het gehele rivierbed vastgelegd in de geüpdate Vegetatielegger. Daarmee is de normatieve staat voor de vegetatie vastgelegd.

Wanneer de vegetatie in het veld ruwer is dan de Legger toestaat en de rechthebbende van het perceel niet ingrijpt, zal Rijkswaterstaat de vegetatie in het veld in overeenstemming brengen met de Legger. Dit gebeurt zoveel als mogelijk in goed overleg met de rechthebbende. In het uiterste geval kan Rijkswaterstaat op basis van de gedoogplicht (Artikel 5.23 van de Waterwet) vorderen dat rechthebbenden moeten toelaten dat op hun gronden te ruwe vegetatie wordt verwijderd.

Rijkswaterstaat heeft ook eigen terreinen in de uiterwaarden. Deze moeten vanzelfsprekend ook aan de voorgeschreven vegetatieklasse (normatieve staat) uit de Vegetatielegger voldoen.

Ruimte voor de Rivier en Maaswerken

Door rivierverruimende projecten zoals Ruimte voor de Rivier en Maaswerken neemt het aandeel natuur in de uiterwaarden en daarmee de noodzaak voor natuurbeheer ook toe. De wijze van beheer wordt vastgelegd in beheerplannen.

Betreft	Verplichte acties ON	Bevoegd gezag	Informatie
Toelaatbare vegetatie in de uiterwaarden in beheer bij Rijkswaterstaat	Ervoor zorgen dat de vegetatie aan de norm voldoet	Rijkswaterstaat	Vegetatielegger

3.6 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

In de Nationale Omgevingsvisie, de NOVI, geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De Nationale Omgevingsvisie heeft de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte inmiddels vervangen. Zie:

<https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/default.aspx> .

Er zijn vier prioriteiten:

- Prioriteit 1 Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
- Prioriteit 2 Duurzaam economisch groeipotentieel
- Prioriteit 3 Sterke en gezonde steden en regio's
- Prioriteit 4 Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

NOVI noemt nationale belangen die van invloed zijn, onder 14 is Waarborgen van de waterveiligheid en de klimaatbestendigheid (inclusief vitale infrastructuur voor water en mobiliteit) opgenomen. Onder dit belang valt het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Andere nationale belangen die van toepassing zijn op het beheer van de uiterwaarden zijn:

- 15. Waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater.
- 19. Behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter)nationaal belang.
- 20. Verbeteren en beschermen van natuur en biodiversiteit.

Onder prioriteit 1 Klimaatbestendige delta is het volgende opgenomen:

"Nederland is een delta, die voor een vijfde deel uit water en zee bestaat. Met waterveiligheid en waterhuishouding hebben we eeuwenlange ervaring. Waterveiligheid, basisvoorwaarde voor het leven

in ons land, is in 2050 gegarandeerd, ook in het laaggelegen westen van ons land. We hebben ruimte gereserveerd in de Noordzee voor zandwinning en ruimte ingericht voor robuuste waterkeringen, in de vorm van sterke dijken en een verbreedde kuststrook. Ook hebben rivieren en beken, waar nodig en vaak gecombineerd met natuur- en landschapsontwikkeling, meer ruimte gekregen.”

“In het rivierengebied ligt een grote en urgente waterveiligheidsopgave die voortkomt uit de nieuwe normen voor waterveiligheid en door klimaatverandering toenemende rivierafvoeren. Deze opgave kan worden opgepakt door een combinatie van dijkversterking en rivierverruiming. De overheid betreft daar eveneens belangen bij van laagwater, waterkwaliteit, natuur, ecologie, scheepvaart en zoetwater en treft maatregelen die leiden tot een duurzaam functionerend rivierensysteem.”

“In het Programma Integraal Riviermanagement van het Rijk en de regionale (water) partners is het doel de opgaven voor waterveiligheid, waterkwaliteit, bevaarbaarheid, zoetwaterbeschikbaarheid, natuur en ruimtelijke en economische kwaliteit in beeld te brengen en deze in samenhang aan te pakken. Een ambitie is het realiseren van ruimtelijke kwaliteit van het rivierenlandschap met hoogwaardige natuur.”

3.7 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden. Goede beschermende maatregelen in natuurgebieden ten spijt gaat het aantal planten- en diersoorten nog steeds achteruit. Vaak is de oorzaak de geïsoleerde ligging van de leefgebieden en de sterke verkleining en versnippering ervan.

De NNN verbindt daarom zogeheten kerngebieden (grote, belangrijke leefgebieden) met elkaar middels een stelsel van aansluitende, overeenkomstige landschapselementen. De Natura 2000-gebieden en de twintig Nationale Parken maken deel uit van het NNN. De provincies zijn verantwoordelijk voor het NNN op het land, het Rijk (conform de BARO) voor het NNN in de grote wateren (m.u.v. het rivierengebied).

Het rivierengebied vormt de ruggengraat van de NNN in Nederland. De rivieren en uiterwaarden zijn dan ook voor een aanzienlijk deel als NNN begreemd. Lang niet al die gebieden zijn momenteel als NNN in beheer. Wel bestaat er een grootschalig programma om al aangekochte terreinen in te richten voor de doelstellingen van het NNN. Randvoorwaarden voor beheer van terreinen binnen het NNN hangen af van de wezenlijke kenmerken ter plaatse. Informatie over de beoogde natuurdoeltypen is per provincie vastgelegd. Waar Rijkswaterstaat zelf terrein in beheer heeft dat binnen het NNN valt, moet dat beheer voldoen aan de beheerdoelstellingen die horen bij het NNN mits hiertoe expliciet opdracht is gegeven (de NNN valt onder de overige gebruiksfuncties van BPRW/NWP). Dat betekent dat in dat geval de wezenlijke kenmerken van de NNN niet mogen worden geschaad. Indien hiervan sprake is dan is het raadzaam dat de Rijkswaterstaat-beheerder dit expliciet in een uiterwaardbeheerplan of in het onderhoudscontract vastlegt (zie onderstaande tabel).

Betreft	Verplichte acties OG (mits opdracht)	Bevoegd gezag	Informatie	Opmerkingen/aandachtspunten
Beheer ten bate van gewenste wezenlijke kenmerken	Beheer in uiterwaardbeheerplan afstemmen op de wezenlijke kenmerken van het NNN	Provincie	- Betreffende provincie - Uiterwaardbeheerplan (indien van toepassing)	
Beheer van Rijkswaterstaats-areaal dat binnen het NNN valt	Overleg voeren met de provincie over het beheer (evt. afspraken maken)	Provincie	Provincie	Vermijd extra kosten of nadeel voor Rijkswaterstaat. Indien sprake van extra kosten zorg voor externe financiering.

3.8 Heggen

Heggen (hagen) is een aparte categorie begroeiing in de uiterwaarden en dit vraagt een eigen aanpak. Heggen betreffen lijnvormige beplantingen in het landschap. Deze lijnvormige beplantingen kunnen soms eeuwenoud zijn en volgen veelal de vroegere perceelsgrenzen (Figuur 3). Heggen en heggencomplexen hebben bijzondere cultuurhistorische waarde en waarde voor natuur en landschapsbeleving. In het rapport 'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013) is een heg in de uiterwaarden gedefinieerd als lijnvormige beplanting met een variabele hoogte en lengte van één of meer heestersoorten, maar hoofdzakelijk meidoorn. Soms staan in de heg enkele bomen, vaak wilg, eik of es. Een heg is aangeplant door mensen of lang door mensen als natuurlijke opslag gebruikt, en voor dat gebruik als heg omgevormd en onderhouden.

Een heg die lang niet is onderhouden, valt wel binnen de definitie van een heg. Zelfs enkele overgebleven meidoorns naast elkaar beschouwen we als een heg. Een heg is vrijwel altijd vrijstaand en ligt vaak om akkers heen of tussen weilanden in. Soms ligt deze tegen een bosrand aan. Heggen hebben vrij grote openingen en zijn niet altijd recht. Als het gaat om een doorgang, beschouwen we de heg als doorgaand. Als het om openingen gaat die groter zijn dan een doorgang, beschouwen we deze heg als twee losse heggen.

In de vegetatielegger zijn heggen herkenbaar als lijnvormige vegetatievlakken (struweel of bos) of als een paarse lijn, echter niet alle heggen zijn opgenomen in de vegetatielegger. In het veld kan ieder min of meer lijnvormige struweel-, of bosstrook een heg zijn, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Voorkomen moet worden dat een heg met bijvoorbeeld een cultuurhistorische waarde wordt verwijderd.

Voorafgaand aan het onderhoud moet met behulp van een eventueel beheerplan, en in overleg met de terreinbeheerder(s) en belangverenigingen, worden bepaald of het daadwerkelijk gaat om een heg met een hoge cultuurhistorische waarde en/of deze belangrijk is voor de landschapsbeleving (gevoelig in omgeving). Voor het onderhoud van heggen is het bij uitstek van belang dat meekoppelkansen gericht op het instandhouden of vergroten van bijvoorbeeld de cultuurhistorische waarde zoveel als mogelijk worden meegenomen. Een voorwaarde hierbij is dat voor onderhoud dat verder gaat dan alleen het voldoen aan de vegetatielegger in het kader van de hoogwaterveiligheid, externe financiering vanuit bijvoorbeeld de provincie beschikbaar moet zijn.

Figuur 3: Meidoornhagen in de uiterwaarden van de IJssel bij Cortenoever (bron: Bart Peters, 2010)

Door minder frequent onderhoud kan een heg te breed zijn geworden waardoor deze niet meer voldoet aan de vegetatielegger en onderhoud noodzakelijk is. Een heg moet zijn oorspronkelijke vorm behouden met een gemiddelde breedte van maximaal 5 meter, tenzij de heg als Struweel, Bos of Riet en Ruigte op de vegetatielegger zichtbaar is, dan zijn de contouren van de legger maatgevend.

Een heg kan worden beheerd door te snoeien en te kappen of met vee worden bijgehouden.

3.9 Rode lijsten

Voor diverse groepen van dieren en planten zijn Rode Lijsten opgesteld (zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/bescherming-biodiversiteit-nederland>). Hierin staan de soorten die in Nederland in verschillende mate bedreigd of zelfs al verdwenen zijn. Rode Lijsten hebben een "attentie-functie", d.w.z. de aanwezigheid van bedreigde soorten geeft het betreffende gebied natuurwaarde. Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Als ergens soorten zijn waargenomen die op een Rode Lijst voorkomen dan bestaat er, anders dan bij soorten die beschermd zijn door de Wet Natuurbescherming, geen wettelijke verplichting hiermee rekening te houden.

De beheerder van een gebied waar een Rode Lijstsoort aanwezig is, heeft wel een (morele) verantwoordelijkheid om zo'n soort te behouden. Daarom is het goed om in het beheer ook rekening te houden met de aanwezigheid van Rode Lijstsoorten. Als regel zijn lokale natuurorganisaties goed op de hoogte waar bijzondere (Rode Lijst) soorten aanwezig zijn. Ook kunnen in voorkomende gevallen voor een aantal soortgroepen inventarisaties uit worden gevoerd, bijvoorbeeld tegelijk met wettelijk beschermde soorten. Daarnaast kan ook provinciaal beleid ten aanzien van Rode Lijsten zijn opgesteld. Dit dient bij het opstellen van een aanvullend uiterwaardbeheerplan te worden gecontroleerd en dient er, waar de Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat niet toereikend is, een aanvulling opgenomen te worden.

3.10 Iepziekte

De iepziekte is een voor iepen fatale schimmelziekte die door iepenspintkevers of door wortelcontact wordt overgebracht. Hoewel er sinds 1991 geen speciale landelijke wettelijke bepalingen meer gelden ten aanzien van de iepziekte, is het toch belangrijk om aantasting van bomen te herkennen, te voorkomen en te bestrijden. Dat helpt om besmetting van andere iepen te voorkomen.

De kevers brengen de voor iepen dodelijke schimmel over van boom tot boom. De maatregelen zijn er daarom op gericht de verspreiding van de kevers in te perken. De aanwezigheid van iepziekte is direct zichtbaar aan het verwelken van bladeren aan de grotere takken vanaf juni of juli. De aanwezigheid van kevers is te herkennen aan gaatjes in de bast. Zieke bomen moeten in principe in de periode van 1 april tot 1 oktober binnen twee weken worden geveld. In gebieden met veel iepen bestaat de mogelijkheid om een convenant aan te gaan met andere overheden voor een gezamenlijke aanpak van de iepziekte. De provincie Friesland is een goed voorbeeld. Deze provincie heeft een convenant "Duurzaam Iepenbeheer" gesloten met gemeenten, Rijkswaterstaat district Friesland en andere beheerders. In de meeste gemeenten is in de APV een bepaling opgenomen met betrekking tot de iepziekte.

Uitgebreide documentatie over de aanbevolen handelwijze in geval van iepziekte is te vinden in de 'Handleiding Goed Iepenbeheer'. In de uiterwaarden is het doorgaans niet nodig verwijderde iepen te herplanten. Indien dit toch gewenst is, dient er gekozen te worden voor een inheemse soort die van nature voorkomt op de lokaal aanwezige standplaatsomstandigheden. De Fladderiep of Steeliep (*Ulmus laevis*) is een iep die onaantrekkelijk lijkt voor de iepenspintkever en daardoor normaliter niet wordt aangetast, en in het oostelijk en zuidelijk deel van het riviereengebied van oorsprong voorkomt.

3.11 Duurzaamheid

Sinds maart 2017 is het Programma Duurzaamheid en Leefomgeving (DuLo) bezig met het ontwikkelen en integreren van het thema duurzaamheid binnen de bestaande werkprocessen van Rijkswaterstaat (zie: <https://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/innovatie-en-duurzame-leefomgeving/duurzame-leefomgeving/index.aspx>).

Dit beleid is gericht op drie doelstellingen:

- Duurzame gebiedsontwikkeling
- Circulaire economie
- Energie en Klimaat

4. Functies van uiterwaardvegetatie

4.1 Inleiding

Vegetatie in de uiterwaarden langs de grote rivieren vervult verschillende functies. Deze houden hoofdzakelijk verband met waterhuishouding, het gebruik van de (vaar)weg, natuur, recreatie en landschap. Het vegetatiebeheer in de uiterwaarden moet gericht zijn op het verwezenlijken van deze functies.

4.2 Rivieren en uiterwaarden

Naast waterhuishoudkundige en scheepvaartfuncties kennen rivieren en naastgelegen uiterwaarden ook functies op het gebied van natuur, landschap, en recreatie (zie ook § 4.4.1. BPRW). Het vegetatiebeheer langs rivieren is erop gericht om de hoofdfuncties optimaal te faciliteren en daar waar nodig of mogelijk de andere functies ook tot hun recht te laten komen en de continuïteit van de functies te behouden.

1. Waterhuishoudkundige functie

Rivieren spelen een belangrijke rol bij de waterhuishouding (wateroverlast, watertekort, droogte, verzilting) en aan- en afvoer van water, ijs en sediment. Vegetatie in kribvakken, langs oevers en in de uiterwaarden mag de afvoer van water niet belemmeren (zie ook § 3.3 NWP).

De begroeiing belemmert de vrije doorstroming, in rivierkundige termen uitgedrukt als 'ruwheid' van het stroombed, wat van invloed is op de waterstand. Vooral in de stroomvoerende delen van de rivier is de invloed van deze ruwheid groot. De vegetatie bepaalt de ruwheid, waarbij bos een grotere ruwheid veroorzaakt dan grasland. De maximaal toegestane ruwheid is als norm vastgelegd in de Vegetatielegger.

2. Scheepvaartfunctie

Rivieren hebben een verkeers- en vervoersfunctie voor de scheepvaart. De oevers langs rivieren zijn daarom voornamelijk ingericht ten behoeve van de scheepvaart. Voorbeelden hiervan zijn bomen die dienen als windkering voor havens en delen van de rivier waar juist geen bomen aanwezig vanwege zichtlijnen. Daarnaast herbergen terreinen langs rivieren verschillende voorzieningen voor de scheepvaart zoals verkeersborden, bakens, vaarwegbewijzing, onbemande radarposten (ORP's), camera's, aanlegvoorzieningen die zichtbaar moeten blijven. Indien de scheepvaartfunctie leidt tot een bepaalde vegetatienorm, is deze ook vastgelegd in de vegetatielegger.

3. Natuurfunctie ('Schoon en gezond water')

Uiterwaarden vormen het leefgebied van verschillende planten- en diersoorten. Langs rivieren leven diverse soorten planten en dieren, die op andere plaatsen (vrijwel) niet voorkomen. In het rivierengebied komen diverse waardevolle habitattypen voor die wettelijk zijn beschermd in het kader van Natura 2000. Voorbeelden hiervan zijn: stroomdalgrasland, glanshaverhooiland (Figuur 4) en zachthoutoobos.

Bovendien spelen uiterwaarden een belangrijke rol als (natte en droge) verbinding tussen natuurgebieden. Binnen de rivieren en kanalen streeft Rijkswaterstaat naar schoon en (ecologisch) gezond water. Dit is een van de basisfuncties uit de KRW uitgewerkt in het BPRW (zie ook § 3.3 NWP). De afzonderlijke habitats in de uiterwaard langs de rivier fungeren als paai- en opgroeihabitat, foerageergebied, ecologische verbindingzone (corridor), stapsteen, broedplaats, schuilplaats (refugium) etc. Alle afzonderlijke habitats hebben daarom hun bijdrage aan de ecologische kwaliteit van het gehele riviersysteem en de omgeving. De vegetatie die volgt uit de natuurfunctie is als norm vastgelegd in de vegetatielegger (met uitzondering

van vegetatie die valt onder de vrijstelling van de vegetatielegger), of in een specifiek uiterwaardbeheerplan of in de betreffende natuurdoelen (die niet strijdig mogen zijn met de vegetatielegger, maar soms aanvullend kunnen zijn).

Figuur 4: Glanshaverhooiland in de Brakelse Benedenwaarden (bron: Bart Peters, 2009)

4. Landschappelijke en cultuurhistorische functie

De vegetatie in de uiterwaard heeft ook een belangrijke landschappelijke waarde. Langs de rivier zijn verschillende landschappelijk waardevolle elementen aanwezig zoals bakenbomen (o.a. watergangbeplanting langs de Maasoever, zie Figuur 5) en cultuurhistorische heggen en hagen (o.a. meidoornhagen, Maasheggen bij Boxmeer). Deze elementen zijn soms wettelijk beschermd in het Europees Landschapsverdrag of in provinciale en gemeentelijke verordeningen, en worden daarnaast hogelijk gewaardeerd door de omgeving. Het is daarom belangrijk dat Rijkswaterstaat bij beheer zorgvuldig omgaat met het historisch landschap en bij het beheer rekening houdt de aanwezigheid van deze landschappelijke waarden. Voor bakenbomen wordt een uitsterfbeleid van RWS gehanteerd (geen vervanging na verlies), maar zolang deze er zijn, dienen deze onderhouden te worden, bijvoorbeeld vanuit boomveiligheid (zie bijlage 2).

Figuur 5: Bakbomen langs de oevers van de Maas tussen Keent en Loonse waard (bron: RWS Beeldbank / J. van Houdt, 2016)

5. Recreatieve functie

Uiterwaarden vervullen daarnaast een belangrijkere rol voor de recreatie. Rijkswaterstaat wil bij het beheer waar mogelijk maatschappelijke meerwaarde leveren, met name op het gebied van duurzame leefomgeving.

Plassen worden gebruikt als zwem- of viswater en struin- en fietspaden bieden ruimte voor de recreatieve wandelaar en fietser. Rijkswaterstaat streeft ernaar het beheer van de uiterwaarden, indien niet conflicterend met de eigen kerntaken en financieel dekkend, af te stemmen op het toenemende recreatieve gebruik van de uiterwaarden.

6. Agrarische functie

Een aanzienlijk deel van de gronden in de uiterwaarden heeft een agrarische gebruiksfunctie. Voor deze gronden geldt dat bij het beheer rekening wordt gehouden met de landbouwkundige belangen, mits dit niet conflicterend is met de kerntaken, zie BPRW/NWP.

Veel agrarische gronden in de uiterwaarden worden verpacht. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan een onroerende zaak tijdelijk aan een derde in gebruik geven, voor zover de minister daar, gelet op de feitelijke uitvoering van het beleid en de taken waarvoor hij verantwoordelijk is, geen bezwaar tegen heeft. Zie hiervoor de regeling Regeling beheer onroerende zaken Rijk 2017

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0040452/2018-01-01>

Aan het tijdelijk in gebruik geven aan een derde gaat een openbare aanbidding van het gebruiksrecht vooraf. Dit verloopt via een openbare procedure. Zie hiervoor <https://www.biedboek.nl/nl/page/process>

In het geval van verpachting dient pachter zich te houden aan de algemene en bijzondere gebruiksvoorwaarden, zoals meegeleverd bij de overeenkomst.

De opdrachtnemer voor het onderhoud dient, indien noodzakelijk, het aanvullende beheer en onderhoud te doen in het in gebruik gegeven gebied. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om boomveiligheid of oeveronderhoud.

7. Overige functies

Naast bovenstaande gebruiksfuncties heeft een gedeelte van de gronden ook een rol voor thema's als wonen, werken, verkeer en energievoorziening. Voor deze gronden geldt dat bij het beheer rekening gehouden moet worden met de functies die deze vervullen. Voorbeelden hiervan zijn hagen rondom een woonhuis die dienen als afscheiding voor het bieden van privacy of beplanting rondom een bedrijventerrein of weg als een visuele afscherming.

Ook dient rekening gehouden te worden met jacht- of visrechten in een gebied. Mogelijk zijn hierover afspraken gemaakt met de materieel beheerder Rijkswaterstaat, of zijn beheer- of gebruiksvoorschriften voorgeschreven in de voorwaarden bij de overeenkomst.

4.3 Natuurfunctie van uiterwaarden

Vanuit bestaande wet- en regelgeving (o.a. Natura 2000 en KRW) is het behoud van natuurwaarden in de uiterwaarden geregeld. Delen van de uiterwaarden maken daarnaast deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Naast natuurbehoud speelt in veel uiterwaarden ook natuurontwikkeling een rol. Dit vindt plaats binnen de randvoorwaarden die er vanuit hoogwaterveiligheid aan worden gesteld.

De uiterwaarden langs de grote rivieren vormen een leefgebied (habitat) voor veel dier- en plantensoorten. Daar dienen ze als voortplantingsgebied, tijdelijke verblijfplaats of overwinteringsgebied. Zo dienen begroeide oevers van geulen en rivieren veelal als voortplantingsgebied of tijdelijke verblijfplaats voor diverse vissoorten. Voor bewegingen van dieren langs vaarwegen kan het aanwezige groen tevens als verbindingsroute functioneren. Lijnvormige beplantingen kunnen bijvoorbeeld een functie hebben als migratieroute voor vleermuizen.

In gebieden die onder invloed staan van de rivier komen waardevolle vegetaties, soorten en terreintypen voor. Deze ontstaan door ligging, waterdynamiek en overstromingen, peilfluctuaties, uitdroging, sedimentatie en erosie en continue aanvoer van zowel mineralen (waaronder kalk) als zaden. Bijzondere vegetaties karakteristiek voor het rivierengebied kunnen onder deze dynamische omstandigheden goed tot ontwikkeling komen. Regelmatig beheer draagt bij aan de hoogwaterveiligheid en moet zo goed mogelijk aansluiten bij de natuurlijke dynamiek van het systeem.

Op veel plekken langs de rivier zijn in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) natuurlijke of natuurvriendelijke oevers aangelegd. Bijvoorbeeld door stenen oeververdedigingen (gedeeltelijk) weg te halen en flauwe oevers aan te leggen of oevers te creëren die ruimte laten voor natuurlijke processen zoals erosie, sedimentatie, oeverwalvorming en uitkolking. Een voorbeeld van een dergelijke vrij eroderende oever is weergegeven in figuur 6.

Door de natuurlijke overgang ontstaat meer afwisseling in vegetatie en krijgen natuurwaarden meer ruimte. Ook zijn op verschillende plaatsen rivierarmen en geulen aangelegd of opnieuw verbonden met de rivier en zijn enkele uiterwaarden verlaagd om binnendijks bij hoogwater droge voeten te houden. Deze maatregelen hebben ook positieve effecten op de natuurwaarden. Zo wordt het leefgebied voor planten en dieren groter, dynamischer en meer divers. In sommige gevallen zal de beheerder keuzes moeten maken omdat de dynamiek van een natuurlijk systeem niet altijd een vegetatieontwikkeling oplevert die past binnen de normatieve toestand in de vegetatielegger. In dergelijke situaties is maatwerk vereist om beide doelen te kunnen realiseren.

Figuur 6: Vrij eroderende Maasoever in de Hedelse Bovenwaarden (bron: Bart Peters, 2008)

De vegetatie heeft niet alleen een eigen natuurwaarde, maar vervult ook allerlei functies voor de fauna (onder andere macrofauna en vis uit de KRW-maatlatten). Deze voor de KRW-doelen relevante vegetatie wordt aangeduid als KRW relevante vegetatie. Voorbeelden van deze vegetaties zijn:

- oeervervegetatie bestaande uit kruidachtige vegetatie, riet en andere helofyten;
- ondergedoken waterplanten;
- drijvende waterplanten;
- struweel, solitaire bomen en bos. Bomen en struiken die op de oevers staan zorgen voor beschaduwing, bladval in het water en in het water hangende wortels en / of takken leveren paai- en foerageerhabitat en beschutting aan jonge vis.

5. Van landschap naar beheer

5.1 Inleiding

Rijkswaterstaat heeft de normatieve toestand van de vegetatie langs de grote rivieren vastgelegd in de Vegetatielegger (zie: <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx>. Hier is ook een Beeldenboek, en een toelichting op en legenda bij de Vegetatielegger terug te vinden). De Vegetatielegger beschrijft de normatieve toestand van het rivierbed en beslaat alle delen waar de vegetatie nog van invloed is op de waterstand. Rijkswaterstaat is als rivierbeheerder verantwoordelijk dat het rivierbed voldoet aan de normen die in de Vegetatielegger zijn opgenomen. Om te voorkomen dat het rivierbed de normatieve toestand uit de Vegetatielegger overschrijdt is het noodzakelijk dat de uiterwaarden frequent worden beheerd. Naast het beheer vanuit hoogwaterveiligheid is er eveneens vanuit de kerntaak waterkwaliteit en op eigen terreinen N2000 beheer in de uiterwaarden nodig of dient het vegetatiebeheer op deze taken afgestemd te worden. Ook provinciale natuur, recreatie en zorgplicht kunnen aanleiding zijn voor beheer.

Een belangrijk instrument om dit beheer te bereiken is het afsluiten van onderhoudscontracten. Deze onderhoudscontracten kunnen worden afgesloten met particuliere terreineigenaren, bedrijven en andere instanties; maar kunnen ook voor een groot gebied worden uitbesteed aan een opdrachtnemer. Uitgangspunt voor alle onderhoudscontracten is dat de vegetatie in de uiterwaarden moet voldoen aan vastgelegde vegetatie in de Vegetatielegger.

Onderhoudscontracten voor marktpartijen worden gebaseerd op de UAV-GC. In de bijbehorende Vraagspecificatie worden de eisen opgenomen waaraan het te beheren areaal moet voldoen. In bijlage 2 zijn de beheermaatregelen beschreven. Deze bijlage kan gebruikt worden om in de vraagspecificatie naar te verwijzen, of de eisen uit bijlage 2 kunnen integraal in de vraagspecificatie van het contract worden opgenomen.

Indien bij de uitvoering van een onderhoudscontract blijkt dat er sprake is van een conflict tussen de Vegetatielegger en bestaande wet- en regelgeving, bijvoorbeeld instandhoudingsdoelstellingen vanuit Natura 2000, geldt dat de opdrachtnemer verplicht is deze als afwijkingen aan opdrachtgever voor te leggen.

5.2 Maatregelen uiterwaardbeheer

Om het uiterwaardbeheer eenduidiger te maken is deze leidraad ontwikkeld. Centraal staat de normatieve toestand zoals opgenomen in de Vegetatielegger, en hoe deze te vertalen naar concrete beheermaatregelen buiten. Het onderhoud is gericht op het voldoen aan de wettelijke taken en zoveel mogelijk invulling te geven aan de beleidsdoelstellingen binnen Rijkswaterstaat. Om dit te bewerkstelligen is een processchema (zie Bijlage 1) opgesteld. Dit processchema 'Bepalen beheervorm' stelt op basis van een aantal criteria vast welke standaard beheermaatregelen ingezet kunnen worden om te voldoen aan de vastgestelde normen uit de Vegetatielegger en de eisen vanuit bestaande wet- en regelgeving. Het schema biedt een handvat om het beheer in de uiterwaarden vorm te geven, maar in specifieke gevallen

kan het noodzakelijk of wenselijk zijn om hiervan af te wijken of zelfs voor delen van de uiterwaard een specifiek Uiterwaardbeheerplan op te stellen waarin het te voeren beheer nader is omschreven. Zo kan het in sommige gevallen financieel voordeliger zijn om frequenter beheer toe te passen, in plaats van het onderhoud uit te stellen tot het moment waarop de normatieve staat uit de Vegetatielegger wordt overschreden of wenselijk zijn om de interventiemomenten af te stemmen met aangrenzende terreinbeheerders.

De situatie buiten is altijd leidend voor de opdrachtnemer in zijn beslissing om wel/geen beheermaatregel te nemen. Om te beoordelen of de vegetatie nog voldoet aan de vegetatieklassen uit de Vegetatielegger kan het Beeldenboek helpen (zie: <http://publicaties.minienm.nl/documenten/vegetatielegger-rijkswaterstaat>). De Vegetatiemonitor (zie: <https://www.vegetatiemonitor.rws.nl>) is slechts een hulpmiddel om te toetsen of voldaan wordt aan de gestelde normen uit de Vegetatielegger. Opdrachtnemer moet voor de uitvoeringsverificatie wel gebruikmaken van de Vegetatiemonitor om aan te tonen dat voldaan is aan de normatieve toestand uit de Vegetatielegger. Dit geeft een eerste indicatie maar zal ten alle tijden getoetst moeten worden met een veld-check.

Het processchema ten aanzien van bepaling van de beheervorm is opgedeeld in drie blokken. Deze blokken geven de primaire doelstellingen van het te voeren beheer weer. Er wordt onderscheid gemaakt in:

- Integrale veiligheid
- Waterveiligheid
- Natuur, waterkwaliteit en overige gebruiksfuncties

Integrale veiligheid

Op eigendom van Rijkswaterstaat is het belangrijk om de veiligheid voor wandelaars en overig verkeer te borgen. Dit kan bijvoorbeeld door regelmatige controle van de houtopstanden. Daarnaast is het voor scheepvaart maar ook voor wegverkeer van belang dat zichtlijnen, bebording en radarposten vrij blijven van begroeiing. Het onderhoud dat gericht is op het borgen van de veiligheid is verzameld onder het blok 'Integrale veiligheid'.

Waterveiligheid

Als de normen uit de Vegetatielegger worden overschreden, of overschreden dreigen te worden, is het vanuit hoogwaterveiligheid noodzakelijk om onderhoud aan de vegetatie uit te voeren. Indien ervan uit wet- en regelgeving geen aanvullende eisen worden gesteld aan het beheer dan geldt dat kan worden volstaan met de meest kostenefficiënte beheervorm. Deze standaard beheervorm is in het schema met een groen blok (en *) weergegeven.

Voor grote oppervlakten gras kan begrazing soms efficiënter en/of noodzakelijk (vanuit natuurdoelen) zijn voor het onderhoud. Deze afweging kan in principe bij de opdrachtnemer worden neergelegd.

Aandachtspunten bij begrazing zijn:

- Op primaire en regionale keringen kunnen open plekken ontstaan en vegetatie kan kapotgelopen worden;
- Contact tussen grote grazers en recreanten (met honden) kan leiden tot gevaarlijke situaties;
- Dieren moeten met hoogwater worden geëvacueerd;
- Het soort dieren en de begrazingsdruk moeten goed zijn afgestemd op de lokale situatie, anders bestaat het risico op eenvormigheid (soortenarme grasmatten) of juist verruiging;
- Houdt rekening met toezicht en de noodzaak van afrastering;
- Sommige beschermde plantensoorten of gewenste vegetatietypen kunnen slecht tegen begrazing en/of maaien (uitrasteren noodzakelijk).

De werkwijze is dat de vegetatie (-klasse uit de Vegetatielegger) bepaalt welke beheervorm van toepassing is en dat wet- en regelgeving (o.a. Natura 2000 en KRW) en meekoppelkansen (bijvoorbeeld recreatief medegebruik) ervoor kunnen zorgen dat aanvullende eisen aan het beheer worden gesteld. Bijvoorbeeld frequenter maaien, gefaseerd maaien of begrazen. In het processchema in Bijlage 1 is deze systematiek uitgewerkt.

Speciale beheervormen in dit verband zijn:

- **Rietbeheer**

Bij rietbeheer wordt onderscheid gemaakt in land- en waterriet. Bij waterriet is actief beheer in de vorm van maaien of begrazen niet noodzakelijk. Vanuit beheerhoogpunt wordt ook de permanent in het water staande biezenvegetatie tot hetzelfde type 'waterriet' gerekend. Voor landriet is periodiek maaien (gemiddeld eens per 2 à 3 jaar) wel noodzakelijk, omdat zich hier in tegenstelling tot bij waterriet wel houtachtige opslag kan ontwikkelen. Voor zowel water- als landriet geldt dat houtige opslag ongewenst is en voorkomen moet worden. Rietvegetatie kan gewenst of ongewenst zijn. Gewenst is riet langs wateren en in oevers, ongewenst in kruidachtige vegetatie die aan verhardingen grenst en in zichthoeken, vanwege mogelijke schade aan de verharding en de belemmering van het uitzicht.

- **Griendbeheer**

Het behoud van grienden is gebonden aan hakhoutbeheer en afhankelijk van periodiek snijden of knotten. Alleen wanneer er expliciete afspraken bestaan met omgevingspartijen, of wanneer belangwekkende cultuurhistorische argumenten gelden, wordt griendbeheer gevoerd. Het beheer van grienden is sterk locatiegebonden en moet in een uiterwaardbeheerplan nader worden uitgewerkt. In Figuur 7 is een voorbeeld van een wilgengriend met knotwilgen opgenomen.

Figuur 7: Wilgengriend in de Broomwaard (bron: Bart Peters, 2011)

- **Aanvullend onderhoud solitaire bomen**

- Bakkenbomen (ook wel: geleidebomen) zijn markante bomen die langs de rivier op de oever of op de uiteinden van kribben staan en de grens tussen land en water markeren. Deze bakkenbomen accentueren de vaargeul en hebben daarmee vanuit het verleden een functie voor de veiligheid van het scheepvaartverkeer. Door de komst van radarsystemen is de functie van deze bomen op kribben overbodig geworden. Rijkswaterstaat vervangt de bakkenbomen op kribben niet. Bomen die er nu nog staan, moeten een takvrij stamstuk hebben zodat bij hoogwater de afvoer niet belemmerd wordt. Bakkenbomen op de vaste wal worden niet actief verwijderd, maar worden in geval van sterfte niet teruggeplaatst (uitsterfbeleid).

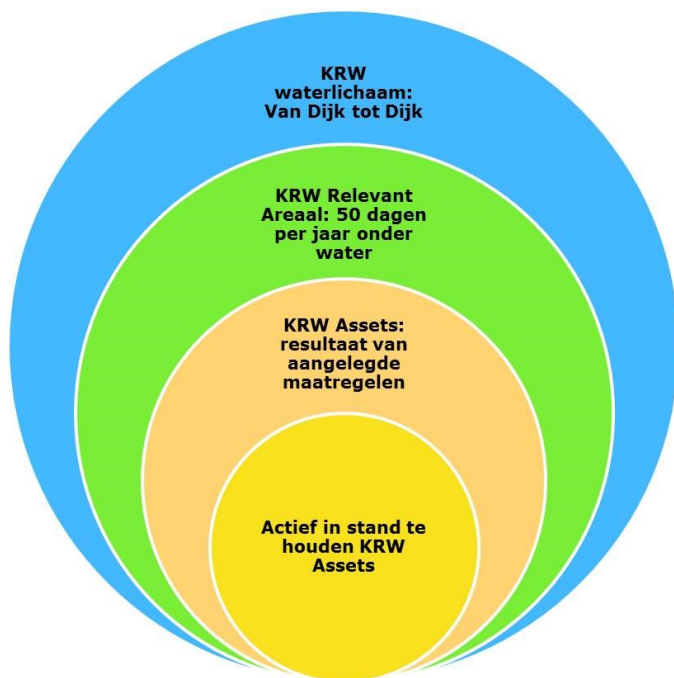
- Voor monumentale bomen kunnen specifieke en aanvullende uitgangspunten of eisen voor het beheer gelden. De eisen ten aanzien van monumentale bomen kunnen vastgelegd zijn in de APV. Monumentale bomen kunnen zijn opgenomen in een gemeentelijk bomenregister, provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart, of deel uitmaken van het Landelijk Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting: [portaal monumentale bomen \(meetnetportaal.nl\)](http://portaal.monumentalebomen.meetnetportaal.nl)
- Solitaire bomen mogen conform de Vegetatielegger ontstaan en vragen geen specifiek onderhoud (behoudens eventueel zorgplicht). Een solitaire boom is conform de legenda bij de vegetatielegger, <http://publicaties.minienm.nl/documenten/vegetatielegger-rijkswaterstaat>, gedefinieerd als een losse boom, kleine boomgroep (maximaal 3 exemplaren), bomenrij of bomenlaan.

Natuur, waterkwaliteit en overige gebruiksfuncties

Ook als er vanuit hoogwaterveiligheid geen noodzaak is om onderhoud uit te voeren, kan het noodzakelijk zijn om beheeractiviteiten te verrichten. Vanuit bestaande wet- en regelgeving kan het voor het instandhouden van natuurwaarden verplicht zijn om een specifieke vorm van onderhoud uit te voeren. Deze wettelijke verplichtingen voor Rijkswaterstaat omvatten het garanderen van de gunstige staat van instandhouding voor beschermde habitattypen in het kader van Natura 2000 maar ook het borgen van de doestellingen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Een andere reden om toch beheer uit te voeren kan zijn dat er specifieke wensen vanuit de omgeving zijn ten aanzien van het beheer. Bijvoorbeeld vanwege recreatief medegebruik van een terrein. Voor het benutten van dergelijke meekoppelkansen, die niet voortkomen uit een wettelijke taak van Rijkswaterstaat, moeten externe financiële middelen beschikbaar zijn en het moet niet conflicterend zijn met bestaande wet- en regelgeving en de belangen van Rijkswaterstaat en derden.

5.3 Relatie tussen KRW en beheer

Het beheer en onderhoud in de uiterwaarden dient er op gericht te zijn de ecologische waarden van de wateren te behouden en mag niet zorgen voor een verslechtering van deze waarden. Daarnaast is het van belang dat beheer en onderhoud gericht is op het behouden en ontwikkelen van KRW-relevante vegetaties.

Figuur 8 Relatie tussen KRW en de taken en verantwoordelijkheden van Rijkswaterstaat in de uiterwaarden.

KRW heeft niet alleen te maken met de permanente wateren in de uiterwaard. De KRW kent het waterlichaam als beheereenheid. In het rivierengebied gaat dit grofweg om het areaal van winterdijk tot winterdijk. Ook de activiteiten in dit winterbed hebben invloed op het water- en oevergedeelte van de uiterwaard en het behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. In feite is dit in analogie met de veiligheidsfunctie: naast de verantwoordelijkheid voor het beheer op eigen terreinen, is Rijkswaterstaat ook verantwoordelijk voor de naleving van de waterkwaliteitseisen op de terreinen van anderen eigenaren in de uiterwaarden.

Het gebied in het waterlichaam dat relevant is voor het behalen van de KRW-doelen wordt het KRW-relevante areaal genoemd. Omdat er ook vanuit andere beleidsopgaven voor natuur locaties toegevoegd kunnen zijn, wordt dit areaal doorgaans aangeduid als ecologisch relevant areaal (ERA). Elke regio heeft een geoweb-viewer waar in dit areaal is opgenomen.

In figuur 8 wordt middels cirkels aangegeven wat Rijkswaterstaat doet om de doelen van de KRW te behalen. Daarbij gelden per cirkel ook de maatregelen die voor de cirkels daaromheen gelden. Per cirkel zijn onderstaand de taken en verantwoordelijkheden van RWs benoemd en is globaal het beheer beschreven dat in relatie tot KRW van belang is. In het IHP Uiterwaarden is in de bijlagen een uitgebreidere beschrijving opgenomen over de relatie tussen KRW en beheer van de uiterwaarden: Notitie 'Beheer vanwege KRW in de uiterwaarden van de grote rivieren'.

Waterlichaam – van dijk tot dijk

- taak RWS: vergunningverlening | veiligheidsbeheer
- instrument: BPRW | Vegetatielegger en Leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden

Op het gehele waterlichaam, onafhankelijk van de eigendomssituatie, is vanuit de beheerdersrol, zijnde Bevoegd Gezag, de toetsing bij initiatieven volgens de Waterwet van toepassing. Verder is RWS in het hele waterlichaam van dijk tot dijk verantwoordelijk voor het vegetatiebeheer conform de vegetatielegger. Dit betreft dus zowel eigenterrein als terreinen van derden (dus in alle onderliggende cirkels zoals aangegeven in figuur 8).

KRW relevant areaal

- taak RWS: via vergunning verlening in standhouden ecologisch relevant areaal : ontwikkelen en in stand houden KRW-relevante vegetatie
- instrument: viewer met KRW-relevant areaal | Leidraad vegetatiebeheer uiterwaarden

Vanuit de KRW vinden er niet in het gehele areaal van dijk tot dijk onderhoudsmaatregelen plaats. Het onderhoud spitst zich toe op het ecologisch relevante areaal. In het groene areaal zijn voor wat betreft vegetatie twee soorten onderhoud belangrijk: het vegetatieonderhoud op terrein van RWS en derden vanwege de vereiste ruwheid, en daarnaast het onderhoud van de KRW-relevante vegetatie.

KRW Assets - aangelegde maatregelen

- taak: in standhouden aangelegde KRW maatregelen
- instrument: Waterstaatslegger, IHP, Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden

Binnen het KRW-relevante areaal zijn sinds de jaren 90 binnen diverse projecten, zoals binnen het programma Herstel- en Inrichting (H&I), de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) en het Project Natuurvriendelijke Oevers diverse inrichting- en herstelmaatregelen uitgevoerd. Ook als KRW maatregel zijn in combinatie met het project Ruimte voor de Rivier veel uiterwaarden het laatste decennium heringericht. Voor al deze projecten geldt: er is geld uitgegeven gekoppeld aan doelstellingen voor een gezond ecosysteem, welke nu onder de KRW vallen. In al deze projecten zijn zogenaamde KRW-assets gecreëerd (zie oranje cirkel) die ook onderhouden moeten worden. De belangrijkste assets zijn: geulen/wateren, rivierhout, natuur(vriende)lijke oevers en moerassen. In de toekomst komen hier ook nieuwe maatregelen bij, zoals kwelgeulen op de Maasterrassen.

KRW Assets – actief in stand te houden

- taak: in standhouden aangelegde KRW maatregelen
- instrument: Waterstaatslegger, IHP, Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden

In de onderhoudscontracten voor de uiterwaarden worden die assets beheerd waarbij het betreffende areaal en de doelstellingen goed omschreven en vastgelegd zijn in een Projectplan Waterwet. Deze doelen zijn vervolgens overgenomen in de nieuwste versie van de waterstaatslegger. Dit is de gele cirkel en omvat uiterwaardverlagingen en geulen, natuurvriendelijke oevers en het rivierhout. Beheer- en onderhoudsmaatregelen voor het in standhouden van de aangelegde KRW-maatregelen en KRW relevante vegetaties kan bestaan uit:

- Het gefaseerd verwijderen van begroeiing in en langs wateren, rekening houdend met aanwezige natuurwaarden en potenties, om verlanden te voorkomen;
- Het verwijderen van begroeiing bij in- en uitstroomvoorzieningen en vispassages om een open verbinding met de rivier te behouden;
- Het in standhouden van solitaire bomen/struiken in en langs wateren als beschutting, en leefgebied voor planten en dieren;

- Het controleren en herstellen van de verankering van aangebracht dood hout in geulen en langs rivieren;
- Het verwijderen of verankeren van dood hout in en langs wateren om wegdrijven en schade te voorkomen;
- Het weer op diepte brengen van verzande strangen, nevengeulen en natuurvriendelijke oevers achter vooroeverdammen.

5.4 Beheerplan voor bijzondere situaties

Buiten de bestaande wettelijke verplichtingen kan het wenselijk zijn dat een specifiek beheer en onderhoud wordt voorgeschreven voor een bepaald gebied binnen de uiterwaard. Aangezien dit geen primaire verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat is moet in deze gevallen duidelijk worden afgewogen waarom het op de betreffende locatie toch wenselijk is om in afwijking op het processchema voor bepaling van de beheervorm (Bijlage 1), en in afwijking van het generiek Instandhoudingsplan (IHP) van RWS toch een afwijkend beheer te voeren.

Dit kan zijn vanwege een niet wettelijk beschermde natuurwaarde, bijvoorbeeld een zeldzaam rivierduin, of een cultuurhistorisch waardevol object met een grote gevoeligheid in de omgeving. Een middel om dit specifieke beheer voor te schrijven is het opstellen van een specifiek beheerplan. Dit beheerplan dient in dit soort gevallen als locatiespecifieke aanvulling op het algemeen geldende beheerkader, zoals vastgelegd in deze leidraad, en in het generiek instandhoudingsplan van RWS voor de uiterwaarden. Het beheerplan legt het te voeren vegetatiebeheer vast in tekst en op overzichtstekeningen.

5.5 Nationale Database Flora en Fauna

De verspreidingsgegevens van beschermde soorten over de afgelopen jaren is opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De regie van de NDFF ligt bij de organisatie BIJ12, dat is een samenwerkingsverband van de Provincies. Zij valideren de gegevens alvorens deze in de NDFF worden opgenomen. Rijkswaterstaat heeft een abonnement bij de NDFF voor het gebruik van deze gegevens. De opdrachtnemer dient de bij opdrachtgever beschikbare flora- en faunagegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna op te halen middels een door de opdrachtnemer aan te vragen digitale toegang. Opdrachtnemer krijgt toegang in de vorm van geoservices (Web Feature Services; WFS) waarmee de gegevens uit de NDFF in het systeem van opdrachtnemer gebruikt kunnen worden, o.a. voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol. Opdrachtnemer verwerkt deze informatie in het ecologisch werkprotocol, gebruikmakend van de 'Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat' (Rijkswaterstaat, 2018). Doel is dat de gunstige staat van instandhouding van deze soorten gegarandeerd blijft, zoals de wet voorschrijft. Voordat het onderhoud in de uiterwaarden kan worden gestart moet het ecologisch werkprotocol door Rijkswaterstaat zijn getoetst en geaccepteerd.

Indien door de opdrachtnemer flora- en faunagegevens zijn verzameld dienen deze uiterlijk 6 weken na inwinning te zijn opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) met Rijkswaterstaat als eigenaar.

6. Organisatie van het vegetatiebeheer

6.1 Inleiding

Op basis van de Waterwet is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Dit betreft zowel de eigen terreinen van Rijkswaterstaat als de terreinen van derden. Op basis van de Wet natuurbescherming is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor de N2000 op eigen terreinen. Daarnaast zijn er eigen terreinen verpacht en onderhoudsovereenkomsten afgesloten, bijvoorbeeld met grote terreinbeherende organisaties. Dit maakt het vegetatiebeheer complex. In dit hoofdstuk is beschreven hoe het vegetatiebeheer van de uiterwaarden georganiseerd is door Rijkswaterstaat, bij wie verantwoordelijkheden liggen, hoe de scope van het vegetatiebeheer voor de Opdrachtnemer jaarlijks bepaald dient te worden en wat de taken van Rijkswaterstaat daarin zijn.

6.2 Organisatie van het vegetatiebeheer

Om het vegetatiebeheer in de uiterwaarden te organiseren heeft Rijkswaterstaat een aantal instrumenten beschikbaar. Bij de organisatie van het vegetatiebeheer moet onderscheid worden gemaakt tussen eigen terreinen en terreinen van derden. Voor de eigen terreinen zijn er twee opties: het in gebruik geven, bijvoorbeeld verpachten, van percelen of de inkoop van (onderhouds)diensten (bijvoorbeeld in onderhoudscontracten). Voor de terreinen van derden zijn er ook twee opties: het vegetatiebeheer wordt bij de eigenaar belegd via een onderhoudsovereenkomst, of het wordt geregeld via inkoop van onderhoudsdiensten. Verder kan er nog sprake zijn van verleende waterwetvergunningen met een instandhoudingsplicht (rol voor handhaving RWS).

Bij het in gebruik geven van eigen terreinen bestaat de optie om percelen via pachtcontracten agrarisch in gebruik te geven aan derden. Voor deze percelen worden dan privaatrechtelijke overeenkomsten afgesloten. De uitgifte van percelen wordt verzorgd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). In de pachtovereenkomsten (met uitzondering van oudere (reguliere) pachtovereenkomsten of erfpacht) staat als eis dat het gebied aan de Vegetatielegger moet voldoen op 1 november van ieder jaar.

Deze leidraad is niet van toepassing voor pachters, maar wel voor opdrachtnemers die soms op de verpachte percelen het aanvullende (vegetatie)onderhoud moet verrichten. Zie ook hoofdstuk 4.2. Hiervoor gelden, indien van toepassing, onvorkort de contracteisen uit bijlage 2. Uit de pachtvoorwaarden moet duidelijk blijken welk onderhoud voor rekening van de pachter komt, en welk onderhoud voor de opdrachtnemer. Opdrachtnemers kunnen in geval van twijfel contact opnemen met opdrachtgever om de voorwaarden op te vragen.

Bijvoorbeeld het onderhoud van bomen en houtopstanden kan onderdeel uit van het verpachte, of juist buiten het verpachte object gelaten zijn. Het onderhoud hiervan valt dan onder de verantwoordelijkheid van de onderhoudsaannemer. Ook het onderhoud van perceelranden, het schonen van ontwateringssloten en/of het onderhouden van aanwezige bosschages en eventuele braakliggende terreinen kan vallen onder de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer. Hierop is deze leidraad wel van toepassing!

Voor de terreinen in eigendom van derden is er voor terreineigenaren de optie om een onderhoudsovereenkomst af te sluiten met RWS. In deze privaatrechtelijke overeenkomst wordt vastgelegd dat tegen een jaarlijkse vergoeding vegetatieonderhoud wordt uitgevoerd. De houder van de

overeenkomst verplicht zich daarmee tot het uitvoeren van het benodigde onderhoud zodat voldaan wordt aan de door de Vegetatielegger gestelde normen. De leidraad is hierop niet van toepassing. De controle en betaling op de overeenkomst geschiedt door Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat sluit dergelijke overeenkomsten met de iedere terreineigenaar, wanneer deze aangeven dit te willen.

Rijkswaterstaat controleert jaarlijks of de eigenaren voldoen aan de overeenkomst. Indien de eigenaar niet voldoet aan de overeenkomst, zal Rijkswaterstaat eerst de betreffende eigenaar aanspreken. Indien dit niet de gewenste oplossing geeft, kan Rijkswaterstaat besluiten de overeenkomst te beëindigen, en het werk onder te brengen bij de opdrachtnemer van het onderhoudscontract van RWS. In dat geval is deze leidraad wel van toepassing op het onderhoudswerk. Dit geldt ook indien het werk wordt verricht door onderaannemers.

Verder kan er verder sprake zijn van een verleende waterwetvergunning, waarin instandhoudingsverplichtingen voor de vergunninghouder zijn opgenomen. Controle en handhaving op deze vergunning verloopt via de afdelingen handhaving van Rijkswaterstaat. Deze leidraad is hierop niet van toepassing!

Al het vegetatieonderhoud in de uiterwaarden waar geen onderhoudsovereenkomst voor is afgesloten of geen pachtovereenkomst voor geldt, of een onderhoudsverplichting vanuit een vergunning voor geldt, wordt meegenomen in het onderhoudscontract. In bijlage 2 zijn de contracteisen en beheervisie per beheervorm opgenomen.

6.3 Taken van Rijkswaterstaat

De scope, het gebied, van het vegetatieonderhoud kan vastliggen, of per jaar verschillen aan de hand van wijzigingen in gebieden die verpacht worden of waarvoor een vergunning of onderhoudsovereenkomst geldt. In dat laatste geval zal de scope van het door de aannemer te onderhouden areaal afhangen van:

- (wijzigingen in) bestaande beheerafspraken en/of -verplichtingen vanuit verleende vergunningen.
- Ligging van in (erf)pacht uitgegeven of nog uit te geven gronden.
- (wijzigingen in) afgesloten onderhoudsovereenkomsten.
- Overige gebieden die zijn uitgesloten van onderhoud door de aannemer, bijvoorbeeld door kwalitatieve verplichtingen, overeenkomsten met gemeenten etc.

In het geval van een flexibele scope (kan variëren per contract) zal Rijkswaterstaat jaarlijks een overzicht verstrekken van alle hierboven genoemde gebieden, waar de aannemer bij de bepaling van het onderhoud van de vegetatie rekening mee dient te houden.

Hiernaast kan sprake zijn van specifieke afspraken voor gebieden. Dit kan voortkomen uit gerealiseerde projecten of afspraken met omgeving of andere partijen. Indien er dergelijke afspraken zijn, worden deze vastgelegd in een specifiek (uiterwaard)beheerplan of vergelijkbaar document.

Indien geen beheerplan of vergelijkbaar document beschikbaar is, of voor de onderdelen die niet worden genoemd in het beheerplan, dient het vegetatiebeheer conform deze leidraad en de contracteisen in bijlage 2 uitgevoerd te worden.

Literatuurlijst

Ministerie van V&W, Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkeringen.

(<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/>)

Rijkswaterstaat, 2013. Kader Beheer Groenvoorzieningen 2013.

Rijkswaterstaat, 2013. Leidraad Beheer Groenvoorzieningen 2013.

Rijkswaterstaat, 2016. Handreiking Jacht, Beheer en Schadebestrijding.

Rijkswaterstaat, 2017. Boomveiligheidsprotocol Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat, 2017. Kader Contractbeheersing Rijkswaterstaat (<http://publicaties.minienm.nl/documenten/kader-contractbeheersing-rijkswaterstaat-2017-zakelijk-samenwerken-op-basis-van-vakmanschap-en-vertouwen>)

Rijkswaterstaat, 2017. Richtlijnen Vaarwegen 2017. Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving, Rijswijk.

Rijkswaterstaat, 2018. Gedragscode Soortenbescherming Rijkswaterstaat

(<https://mijn.rvo.nl/documents/20448/80125/Gedragscode+soortenbescherming+Rijkswaterstaat/b979563c-d036-4617-8a99-fa04986f9f31>)

Rijkswaterstaat, 2018. Handreiking vellen en herbepanten houtopstanden.

Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013. Heggen langs de grote rivieren.

Bijlage 1 Processchema – Bepalen Beheervorm

Bijlage 2 Contracteisen voor vegetatieonderhoud uiterwaarden

Naar keuze kan deze bijlage direct worden geïntegreerd in een onderhoudscontract (iedere eis dient apart opgenomen en geverifieerd te worden) of worden voorgeschreven in één overkoepelende eis in het contract, bijvoorbeeld "voldaan dient te worden aan de eisen uit de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden, vermeld in bijlage 2 van de Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden").

Inleiding

Bijgaande eisen worden integraal opgenomen in het contract (VSP, VSE, bijlages, annexen) met de aannemer.

Toelichting op de eisentabel

De eisentabel is volgens een standaard opgebouwd. Onderstaand is een voorbeeld eis weergegeven, waarin alle mogelijke items in de eisentabel aanwezig zijn:

Code 1	Voorkomen belemmering objecten RWS 2		Verwijzing naar eisen 4	Eis initiator 5	
001	Houtachtige vegetatie dient geen belemmering te vormen voor objecten en functies van Rijkswaterstaat of daaraan gerelateerd. 3		[N.T.B.]	TU	
Toelichting:	Tekst 6				
Status: 7	Concept	Bovenliggende eis: 8	001	Datum status: 9	[replace-datum]
Hardheid:	Eis 10				
Soort:	Eis aan het werk 11				
V&V:	Methode:	Inspectie			
12	Criterium:	Houtachtige vegetatie vormt geen belemmering			
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november			
	Gepland document:	toestandsrapportage/jaarplan			
Bron: 13			Datum bron:	12	

1. Code
 - Unieke code om de eis traceerbaar en terug vindbaar te kunnen maken
2. Eistitel
3. Eistekst
4. Verwijzing naar eisen
 - Verwijzing naar eisen die deze eis borgen, dit kan nader bepaald worden.
5. Eis initiator
 - De organisatie waarvan de eis afkomstig is
6. Toelichting
7. Status
8. Bovenliggende eis
 - Verwijzing naar een eis waarvan de betreffende eis onderdeel uitmaakt
9. Datum status
 - Versie datum van de eis
10. Hardheid

- Wanneer hier eis staat is de eis niet bespreekbaar. Wanneer hier wens staat is de eis bespreekbaar.
11. Soort Classificering van de eis, dit kan zijn:
 - a) Eisen aan werkzaamheden. Meestal een uitvoeringseis of een eis behorende in de VSP;
 - b) Eisen aan het werk. Dit betreft een eis behorende in de VSE;
 - c) Verbodsbepaling. Eis die beschrijft wat er niet mag gebeuren, meestal behorende in de Contractstukken of VSP.
 12. V&V
 - Dit betreft de V&V die de Opdrachtnemer uit moet voeren op het werk;
 - a) Methode, beschrijving welke methode plaats moet vinden;
 - b) Criterium, een waarde of beschrijving waar aan de V&V moet voldoen;
 - c) Moment, Het moment waarop of waarvoor de V&V plaats moet vinden;
 - d) Gepland document, Het document dat geleverd moet worden en opgenomen kan worden in de lijst met te toetsen of te accepteren documenten;
 13. Bron; eventuele brondocumenten waaruit de eis voortkomt;
 14. Datum van de broninformatie.

Top eisen

Beheergebied; Voldoen aan vegetatielegger 1-001

Code	Beheergebied; Voldoen aan vegetatielegger		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00049	Het rivierengebied waar de vegetatielegger van kracht is, hierna te noemen Beheergebied, dient te voldoen aan de RWS vegetatielegger.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	De vegetatielegger bestaat uit een kaart en een toelichting. Beide bepalen samen welke situatie buiten in stand gehouden moet worden. Van belang is om rekening te houden met de ruimte die in de toelichting wordt gegeven voor het ontstaan/behouden van bepaalde kleinschalige vegetatie. Definitie Beheergebied; Het Beheergebied betreft het rivierengebied, welke behoort tot het Werk of Scope als bepaald in de betreffende overeenkomst.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Monitoring		
	Criterium:	Uit de monitoringstool blijkt dat het areaal voldoet aan de vegetatielegger. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden in de toestandsrapportage/jaarplan.		
	Moment:	Jaarlijks na uitvoering van de werkzaamheden, uiterlijk 31 december.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/jaarplan/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Voldoen aan Beeldenboek 1-002

Code	Beheergebied; Voldoen aan Beeldenboek		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00065	Het vegetatiebeeld van het Beheergebied buiten dient er uit te zien zoals de betreffende vegetatieklasse is weergegeven in het Beeldenboek.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Om een goed beeld te krijgen van de verschillende vegetatieklassen heeft Rijkswaterstaat een Beeldenboek gepubliceerd. In dit Beeldenboek zijn doormiddel van afbeeldingen de verschillende vegetatieklassen gevisualiseerd.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	De vegetatieklasse binnen het Beheergebied buiten is optisch gelijkwaardig aan het voorbeeld in het Beeldenboek.		
	Moment:	Jaarlijks na uitvoering van de werkzaamheden, uiterlijk 31 december.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ /inspectieapp		
Bron:	http://publicaties.minienm.nl/documenten/vegetatielegger-rijkswaterstaat		Datum bron:	

Beheergebied; Beheer conform beleid, verantwoordelijke instantie 1-003

Code	Beheergebied; Beheer conform beleid, verantwoordelijke instantie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00066	De beheersvorm van het Beheergebied dient te voldoen aan beleid van de verantwoordelijke instantie. Dit dient bepaald te zijn op basis van processchema in bijlage 1 van de leidraad.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Vanuit doelstellingen vanuit KRW, Natura 2000, of andere gebruiksfuncties kunnen aanvullende beheervormen van toepassing zijn. Het schema in Bijlage 1 stelt een check verplicht door de opdrachtnemer op de wijze van beheer die op die locatie gevoerd moet worden. Bijvoorbeeld: als sprake is van een N2000-habitat gebied dient het beheerplan N2000 geraadpleegd te worden (https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natura-2000-beheerplannen/), en de voorschriften daaruit gevolgd te worden. Als sprake is van een NNN natuurstype dient het natuurbeheer, mits dit is opgedragen in het onderhoudscontract, uitgevoerd te worden conform de beheervoorschriften zoals beschreven bij de natuurstypen: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/ en de juiste beheerwijze gevolgd te worden die behoort bij het betreffende NNN-natuurstype.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Analyse		
	Criterium:	Het beheer is bepaald op basis van processchema in bijlage 1 van de leidraad		
	Moment:	Twee maanden voor aanvang werkzaamheden betreffende beheervorm		
	Gepland document:	vegetatieonderhoudsplan met analyse van beheervorm van het Beheergebied		
Bron:			Datum bron:	

Beheergebied; Melding afwijkingen 1-004

Code	Beheergebied; Melding afwijkingen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00070	Opdrachtnemer dient afwijkingen van de legger (vergunning of fout in vegetatielegger) die hij constateert, binnen 10 werkdagen na constatering, gedurende de uitvoering van zijn werkzaamheden te melden aan de Opdrachtgever.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	inspectieapp			
Bron:			Datum bron:	

Toelichting op het werken met de Vegetatielegger

Voor het voldoen aan de Vegetatielegger is een toelichting opgesteld. Zie hiervoor de 'Besluit en toelichting op de vegetatielegger'. <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx>

Bijgaand volgen enkele specifieke eisen.

Beheergebied; Vegetatievlak; Afmetingen maximum 1-005

Code	Beheergebied; Vegetatievlak; Afmetingen maximum		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00075	Aaneengesloten Vegetatievlakken in het Beheergebied met een hogere norm (vegetatietype) dan de Vegetatielegger aangeeft mogen niet groter zijn dan 500m2.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij overschrijding van de 500m2 grens is het aan RWS iom de opdrachtnemer om te bepalen in welke mate ingegrepen wordt: kleinschalig, weinig weghalen zodat het weer aan de vegetatielegger voldoet (maar wel vaker moeten terugkomen), of grootschalig/cyclisch terugzetten van vegetatie (en minder vaak terugkomen). Dit is een financiële en ecologische afweging. Let op dat vanwege soortbescherming (gedragscode RWS) eens in de 3 jaar verwijderen van houtachtigen nodig is bij bestendig beheer en onderhoud! Vanuit gebiedsbescherming is onderhoud eens in de 5 jaar nodig, daarna kan vegetatie kwalificerend worden voor habitattypen bv. rivier- en beek begeleidend bos (zachthoutoibos) of ruigte en zomen.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Verbodsbepaling			
V&V:	Methode:	Monitoringstool en schouw		
	Criterium:	Vegetatievlak is kleiner dan 500m2		
	Moment:	Jaarlijks na uitvoering van de werkzaamheden, uiterlijk 31 december.		
	Gepland document:	Inspectieapp en toestandsrapportage, eventueel vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Vegetatievlak; Nieuw 1-006

Code	Beheergebied; Vegetatievlak; Nieuw		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00137	Vegetatievlakken met een ruwer vegetatietype mogen ontstaan tenzij er specifieke eisen zijn gesteld (zoals bij verharde oevers) en het past in het gebruik.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voor de vegetatieklassen 'gras en akker', 'riet en ruigte' en 'bos' mag een nieuwe ruwere vegetatie ontstaan, mits het aaneengesloten gebied met nieuwe vegetatie kleiner is dan 500 m². Bij een specifieke beheervorm kunnen echter aanvullende eisen gesteld zijn waardoor ontwikkeling van bomen of ruwere vegetatie niet is toegestaan. Bijvoorbeeld bij de beheervorm verharde oevers.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			

Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan	
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:

Beheergebied; Vegetatievlak; Variatie 1-007

Code	Beheergebied; Vegetatievlak; Variatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00137	Variatie aan vegetatie is ecologisch en landschappelijk essentieel. Opdrachtnemer dient maximaal gebruik te maken van de marge die de vegetatielegger toelaat om deze variatie te ontwikkelen.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voorbeelden van een dergelijke gevarieerde vegetatie zijn solitaire bomen in ruigte of kleine struwelen in grasland en het laten staan van een stroken vegetatie bij een maaibeurt.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Wens			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Validatie		
	Moment:	2 maanden voor geplande ingreep.		
	Gepland document:	vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Nieuwe solitaire bomen 1-008

Code	Beheergebied; Nieuwe solitaire bomen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00138	Voor het vegetatiebeheer van het Beheergebied geldt dat solitaire bomen mogen ontstaan mits dit past in het gebruik, tenzij er specifieke eisen zijn gesteld (zoals bij verharde oevers).		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voor de vegetatieklassen 'gras en akker', 'riet en ruigte' en 'bos' mag een nieuwe ruwere vegetatie ontstaan, mits het aaneengesloten gebied met nieuwe vegetatie kleiner is dan 500m2. Bij een specifieke beheervorm kunnen echter aanvullende eisen gesteld zijn waardoor ontwikkeling van bomen of ruwere vegetatie niet is toegestaan. Bijvoorbeeld bij de beheervorm verharde oevers.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage /vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Nieuwe solitaire struiken 1-009

Code	Beheergebied; Nieuwe solitaire struiken		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00139	Voor het vegetatiebeheer geldt dat solitaire struiken mogen ontstaan mits dit past in het gebruik, tenzij er specifieke eisen zijn gesteld (zoals bij verharde oevers).		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voor de vegetatieklassen 'gras en akker', 'riet en ruigte' en 'bos' mag een nieuwe ruwere vegetatie ontstaan, mits het aaneengesloten gebied met nieuwe vegetatie kleiner is dan 500 m ² . Bij een specifieke beheervorm kunnen echter aanvullende eisen gesteld zijn waardoor ontwikkeling van bomen of ruwere vegetatie niet is toegestaan. Bijvoorbeeld bij de beheervorm verharde oevers.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Bestaande solitaire bomen 1-010

Code	Beheergebied; Bestaande solitaire bomen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00140	Voor het vegetatiebeheer geldt dat bestaande solitaire bomen van 5m of hoger en bomen met een diameter borsthoogte van 15cm of meer gehandhaafd dienen te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx		Datum bron:	

Beheergebied; Bestaande struiken 1-011

Code	Beheergebied; Bestaande struiken		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00141	Voor het vegetatiebeheer geldt dat bestaande struiken van 3m of hoger gehandhaafd dienen te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				

Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan.			
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx			Datum bron:	

Beheergebied; Water 1-012

Code	Beheergebied; Water			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00142	Water dient altijd beheerd te worden conform beheervorm "Watergangen en waterpartijen", ook als dit niet direct zichtbaar is in de legger (kleine eenheden).			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	In de Vegetatielegger zijn bepaalde watergangen en waterpartijen aangeduid met de vegetatieklasse Water. In de andere vegetatieklassen (Gras en Akker, Riet en Ruigte, Bos, etc.) komt ook water voor in de vorm van veelal kleine sloten, watergangen, waterpartijen, etc. Dit water is in de Vegetatielegger niet zichtbaar. Op al het water, zowel in de vegetatieklasse Water als in de andere vegetatieklassen, zijn de eisen voor de standaard beheervormen "Watergangen en waterpartijen" van toepassing.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/waterkeringen/leggers/vegetatielegger/index.aspx			Datum bron:	

Algemene beheereisen

In deze paragraaf zijn beheereisen opgenomen die gelden voor alle terreinen en vegetaties, beheereisen die gelden voor bepaalde vegetatietypen of beheereisen die gelden voor verpachte terreinen of terreinen van derden met een onderhoudsovereenkomst.

Beheereisen voor alle terreinen en vegetaties

Een deel van de beheereisen zijn niet gebonden aan bepaalde beheervormen en gelden voor alle terreinen en vegetaties in het hele areaal.

Opstellen Vegetatieonderhoudsplan 2-010

Code	Opstellen Vegetatieonderhoudsplan		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00143	Opdrachtnemer dient ieder jaar, voor het komende jaar, een Vegetatieonderhoudsplan op te stellen als uitwerking van het Jaarplan met een voorstel voor de uit te voeren werkzaamheden welke vooraf in het veld zijn geverifieerd op noodzakelijkheid en juistheid van de ingreep. Dit dient ter acceptatie ingediende te worden bij de Opdrachtgever.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Van belang is dat de juiste locatie, juiste vegetatie, juiste afspraken met derden in orde zijn. In het Jaarplan doet Opdrachtnemer een voorstel voor de werkzaamheden die het volgende jaar uitgevoerd gaan worden. Met name bij kappen of verwijderen van vegetatie als bomen of struweel is een extra check van belang; zijn de juiste locatie, juiste vegetatie, juiste meldingen/vergunningen/ontheffingen en juiste afspraken met derden opgenomen in het Jaarplan. Verder dient aangetoond te worden hoe rekening wordt gehouden met KRW-relevante vegetatie, N2000, NNN en biodiversiteit.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Het Vegetatieonderhoudsplan dient te bevatten: - Locaties en activiteiten op kaart; - Type vegetatie op basis van vegetatielegger en wat daadwerkelijk aanwezig is; - Te verwijderen houtachtigen dikker dan 15 cm (locaties op kaart); - Afspraken met derden; - Afspraken met aangrenzende terreinbeherende organisaties; - Omgang met KRW-relevante vegetatie en N2000 en NNN; - Eventuele vergunningen, (kap)meldingen, ontheffingen.		
	Moment:	Uiterlijk 1 mei in het jaar voorafgaand aan de uitvoering.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ /vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Tijdig afstemmen vegetatie-ingrepen 2-020

Code	Tijdig afstemmen vegetatie-ingrepen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00144	Opdrachtnemer dient uit te voeren vegetatie-ingrepen minimaal 2 maanden vooraf aan de vegetatie-ingrepen af te stemmen met de Opdrachtgever.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Indien de vegetatiemonitor aangeeft dat de norm niet voldoet aan de Vegetatielegger, dat wil zeggen dat de 'Classificatie vs Legger' oranje of rood kleurt, en dit na controle in het veld bevestigd wordt, dan dient Opdrachtnemer tijdig, voorafgaande aan start voorbereidingswerkzaamheden, met opdrachtgever te overleggen over de uit te voeren werkzaamheden en eventuele gevoeligheden. Bv. verwijderen van bomen dikker dan 15cm, solitaire bomen, grote hoeveelheden vegetatie (>500m ²) in de buurt van bewoning of in natuurgebieden etc. vragen (extra) aandacht. RWS reageert binnen 3 weken op voorgedragen vegetatie-ingrepen.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Validatie			
	Criterium:	Validatie van de vegetatie-ingrepen			
	Moment:	Minimaal 2 maanden voor start werkzaamheden			
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer of maaibeheer 2-030

Code	Begrazingsbeheer of maaibeheer in relatie tot grondgebruik en pacht			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00145	Opdrachtnemer is niet bevoegd om de gronden in eigendom van RWS te verpachten of onder welke titel ook geheel of gedeeltelijk aan derden in gebruik of genot af te staan. Overtreding van dit verbod geeft de Staat het recht om de opdracht/overeenkomst op te zeggen dan wel de opdracht/overeenkomst te ontbinden zonder dat de Staat verplicht is om opdrachtnemer schadeloos te stellen. Artikel 6:92 lid 2 BW is niet van toepassing. De Staat en opdrachtnemer onderkennen uitdrukkelijk het significante belang dat de Staat hecht aan het in dit artikel genoemde verbod.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij onduidelijkheid of twijfel over de in te schakelen onderaannemer of agrariër dient contact opgenomen te worden met RWS. Indien nodig kan RWS in samenwerking met het RVB zorgen voor de juiste afspraken met betrekking tot grondgebruik.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Verbodsbepaling				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Regeling materieel beheer 2017			Datum bron:	2017

Jaarrondbegrazing 2-040

Code	Jaarrondbegrazing			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00146	Gebieden die jaarrond begraasd moeten worden (volgens uit processchema bijlage 1) dienen op 1 april van elk jaar te voldoen aan de Vegetatielegger.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer in jaarplan			
	Moment:	Jaarlijks voor 1 april			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	https://www.openearth.nl/vegetatiemonitor/			Datum bron:	

Zorgplicht - Wet natuurbescherming 2-050

Code	Zorgplicht - Wet natuurbescherming			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00147	Opdrachtnemer faseert de werkzaamheden zodanig dat er steeds voldoende beschutting en leefgebied voor fauna beschikbaar is.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voorkomen dient te worden dat bijvoorbeeld het maaien van gras, ruigte, het maaien van landriet, het verwijderen van houtachtigen in een gebied in dezelfde periode uitgevoerd worden waardoor beschutting en/of leefgebied voor fauna afwezig is.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie door deskundig ecooloog			
	Criterium:	Met de fasering in het jaarplan wordt voldaan aan eis.			
	Moment:	Tijdens opstellen Jaarplan			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Wet natuurbescherming – Zorgplicht			Datum bron:	

Toepassing mest 2-060

Code	Toepassing mest			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00148	In het kader van het Werk is het de Opdrachtnemer niet toegestaan om het areaal te bemesten.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				

Soort:	Verbodsbepaling		
V&V:	Methode:	verbodsbepaling	
Bron:	KES	Datum bron:	2020

Gewasbestrijdingsmiddelen en biociden 2-070

Code	Gewasbestrijdingsmiddelen en biociden			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00149	Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden is niet toegestaan.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Verbodsbepaling				
V&V:	Methode:	verbodsbepaling			
Bron:	Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2016, nr. 112. https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-112.html			Datum bron:	2016

Maaien 2-080

Maaien en zwerfafval				
Code	Maaien en zwerfafval		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00150	Versnipperen van zwerfafval of vervuiling van vrijkomend organisch afval met o.a. plastic dient te worden voorkomen. Hierom dient maximaal 5 werkdagen vooraf aan het maaien één van de ruimsronden conform notitie 'Uitgangspunten- en ambitie aanpak zwerfafval t.b.v. het beheer en onderhoud uiterwaarden' uitgevoerd te zijn.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan/inspectieapp		
Bron:	Notitie Uitgangspunten- en ambitie aanpak zwerfafval t.b.v. het beheer en onderhoud uiterwaarden		Datum bron:	2020

Kneuzen vegetatie 2-090

Code	Kneuzen vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00151	Bij het onderhoud dient de vegetatie ongekneusd te blijven.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het gebruik van een klepelmaaier of soortgelijke apparatuur is niet toegestaan. Uitzondering: Op verhard oppervlak en bij het verwijderen van braamstruweel mag maaisel wel gekneusd worden			

	mits vrijkomend organisch materiaal afgevoerd wordt. Deze uitzonderingen zijn opgenomen omdat cyclomaaiers op verhard oppervlak veel schade oplopen en bramen met cyclomaaiers niet te verwijderen zijn.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Zorgplicht Wet natuurbescherming			Datum bron: 2013

Maaien en afvoeren 2-100

Code	Maaien en afvoeren		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00152	Uit het Werk vrijkomende organische materialen dienen binnen 10 kalenderdagen na het vrijkomen te worden afgevoerd.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Waterwet - artikel 6.5.c.		Datum bron:	

Afzetten zaden 2-110

Code	Afzetten zaden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00153	Ten behoeve van het ontsnappen van fauna uit maaisel en het vrijkomen van zaden dient het maaisel tenminste 48 uur te blijven liggen na het maaien.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Deze eis geldt niet voor vrijkomend organisch materiaal van de beheervormen Verharde oever, verharde wegen en paden en stenige ondergrond; vrijkomend materiaal bij deze beheervormen mag in een werkgang verwijderd worden. Vrijkomend organisch materiaal bij de bestrijding van invasieve exoten dient direct verwijderd te worden (zie eis 2-260).			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Boomstobben verwijderen en gaten opvullen 2-120

Code	Boomstobben verwijderen en gaten opvullen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00154	Bij het verwijderen of kappen van houtachtige dienen wortels en boomstobben voor het volgende hoogwaterseizoen verwijderd te zijn, en dienen eventuele gaten opgevuld te zijn met gebiedseigen materiaal.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Verwijderen van wortels en stobben is nodig om het risico op opnieuw uitlopen te verkleinen. Uitzondering: Alleen bij de vegetatieklasse verhard oppervlak mogen stobben achterblijven. Aandachtspunt is verder dat gaten die ontstaan zijn na verwijderen stobben (trekken, frezen) opgevuld moeten worden met locatie-eigen materiaal. Soms stelt een specifieke beheerder, bv. waterschap, hier aanvullende eisen aan.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Boomstobben zijn verwijderd en gaten opgevuld voor het hoogwaterseizoen		
	Moment:	Jaarlijks 2 maanden voor hoogwaterseizoen.		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Afvoeren vrijkomende materialen voor hoogwater 2-130

Code	Afvoeren vrijkomende materialen voor hoogwater		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00155	Bij naderend hoogwater (ca. 4.000 m ³ /s bij Lobith en 800 m ³ /s bij Borgharen) moeten vrijgekomen organische materialen voorafgaande aan het onderlopen van het gebied zijn afgevoerd maar in ieder geval binnen 48 uur.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Criterium:	Vrijgekomen organische materialen tijdig verwijderd		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Zichtlijnen en radarlijnen 2-140

Code	Zichtlijnen en radarlijnen	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00156	Het vegetatiebeheer ter plaatse van zicht- en radarlijnen dient te voldoen aan de volgende randvoorwaarden:	[N.T.B.]	TU

	- Het zicht van het (scheepvaart)verkeer mag niet worden belemmerd door vegetatie in zichthoeken, vrije ruimtes en zichtlijnen in bochten zoals opgenomen in de 'Richtlijnen Vaarwegen 2017' (Rijkswaterstaat, 2017). - (Vaar)wegmeubilair dient altijd zichtbaar te zijn voor (vaar)weggebruikers. - Gedurende het hele jaar dient de hoogte van de vegetatie ter plaatste van zichtlijnen op veerpontlocaties maximaal 40 cm hoog te zijn. - Bestaande bomen met een doorsnede van 15 cm of meer (diameter op borsthoogte) of bestaande struiken hoger dan 3 m binnen zichtlijnen dienen gehandhaafd te blijven. - Bestaande bomen binnen zichtlijnen dienen een takvrij stamstuk van minimaal 3 m te hebben. - Locaties met radarlijnen dienen beheerd te worden zodat deze voldoen aan <i>[document met radarlijnen en bijbehorende vegetatiehoogtes]</i>.				
Toelichting:	- Locaties met zichtlijnen, zichtlijnen van veerponten en radarlijnen worden beschikbaar gesteld. - Let op bij radarlijnen. Alle bestaande beplanting dient te voldoen aan de maximale hoogte zoals opgenomen in het document radarlijnen ook als het bomen dikker dan 15 cm betreft. - Vaarwegmeubilair betreft (niet limitatief) o.a. bebording en bakens.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Voldoen aan zicht- en radarlijnen richtlijnen en randvoorwaarden			
	Moment:	Jaarlijks na uitvoering van de werkzaamheden, uiterlijk 31 december.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn vaarwegen 2017, Rijkswaterstaat. https://staticresources.rijkswaterstaat.nl/binaries/richtlijnen-vaarwegen-2017_tcm21-127359.pdf			Datum bron:	2017

Beheereisen voor eigen terreinen en vegetaties

Een deel van de beheereisen zijn niet gebonden aan bepaalde beheervormen en gelden voor eigen terreinen en vegetaties in het hele areaal.

Begaanbaarheid wegen en paden; Verkeersveilig en begaanbaar 2-150

Code	Begaanbaarheid wegen en paden; Verkeersveilig en begaanbaar		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00157	Verharde wegen, verharde paden en onverharde wegen naar RWS-objecten dienen te allen tijde verkeersveilig en begaanbaar te zijn.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	RWS-objecten zijn bijvoorbeeld meetstations, radarposten, enz. Deze eis geldt niet voor struinpaden en onverharde wegen en paden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Overhangende vegetatie of takken leveren geen belemmering op voor de begaanbaarheid of verkeersveiligheid.		
	Moment:	Jaarlijks 2 maal in redelijkheid verdeeld over het groeiseizoen dusdanig dat mogelijke overlast voorkomen wordt; bijvoorbeeld op 15 juni en 1 augustus		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

RWS-objecten; Begaanbaarheid wegen en paden; Maaien 2-160

Code	RWS-objecten; Begaanbaarheid wegen en paden; Maaien		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00158	Langs verharde wegen (die niet op de wegenlegger staan), verharde paden en onverharde wegen naar RWS-objecten dient tenminste twee keer per jaar een meterstrook te worden gemaaid; in redelijkheid verdeeld over het groeiseizoen dusdanig dat mogelijke overlast voorkomen wordt.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	RWS-objecten zijn bijvoorbeeld meetstations, radarposten, enz. Deze eis geldt niet voor struinpaden en onverharde wegen en paden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Maaironde is uitgevoerd, vegetatie levert geen belemmering op voor de begaanbaarheid of verkeersveiligheid.		
	Moment:	Jaarlijks 2 maal in redelijkheid verdeeld over het groeiseizoen dusdanig dat mogelijke overlast voorkomen wordt; bijvoorbeeld op 15 juni en 1 augustus		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		

Bron:		Datum bron:	
-------	--	-------------	--

Faunawerende- en geleidende voorzieningen 2-170

Code	Faunawerende- en geleidende voorzieningen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00159	Faunawerende- en geleidende voorzieningen zoals faunarasters dienen zodanig van vegetatie vrijgehouden te worden dat dieren de voorziening niet via de vegetatie kunnen passeren en de constructie van de voorziening niet wordt aangetast.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Komt waarschijnlijk erg weinig voor in de uiterwaarden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Er groeien geen houtachtigen door het raster en de vegetatie is in een strook van minimaal 0,5 m aan beide zijden van het raster maximaal 0,3 m hoog.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.mipo.nl/downloads/200/richtlijnen-voor-inspectie-en-onderhoud-van-faunavoorzieningen-bij-wegen[1].pdf		Datum bron:	Januari 2006

Afwatering en drainage; Beschadigingen 2-180

Code	Afwatering en drainage; Beschadigingen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00160	Het onderhoud dient zodanig uitgevoerd te worden dat uitkomende afwaterings- en drainagesystemen niet worden beschadigd.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Komt waarschijnlijk erg weinig voor in de uiterwaarden			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Uitkomende afwaterings- en drainagesystemen zijn niet beschadigd		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Graaf- en/ of knaagschade; Bevers 2-190

Code	Graaf- en/ of knaagschade; Bevers		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00161	Bij onveilige situaties door graaf- en/ of knaagschade veroorzaakt door bevers dient Opdrachtnemer maatregelen te nemen op basis van 'Oplossen en preventie van beverschade, voorbeeldendocument bevermaatregelen'.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Let op dat maatregelen genomen worden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming (soort- en gebiedsbescherming) en binnen de mogelijkheden die het provinciale faunabeheerplan geeft.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00160	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtspartner in vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	'Oplossen en preventie van beverschade, voorbeeldendocument bevermaatregelen'. https://www.zoogdiervereniging.nl/publicaties/2018/oplossen-en-preventie-van-beverschade-voorbeeldendocument-bevermaatregelen		Datum bron:	30-11-2018

Invasieve exoten 2-200

Code	Invasieve exoten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00162	Invasieve exoten, zoals opgenomen in de Unielijst Invasieve exoten van NVWA inclusief eventuele aanvullingen, Aziatische duizendknopen en watercrassula, dienen systematisch te worden bestreden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Met systematisch bestrijden wordt bedoeld dusdanig bestrijden dat de exoten binnen 5 jaar zijn verdwenen tenzij onderliggende eisen anders aangeven.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentinspectie door een deskundig ecooloog voor de betreffende soorten en minimaal 5 jaar ervaring met bestrijding van invasieve exoten		
	Criterium:	Werkplan invasieve exoten geeft adequate invulling aan de bestrijding van de invasieve exoten.		
	Moment:	Minimaal 2 maanden voor start werkzaamheden		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ werkplan invasieve exoten/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten		Datum bron:	

Bestrijding invasieve exotische landplanten 2-210

Code	Bestrijding invasieve exotische landplanten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00163	Opdrachtnemer dient te zorgen dat het areaal vrij is van de hierna genoemde soorten:		[N.T.B.]	TU / KRW

	- Struikaster - Zijdeplant - Hemelboom Eventueel nieuwe landplanten die gedurende het contract toegevoegd worden aan de NVWA-lijst.				
Toelichting:	Doel: voorkomen verdere verspreiding in areaal of percelen derden, voorkomen negatieve effecten op KRW-doelen en biodiversiteit, beperken jaarlijkse kosten bestrijding door in te grijpen als populatie nog gering.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00162	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Het areaal is vrij van: - Struikaster - Zijdeplant - Hemelboom Eventueel nieuwe landplanten die gedurende het contract toegevoegd worden aan de NVWA-lijst.			
	Moment:	Jaarlijks in september			
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten			
Bron:	Unielijst NVWA			Datum bron:	

Monitoring invasieve exoten 2-220

Code	Monitoring invasieve exoten			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00164	Opdrachtnemer dient het areaal door een deskundig ecooloog op het gebied van de betreffende soorten te laten inventariseren en monitoren op invasieve exoten.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Invasieve exoten zoals opgenomen in eis SYS-00163.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00163	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie & Monitoring			
	Criterium:	Het areaal is door een deskundig ecooloog op het gebied van de betreffende soorten geïnventariseerd op invasieve exoten. In een GIS-bestand zijn minimaal de volgende gegevens vastgelegd: x,y-coördinaten, soort, oppervlak (middels inmeting bepaald op m3 nauwkeurig , boven 50m2 op 10m2 nauwkeurig), bij grote watervlavel of watertenisbloem is het ook mogelijk de oeverlengte te bepalen in plaats van het oppervlak.			
	Moment:	Jaarlijks in het groeiseizoen van betreffende soorten.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ werkplan invasieve exoten			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

Bestrijding Japanse duizendknoop 2-230

Code	Bestrijding Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen – haarden > 10 m2 die functionaliteit van objecten niet hinderen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00165	Opdrachtnemer dient haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen > 10 m2 die geen negatief effect op zichtlijnen of het functioneren van objecten opleveren volledig te ontzien (ook niet maaïen).			[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: verdere verspreiding voorkomen. Maaïen zorgt voor versnippering van delen van de plant die weer kunnen gaan wortelen waardoor de haard uitbreidt.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen > 10 m2 die geen negatief effect op zichtlijnen of het functioneren van objecten opleveren volledig te ontzien (ook niet maaïen).			
	Moment:	Jaarlijks			
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	

Bestrijding Japanse duizendknoop haarden > 10 m2 hinderen 2-240

Code	Bestrijding Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen – haarden > 10 m2 die functionaliteit van objecten hinderen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00166	Opdrachtnemer dient haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen > 10 m2 die een negatief effect op zichtlijnen of het functioneren van objecten opleveren gescheiden van de overige werkzaamheden te maaïen (regime conform beheervorm).			[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: functioneren van zichtlijnen en functionaliteit object behouden en voorkomen van verspreiding door maaïsel.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen > 10 m2 die een negatief effect op zichtlijnen of het functioneren van objecten opleveren gescheiden van de overige werkzaamheden te maaïen.			
	Moment:	Jaarlijks			
	Gepland document:	toestandsrapportage/wwerkplan invasieve exoten			

Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden	Datum bron:	
-------	------------------------------------	-------------	--

Bestrijding Japanse duizendknoop haarden < 10 m2 2-250

Code	Bestrijding Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen – haarden < 10 m2		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00167	Opdrachtnemer dient (geïsoleerde) haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen < 10 m2 of bestaande haarden die dreigen door te groeien naar terreinen van derden (plant binnen twee meter van kadastrale grens) of ondanks jaarlijks maaien negatieve effecten hebben op de functionaliteit van objecten (bv. locaties op waterkeringen, ingroei in constructies, enz.) zodanig te bestrijden dat deze na aanvang van de bestrijding binnen 5 jaar volledig verwijderd is en er een groeiseizoen lang geen sprake meer is van hergroei.		[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: voorkomen van verspreiding door te bestrijden op het moment dat kosten nog relatief beperkt zijn, voorkomen doorgroei naar terrein van derden en behouden van functionaliteit objecten.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Haarden van Japanse duizendknoop en andere Aziatische duizendknopen < 10 m2 of bestaande haarden die dreigen door te groeien naar terreinen van derden of ondanks jaarlijks maaien negatieve effecten hebben op de functionaliteit van objecten worden zodanig bestreden dat deze binnen vijf jaar na aanvang van de bestrijding volledig verwijderd zijn en er een groeiseizoen lang geen sprake meer is van hergroei.		
	Moment:	Bestrijding en voortgang bestrijding jaarlijks / eliminatie; uiterlijk 5 jaar na start bestrijding / controle 1 jaar na eliminatie.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	

Vrijkomend organisch materiaal van invasieve exoten 2-260

Code	Vrijkomend organisch materiaal van invasieve exoten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00168	Opdrachtnemer dient vrijkomend organisch materiaal van invasieve exoten direct na het vrijkomen en gescheiden van het overige vrijkomende organisch materiaal af te voeren naar een erkende verwerker.		[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: voorkomen van verspreiding via vrijkomend organisch materiaal Voor erkende verwerkers zie: https://bvor.nl/invasieve-exoten/			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			

V&V:	Methode:	Inspectie	
	Criterium:	Vrijkomend organisch materiaal van invasieve exoten is direct na het vrijkomen en gescheiden van het overige vrijkomende organisch materiaal af gevoerd naar een erkende verwerker.	
	Moment:	Binnen 2 dagen na verwijdering en afvoeren	
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten inclusief documentatie inname door erkende verwerker	
Bron:	BVOR / Unielijst NVWA		Datum bron:

Bestrijding Reuzenbereklaauw 2-270

Code	Bestrijding Reuzenbereklaauw		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00169	Opdrachtnemer dient Reuzenbereklaauw te bestrijden zodat de locatie binnen 5 jaar volledig vrij is van Reuzenberenklauw en er tot aan einde contract geen sprake meer is van hergroei.		[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: voorkomen schade aan volksgezondheid, voorkomen verdere verspreiding in area al of percelen derden en beperken jaarlijkse kosten voor extra maaien vanwege volksgezondheid. Voor informatie zie: https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/show/Leidraad-voor-beheer-reuzenberenklauw.htm			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Reuzenbereklaauw is zodanig bestreden zodat de locatie binnen 5 jaar volledig vrij is van Reuzenberenklauw en tot aan einde contract is geen sprake meer van hergroei.		
	Moment:	Bestrijding en voortgang bestrijding jaarlijks / eliminatie; uiterlijk 5 jaar na start bestrijding / controle 1 jaar na eliminatie.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten		
Bron:	Unielijst NVWA		Datum bron:	

Bestrijding Ambrosia-soorten 2-280

Code	Bestrijding Ambrosia-soorten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00170	Opdrachtnemer dient Ambrosia soorten waarvan vanuit de omgeving klachten komen vanwege hooikoortsverschijnselen te maaien.		[N.T.B.]	TU / KRW
Toelichting:	Doel: voorkomen negatieve effecten op volksgezondheid.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			

Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Inspectie	
	Criterium:	Ambrosiasoorten waarvan vanuit de omgeving klachten komen vanwege hooikoortsverschijnselen zijn gemaaid na melding en in navolgende jaren voor de bloei.	
	Moment:	Binnen een week na de melding. In navolgende jaren voor de bloei.	
	Gepland document:	toestandsrapportage/werkplan invasieve exoten	
Bron:	Unielijst NVWA		Datum bron:

Beheereisen voor verpachte terreinen en terreinen van derden met een onderhoudsovereenkomst

Het Rijk verpacht een deel van zijn terreinen in de uiterwaarden, veelal voor landbouwkundig gebruik (akkers en productiegrasland).

Rijkswaterstaat heeft met een aantal terreineigenaren een onderhoudsovereenkomst afgesloten voor vegetatiebeheer cf. de vegetatielegger, en soms worden specifieke onderhoudscontracten afgesloten.

Bij het onderhoudscontract worden (jaarlijks te actualiseren) bestanden opgenomen met het door de opdrachtnemer te beheren areaal, waarin is opgenomen welke terreinen verpacht zijn, voor welke terreinen beheerovereenkomsten met derden zijn afgesloten of voor welke terreinen andere specifieke onderhoudscontracten zijn afgesloten.

Onderhoud verpachte terreinen 2-290

Code	Onderhoud verpachte terreinen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00171	Opdrachtnemer moet aan derden verpachte terreinen onderhouden conform de in dit document aangeven beheervormen, voor zover dit niet valt onder de pachtovereenkomst.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij verpachte terreinen voert de pachter het onderhoud uit dat past bij de bedrijfsvoering van de pachter. Denk aan maai- of begrazingsbeheer, het onderhoud van afrasteringen als veekering en het opruimen van zwerfafval (bijzondere pachtvoorwaarden Rijkswaterstaat, artikel 1, lid B). Zie tevens algemene pachtvoorwaarden Domeinen. Daarmee wordt niet vanzelfsprekend voldaan aan de eisen uit de vegetatielegger, voor zover het gaat om onderhoud dat niet past in de bedrijfsvoering. Denk hierbij aan vegetatiebeheer van oevers (bv. verwijderen opschot houtachtigen) of overhoeken in het terrein, of het snoeien van bomen. Opdrachtnemer dient het onderhoud uit te voeren dat niet valt onder de verantwoordelijkheid van de pachter. Deze eis geldt niet voor de delen van de verpachte terreinen die in gebruik zijn als akker of productiegrasland. Bij verpachte terreinen die in gebruik zijn als akker of productiegrasland omvat het te onderhouden gebied in ieder geval: - een strook met een breedte van maximaal 6 meter langs wegen en paden en aan de rand van en tussen akkers en productiegrasland; - alle sloten en greppels; - rasters (uitgesloten veekerende voorzieningen van de pachter).			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			

V&V:	Methode:	Documentinspectie	
	Criterium:	Onderhoud conform beheervormen of conform pachtovereenkomst.	
	Moment:	Uiterlijk 1 november en in geval van jaarrond begrazing uiterlijk 1 april	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:			Datum bron:

Controle verpachte terreinen 2-300

Code	Controle verpachte terreinen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00172	Opdrachtnemer dient te controleren of verpachte terreinen die in gebruik zijn als akker of productiegrasland voldoen aan de Vegetatielegger en wanneer dit niet het geval is dient dit gerapporteerd te worden aan de Opdrachtgever.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	RWS kan besluiten de pachter aan te spreken, of (eventueel na aanspreken pachter) de opdrachtnemer verzoeken het onderhoud uit te voeren.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Voldoen aan de Vegetatielegger.		
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan/inspectieapp		
Bron:			Datum bron:	

Onderhoud terreinen; Beheerovereenkomst of andere onderhoudscontracten 2-310

Code	Onderhoud terreinen; Beheerovereenkomst of andere onderhoudscontracten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00173	Opdrachtnemer dient de terreinen die opgenomen zijn op de jaarlijkse scopelijst te onderhouden conform Leidraad Vegetatiebeheer Uiterwaarden (inclusief bijlagen).		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Scope kan jaarlijks worden bijgesteld. Lijst met scope wordt jaarlijks aangeleverd voor 1 november			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Terreinen worden onderhouden.		
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		

Bron:		Datum bron:	
-------	--	-------------	--

Beheereisen voor kruidachtige vegetaties

Kruidachtige vegetaties bestaan voornamelijk uit gras en kruiden, ook ruigtesoorten en riet vallen hieronder.

Kruidachtige vegetaties komen vooral voor in delen van de uiterwaarden met de vegetatieklassen 'gras en akker' en 'riet en ruigte', maar kunnen ook plaatselijk in andere vegetatieklassen voorkomen.

Beheermaatregelen die specifiek betrekking hebben op alle kruidachtige vegetaties zijn hier onder opgenomen.

Maaien rond bomen 4-010

Code	Maaien rond bomen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00174	Binnen een straal van 0,50m rond bomen is machinaal maaien niet toegestaan.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	In principe zal dit beheer zelden voorkomen in de uiterwaarden.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Verbodsbepaling				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen.			Datum bron:	2013

Graszoden 4-020

Code	Graszode			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00175	De graszode dient in stand blijven.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	De graszode is in goede staat.			
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen.			Datum bron:	2013

Insporingsdiepte 4-030

Code	Insporingsdiepte			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00176	De insporingsdiepte van materieel mag niet meer dan 70 mm bedragen.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Insporingsdiepte kleiner dan 70mm.			
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen.			Datum bron:	2013

Beheereisen voor houtachtige vegetaties

Houtachtige vegetatie omvat alle niet-kruidachtige vegetatie en bestaat uit bomen en/of struiken, inclusief ondergroei. Houtachtige vegetaties omvatten niet-gesloten beplantingen (bomenrijen en solitaire bomen), gesloten beplantingen (bossen, singels, houtwallen), geschoren hagen en sierbeplanting.

De vegetatieklassen 'bos' en 'struweel' bestaan voor het grootste deel uit houtachtige vegetaties. Houtige vegetaties; solitaire bomen en houtige vegetatie met een oppervlakte kleiner dan 500 m² kunnen ook voorkomen in de overige vegetatieklassen.

Het beheer is gericht op het waarborgen van de veiligheid voor de (vaar)weggebruiker, de hoogwaterveiligheid, waterkwaliteit, de bereikbaarheid van de terreinen voor de beheerder en de (vaar)weggebruiker en de instandhouding van de uitwendige vorm van de gesloten beplanting. Voor Rijkswaterstaat betekent een veilig boombestand het beheersen van de risico's (risicomanagement), vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het (vaar)wegbeheer en het boombeheer. Bij het boombeheer worden verschillende risico's onderscheiden: van vallende takken tot en met het afbreken van een kroon, of het omwaaien van een gehele boom, takken in het gebruiksprofiel (obstakelvrije ruimte), wortelopdruk en wortelgroei, vallende vruchten en vallend blad.

Eisen die betrekken hebben op alle terreinen

Vellen van houtopstanden 4-010

Code	Vellen van houtopstanden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00177	Het vellen van houtachtige vegetatie dient uitgevoerd te worden conform de 'Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden' (Rijkswaterstaat, 2018). Opdrachtnemer dient voorafgaand aan het vellen de Rijkswaterstaat-coördinator houtopstanden te betrekken bij de voorgenomen werkzaamheden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Advies om het jaarplan al te bepreken met Rijkswaterstaat-coördinator houtopstanden zodat eventuele consequenties zoals bijvoorbeeld compensatie al ruim van te voren bekend zijn.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Het vellen van houtachtige vegetatie wordt uitgevoerd conform de 'Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden' (Rijkswaterstaat, 2018).		
	Moment:	Uiterlijk 2 maanden voor betreffende werkzaamheden		
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	'Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden'		Datum bron:	2018

Administratie gevelde houtopstanden 4-020

Code	Administratie gevelde houtopstanden	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00178	De voor een kap- en herplantmelding benodigde gegevens vanwege het vellen van houtopstanden dient binnen 2 weken na de werkzaamheden in een geo-webviewer verwerkt en online	[N.T.B.]	TU

	beschikbaar gesteld te worden aan RWS.		
Toelichting:	Indien er sprake is van een compensatieverplichting dient deze met het vlak en de locatie van herplant en gelinkt met de kaplocatie eveneens opgenomen te worden in deze viewer.		
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis		
Soort:	Eis aan de werkzaamheden		
V&V:	Methode:	Documentinspectie	
	Criterium:	De voor een kap- en herplantmelding benodigde gegevens vanwege gevelde houtopstanden inclusief herplantlocatie is verwerkt in een geo-webviewer en online beschikbaar gesteld aan RWS.	
	Moment:	Binnen 2 weken na kapwerkzaamheden	
	Gepland document:	Vegetatieonderhoudsplan	
Bron:	'Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden'		Datum bron: 2018

500m2 grens bij houtachtige vegetatie 4-030

Code	500m2 grens bij houtachtige vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00179	Wanneer er sprake is van vegetatievlakken met ruwere vegetatie groter dan 500m2 dan dient het volledige vlak teruggezet te worden naar de omvang en de vegetatieklasse zoals opgenomen in de legger echter dienen bomen dikker dan 0,15m en struiken hoger dan 3,00m gehandhaafd te blijven.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Er kunnen zwaarwegende omstandigheden zijn die dit niet mogelijk maken, bijvoorbeeld situaties die onder de Wnb vallen. Dan volgt overleg met RWS. Bomen dikker dan 0,15m en struiken hoger dan 3,00m (zie 1-010) dienen gehandhaafd te blijven.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Document inspectie		
	Criterium:	Vegetatievlakken groter dan 500m2 worden teruggezet naar de omvang en de vegetatieklasse conform de vegetatielegger.		
	Moment:	Jaarlijks		
	Gepland document:	Toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Omgaan met doodhout en omgevallen bomen 4-040

Code	Omgaan met doodhout en omgevallen bomen	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00180	Losse takken, omgevallen bomen en dode bomen dikker dan 15 cm dienen dusdanig verankerd of opgeruimd te worden zodat	[N.T.B.]	TU

	voorkomen wordt dat ze in de vaargeul terecht komen bij hoogwater.				
Toelichting:	Levende omgevallen bomen die met voldoende wortels verankerd zijn in de bodem kunnen gehandhaafd blijven. Verankering van dode of omgevallen bomen dient in overleg met KRW uitgevoerd te worden.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Losse takken en dode bomen dikker dan 15 cm zijn verankerd of opgeruimd.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Overlast overhangende takken op terreinen derden 4-050

Code	Overlast overhangende takken op terreinen derden			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00181	Indien aangrenzende terreineigenaren melding doen van overhangende takken door bomen op terreinen van de Staat, dient Opdrachtnemer deze zodanig te snoeien dat rekening gehouden wordt met boomtechnische en landschappelijke waarden en overlast (zo veel als mogelijk) verholpen is.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Geen takken van bomen klepelen, halverwege afzagen, een halve kroon verwijderen, knotwilgen voor de helft snoeien, maar takken volledig op een boomtechnisch juiste manier weghalen en handhaven van landschappelijk fraaie kroon. Voor knotbomen betekent dit volledig knotten.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Overlast overhangende takken op terrein derden is verholpen conform eis.			
	Moment:	Binnen 1 onderhoudsperiode na melding.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan/inspectieapp			
Bron:				Datum bron:	

Eisen die betrekken hebben op eigen terreinen

Zorgplicht bomen 4-060

Code	Zorgplicht bomen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00182	Houtachtige vegetatie dient te voldoen aan de algemene en verhoogde zorgplicht die voortvloeit uit artikel 6:162 e.v. van het Burgerlijk Wetboek. Bomen mogen geen gevaar opleveren voor persoon of goed.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bomen in het areaal dienen geen gevaar te vormen voor gebruikers van het areaal.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie.		
	Criterium:	Houtachtige vegetatie voldoet aan de algemene en verhoogde zorgplicht.		
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	2020

Herplant compensatieplichtige beplanting 4-061

Code	Herplant compensatieplichtige beplanting		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-061	Een voorstel voor herplant van compensatieplichtige beplanting dient minimaal 3 maanden vooraf aan herplant te worden afgestemd met Opdrachtgever en het volgende te bevatten: - locatie; - soort; - plantmaat; - herkomst plantmateriaal.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Gesloten beplantingen bestaand uit zachthoutoobos worden zo veel als mogelijk via natuurlijke verjonging op opengemaakte bodem ontwikkeld.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentbeoordeling		
	Criterium:	Voorstel voldoet aan eis		
	Moment:	Minimal 3 maanden voor aanplant		
	Gepland document:	voorstel herplant		
Bron:			Datum bron:	

Bepanting; Nederlandse Rassenlijst Doelstelling Ecologie 4-062

Code	Bepanting; Nederlandse Rassenlijst Doelstelling Ecologie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-062	De Bepanting dient te bestaan uit materiaal conform: Nederlandse Rassenlijst Bomen met de classificatie "Doelstelling Ecologie".		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentbeoordeling		
	Criterium:	Herkomst uitgangsmateriaal is opgenomen. Aantoonbaar 100% doelstelling ecologie conform Nederlandse Rassenlijst Bomen		
	Moment:	2 weken voor aanplant		
	Gepland document:	Leverancierscertificaat		
Bron:	Basisspecificatie Bepanting		Datum bron:	2018

Bepanting, conform 'Groenkeur beoordelingsrichtlijn Duurzame Boomkwekerijproducten' 4-063

Code	Bepanting, conform 'Groenkeur beoordelingsrichtlijn Duurzame Boomkwekerijproducten'		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-063	De Bepanting dient te voldoen aan de eisen conform: Groenkeur Beoordelingsrichtlijn Duurzame Boomkwekerijproducten Bijlage 5.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentbeoordeling		
	Criterium:	Conform eis		
	Moment:	2 weken voor aanplant		
	Gepland document:	Leveranciersinformatie		
Bron:	Basisspecificatie Bepanting		Datum bron:	2018

Bepanting, vitaal in derde groeiseizoen 4-064

Code	Bepanting, vitaal in derde groeiseizoen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-064	Bepanting die door de Opdrachtspartner is aangebracht, dient in de maand augustus van het derde groeiseizoen na aanplant vitaal te zijn.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Vitaal is daarbij gedefinieerd als een toestand waarbij de gemiddelde scheutlengte van de			

	individuele planten, gerekend vanaf aanplant, per groeiseizoen is toegenomen en waarbij in 90% van de individuele planten in bosplantsoen en 100% van de individuele planten met kluit vol in blad staan en er geen waarneembare remming of storing van normale levensfunctie, groei en ontwikkeling, onder gegeven omstandigheden, is waar te nemen.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie.			
	Criterium:	Vitaal conform toelichting			
	Moment:	Augustus in derde groeiseizoen na aanplant			
	Gepland document:	toestandsrapportage			
Bron:				Datum bron:	

Nazorg, maandelijks vitaliteit bepalen 4-065

Code	Nazorg, maandelijks vitaliteit bepalen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-065	De Opdrachtpartner dient van beplanting die door de Opdrachtnemer is aangebracht in de eerste drie groeiseizoenen (maart tot en met september) na aanplant ten minste maandelijks de vitaliteit te bepalen.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie.			
	Criterium:	Conform eis			
	Moment:	Maandelijks in periode maart t/m september in eerste drie jaar			
	Gepland document:	toestandsrapportage			
Bron:				Datum bron:	

Nazorg, vrijmaken van onkruiden 4-066

Code	Nazorg, maandelijks vitaliteit bepalen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-066	De Opdrachtpartner dient beplanting die door de Opdrachtpartner is aangebracht in de periode van 0 tot en met 3 jaar vanaf aanplant te bewateren, voordat deze signalen van droogtestress vertoont, zodanig dat de beplanting vitaal blijft.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				

Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Inspectie.	
	Criterium:	Conform eis	
	Moment:	Maandelijks in periode maart t/m september in eerste drie jaar	
	Gepland document:	toestandsrapportage	
Bron:			Datum bron:

Nazorg, vrijmaken van onkruiden 4-067

Code	Nazorg, vrijmaken van onkruiden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-067	De Opdrachtpartner dient beplanting die door de Opdrachtpartner is aangebracht in de periode van 0 tot en met 3 jaar vanaf aanplant vrij te maken van concurrentie door spontane onkruiden indien beplanting signalen van concurrentiestress vertoont of overschaduwd wordt door onkruiden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie.		
	Criterium:	Onkruid bestreden conform eis		
	Moment:	periode van 0 tot en met 3 jaar vanaf aanplant		
	Gepland document:	toestandsrapportage		
Bron:			Datum bron:	

Nazorg, inboet 4-068

Code	Nazorg, inboet		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
4-068	De Opdrachtpartner dient jaarlijks beplanting die door de Opdrachtpartner is aangebracht, een leeftijd van 0 tot en met 2 jaar vanaf aanplant heeft en tijdens de vitaliteitsmeting in de voorgaande maand augustus niet vitaal bevonden is, in te boeten. De inboet dient plaats te vinden in de periode november tot en met februari. De plantmaat bij het inboeten dient minimaal gelijk te zijn aan die van de aanwezige vitale beplanting.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie.		
	Criterium:	Inboet uitgevoerd conform eis		

	Moment:	0 tot en met 2 jaar vanaf aanplant	
	Gepland document:	toestandsrapportage	
Bron:		Datum bron:	

Voorkomen belemmering objecten RWS 4-070

Code	Voorkomen belemmering objecten RWS		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00184	Houtachtige vegetatie dient geen belemmering te vormen voor objecten en functies van Rijkswaterstaat of daaraan gerelateerd.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Dit geldt bijvoorbeeld voor (niet limitatief): - Aantasting van objecten door wortelstructuren; - Zichtlijnen etc.; - Het zicht op (vaar)wegmeubilair, geleiderail en aanlegvoorzieningen alsook de - Bereikbaarheid van bolders; - Het zicht op sluizen en bruggen vanaf bedieningsgebouwen of -camera's; - De lichtuitstraling van scheepvaartseinen en (vaar)wegverlichting; - Het zicht van camera's en het dekkingsgebied van radarposten; - Wegverkeer en zichthoeken van wegverkeer; - Wortelgroei in verhardingen of constructie; - Agrarisch gebruik van percelen op eigendom van RWS en aangrenzende percelen.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Houtachtige vegetatie vormt geen belemmering		
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:		Datum bron:		

Hoogspanningsleidingen 4-080

Code	Hoogspanningsleidingen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00185	De afstand tussen de top van de houtachtige vegetatie en hoogspanningsdraden moet minimaal 6 meter bdragen.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Meting		
	Criterium:	Hoogspanningsdraden minimaal 6 meter boven top houtachtige vegetatie		
	Moment:	Jaarlijks voor 1 november		

	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.tennet.eu/fileadmin/user_upload/Company/Safety/Documents/Uw_Veiligheid_Bovengronds_FEB2017_i_DEF.pdf			Datum bron: 2017

Iepziekte 4-090

Code	Iepziekte			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00186	Iepziekte dient bestreden te worden conform de richtlijnen zoals opgenomen in de 'Handleiding Goed Iepenbeheer' van de Iepenwacht.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Ook in APV 's kunnen eisen aan de bestrijding van iepen gesteld zijn.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie door deskundig ecooloog			
	Criterium:	Iepziekte wordt bestreden conform "Handleiding Goed Iepenbeheer"			
	Moment:	Uiterlijk 2 maanden voor betreffende werkzaamheden			
	Gepland document:	vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	https://www.iepenwachtfryslan.nl/wp-content/uploads/2014/10/borchureIepenwacht.pdf			Datum bron:	2014

Eikenprocessierups SYS-4-100

Code	Eikenprocessierups			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00187	Eikenprocessierups dient bestreden te worden conform de "Leidraad Beheersing Eikenprocessierups".			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie door deskundig ecooloog			
	Criterium:	Eikenprocessierups wordt bestreden conform "Leidraad Beheersing Eikenprocessierups"			
	Moment:	Uiterlijk 2 maanden voor betreffende werkzaamheden			
	Gepland document:	vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	https://www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/eikenprocessierups/leidraad-beheersing-eikenprocessierups-2019			Datum bron:	2019

Specifieke beheermaatregelen per beheervorm

Vegetatieklasse Water

In de Vegetatielegger zijn bepaalde watergangen en waterpartijen aangeduid met de vegetatieklasse Water. In de andere vegetatieklassen (Gras en Akker, Riet en Ruigte, Bos, etc.) komt ook water voor in de vorm van veelal kleine sloten, watergangen, waterpartijen, etc. Dit water is in de Vegetatielegger niet zichtbaar.

Beheervormen Watergangen en Waterpartijen eigen terreinen.

Onder Watergangen vallen: vaarten, tochten, (kwel)sloten, zaksloten, greppels, beken en beekmondingen. Tot de Waterpartijen behoren poelen, vijvers, vennen en specifiek in het rivierengebied ontgrondingsplassen, strangen, (oude) meanders, hoogwater- en nevengeulen e.d. Het (technisch) onderhoud aan de stroomgeulen van rivieren en aan kanalen valt buiten de reikwijdte van dit Kader. Deze eisen gelden alleen voor beheer op eigen terreinen.

Watergangen en waterpartijen 5-010

Code	Watergangen en waterpartijen; Functies in stand blijven			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00188	Opdrachtnemer dient het beheer van watergangen en waterpartijen zodanig uit te voeren dat de vorm, waterhuishoudkundige en ecologische functies van de watergangen en -partijen in stand blijven.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Na het uitgevoerde onderhoud zijn waterhuishoudkundige en ecologische functies van de watergangen en -partijen intact.			
	Moment:	Binnen 2 weken na het uitgevoerde onderhoud			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan n			
Bron:				Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Keur 5-020

Watergangen en waterpartijen; Keur D-020					
Code	Watergangen en waterpartijen; Keur			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00189	Een deel van de Watergangen en Waterpartijen valt onder de Keur van een Waterschap. Opdrachtnemer dient ervoor te zorgen dat de Watergangen en Waterpartijen altijd voldoen aan de eisen van de Keur.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				

V&V:	Methode:	Inspectie	
	Criterium:	De Watergangen welke vallen onder de Keur van het betreffende Waterschap voldoen aan de eisen van de Keur	
	Moment:	Jaarlijks tussen 1 september en 1 november	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:			Datum bron:

Watergangen en waterpartijen; Uitmaaïen en baggeren 5-030

Code	Watergangen en waterpartijen; Uitmaaïen en baggeren		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00190	Het onderhoud aan watergangen en waterpartijen (uitmaaïen en baggeren) dient uitgevoerd te worden uitsluitend in de periode gelegen tussen 15 september en 31 oktober.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Uitmaaïen; Wortels water en overplanten 5-040

Code	Watergangen en waterpartijen; Uitmaaïen; Wortels water en overplanten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00191	Bij het uitmaaïen van Watergangen en waterpartijen dienen de wortels van de water- en oeverplanten achter te blijven in de bodem.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Teen van de oever 5-050

Watergangen en waterpartijen; Teen van de oever					
Code	Watergangen en waterpartijen; Teen van de oever			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00192	De teen van de oever van watergangen en waterpartijen dient onvergraven te blijven.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	De teen van de oever is onvergraven			
	Moment:	Binnen twee weken na uitgevoerde werkzaamheden			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Materialen derden 5-060

Code	Watergangen en waterpartijen; Materialen derden			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00193	Opdrachtnemer dient er rekening mee te houden dat er door de werkzaamheden aan bij derden in beheer zijnde objecten (Watergangen en waterpartijen), materialen worden gedeponeerd op door de opdrachtnemer te onderhouden objecten respectievelijk percelen. Opdrachtnemer draagt, voor zijn rekening en risico, zorg voor het afvoeren van deze materialen nadat de materialen door derden zijn gedeponeerd, voordat en zonder dat de bestaande grasmat nadelig wordt beïnvloed.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Met derden wordt bijvoorbeeld bedoeld waterschappen.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Communicatie 5-070

Code	Watergangen en waterpartijen; Communicatie			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00194	Aangaande het beheer aan watergangen en waterpartijen draagt de Opdrachtnemer zorg voor de communicatie en de coördinatie met derden (waterschappen, aanliggende eigenaren etc.).			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Periode opgeschoond 5-080

Code	Watergangen en waterpartijen; Periode opgeschoond			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00195	Watergangen en Waterpartijen dienen tussen half september en eind oktober geschoond te zijn.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Watergangen zijn geschoond.			
	Moment:	Jaarlijks in eind oktober, na de werkzaamheden.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Watergangen en waterpartijen; Duikers, pijpen en uitstroomvoorzieningen 5-090

Code	Watergangen en waterpartijen; Duikers, pijpen en uitstroomvoorzieningen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00196	Duikers, pijpen en uitstroomvoorzieningen (van bijvoorbeeld drainage) dienen na het schonen onbeschadigd te zijn en nog goed te functioneren.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				

Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Inspectie	
	Criterium:	Duikers, pijpen en uitstroomvoorzieningen zijn onbeschadigd en functioneren.	
	Moment:	Binnen 2 weken na de werkzaamheden	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:			Datum bron:

Beheervorm Drooggevallen vegetatieklasse water

Door droogval kunnen watergangen en –partijen begroeid raken met ruigte en/of opschot vanhoutachtigen. Deze eis geldt op alle terreinen.

Vegetatiebeheer bij droogval vegetatieklasse Water 5-100

Code	Vegetatiebeheer bij droogval vegetatieklasse Water		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00197	Vegetatieklasse water dient bij droogval en daarmee gepaard gaande vegetatieontwikkeling beheerd te worden als Vegetatieklasse gras en akker.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Alleen onderhoud uit voeren als de locatie tijdens de onderhoudsperiode voldoende droog is voor de werkzaamheden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00188	Datum status:
				[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Locaties met vegetatieklasse Water waar door droogval vegetatie is opgekomen zijn onderhouden als vegetatieklasse Gras en Akker.		
	Moment:	Jaarlijks na uitvoering en voor 31 december.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Vegetatieklasse Verhard oppervlak

Voor de vegetatieklasse Verhard oppervlak zijn de standaard beheervormen Verharde oevers en Stenig ondergrond. In deze paragraaf zijn specifiek per beheervorm de beheermaatregelen weergegeven.

Beheervorm Verharde oevers en kribben

De oever is de (waterkerende of -geleidende) overgang van land naar water. Verharde oevers zijn met stevig materiaal versterkte oevers, bijvoorbeeld met stortsteen, natuursteen, beton, of asfalt. Ook kribben en langsdammen vallen hier onder. Een speciaal geval zijn beschoeide oevers met een damwand van staal, beton of hout. De beheermaatregelen zijn erop gericht om te voldoen aan de Vegetatielegger en de constructie en functie van de oever in stand te houden.

Verharde oevers

Verharde oevers; Plantengroei 5-110

Code	Verharde oevers; Plantengroei		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00198	Op verharde oevers mag plantengroei niet leiden tot aantasting of verslechtering van de beschermende en/of kerende functie van de oevers of watergeleidende objecten.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden / Eis aan het werk / Verbodsbepaling			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Verharde oevers; Maximale hoogte kruidachtige vegetatie 5-120

Code	Verharde oevers; Maximale hoogte kruidachtige vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00199	Op verharde oevers is jaarlijks op 1 november de maximale hoogte van kruidachtige vegetatie 20 cm.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Maaien met cyclo-maaiers kan door de aanwezige stenen tot beschadigingen aan machines leiden. Bij het maaien op verharde oevers en kribben is het toegestaan maaisel te kneuzen. Het is toegestaan maaisel in een gang te ruimen samen met het maaien.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00198	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Meting		
	Criterium:	Op 1 november is de maximale hoogte van de kruidachtige vegetatie 20cm gemeten vanuit het vlak waarop deze vegetatie zich bevindt.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november		

	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:		Datum bron:	

Verharde oevers; hoogte van houtachtige vegetatie 5-130

Code	Verharde oevers; hoogte van houtachtige vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00200	Op verharde oevers is jaarlijks op 1 november de maximale hoogte van houtachtige vegetatie 20 cm. Houtachtige dienen bij afzetten zo dicht mogelijk op maaiveld terug gezet te worden. Aanwezige knotten hoger dan 0,2 m dienen eveneens zo dicht mogelijk tot op maaiveld afgezaagd te zijn. Bestaande bomen met een doorsnede van 15 cm of meer (diameter op borsthoogte) en meidoorns met een hoogte van 3 m of meer dienen gehandhaafd te blijven. Overige bomen dienen verwijderd te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Veel bestaande grote bomen en struiken in kribben of harde oevers zijn eerder tijdens onderhoud vanwege ecologische of landschappelijke waarden gehandhaafd. Nieuwe opslag van bomen op kribben en verharde oevers is niet toegestaan.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00198	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Meting en Inspectie		
	Criterium:	Houtachtige vegetatie op verharding en oevers zijn zo dicht mogelijk op het maaiveld terug gezet en niet hoger dan 20 cm met uitzondering van bestaande bomen met een doorsnede van 15 cm of meer (diameter op borsthoogte) en meidoorns met een hoogte van 3 m of meer.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:		Datum bron:		

Beheervorm Stenige ondergrond

Onder de beheervorm Stenige ondergrond vallen locaties waar verhard terrein of stenig materiaal in de ondergrond aanwezig is, anders dan verharde oevers. Dit kan bijvoorbeeld een erf, parkeerterrein, weg zijn. Maar ook resten van oude steenfabrieken, puin of dumpingen.

Stenige ondergrond; Plantengroei 5-140

Code	Stenige ondergrond; Plantengroei	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00201	Plantengroei op stenige ondergrond mag niet leiden tot aantasting of verslechtering van de functie van de stenige ondergrond echter als de stenige ondergrond geen functie meer heeft dan dient deze enkel beheert te worden conform de vegetatielegger.	[N.T.B.]	TU

Toelichting:	Maaien met cyclo-maaiers kan door de aanwezige stenen tot beschadigingen aan machines leiden. Bij het maaien op verharde oevers en kribben is het toegestaan maaisel te kneuzen. Het is toegestaan maaisel in een gang te ruimen samen met het maaien.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:				Datum bron:

Beheervorm Wegen en paden

Onder de beheervorm Wegen en paden vallen alle wegen en paden in de uiterwaarden die voorzien zijn van een gebonden of ongebonden verharding. Deze wegen en paden kunnen allerlei functies hebben van erftoegangsweg, onderhoudspad tot wandel- en fietspad. Wegen die op een wegenlegger staan en op eigendom van de Staat liggen, worden onderhouden door plaatselijke gemeenten.

Wegen en paden; Vegetatie 5-150

Code	Wegen en paden; Vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00202	Aanwezige vegetatie op verharde wegen en paden mag niet leiden tot functieverlies ten aanzien van gebruik en toegankelijkheid echter als de aanwezige wegen en paden geen functie meer heeft, dan dient deze enkel beheert te worden conform de vegetatielegger.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Op gebonden verhardingen is doorgaans twee keer per jaar vegen afdoende, met afvoeren van het opgeveegde materiaal.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen		Datum bron:	2013

Vegetatieklasse Gras en Akker

Voor de vegetatieklasse Gras en Akker zijn de standaard beheervormen Maaibeheer en Begrazingsbeheer. In deze paragraaf zijn specifiek per beheervorm de beheermaatregelen weergegeven.

Beheervorm Maaibeheer

De beheervorm Maaibeheer betreft grasland dat één keer per jaar in het najaar gemaaid wordt.

Maaibeheer; Natuur(doel)typen 5-170

Code	Maaibeheer; Natuur(doel)type		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00203	Het maaibeheer voor Gras en Akker volgt, indien aanwezig, uit het natuur(doel)type.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan/inspectiapp		
Bron:	N2000 beheerplan / Beheeradviezen Index Natuur en Landschap		Datum bron:	

Maaibeheer; Periode 5-180

Code	Maaibeheer; Periode		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00204	Gras en Akker onder maaibeheer dient minimaal 1x per jaar gemaaid te worden in de periode 15 augustus en 1 november.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Locaties die jaar na jaar te nat zijn om te maaien dienen gemeld te worden bij Team Uiterwaarden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00203	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Het gras is gemaaid in de periode 15 augustus en 1 november maar niet korter dan 10cm.		
	Moment:	Jaarlijkse op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Maaibeheer; Lengte 5-190

Code	Maaibeheer; Lengte		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00205	De maximale hoogte van Gras en Akker onder maaibeheer dient op 1 november van elk jaar maximaal 30cm te bedragen maar niet korter dan 10cm met uitzondering van stroken vegetatie met een oppervlak van ongeveer 5-10% van het perceel welke, parallel aan de stroomrichting lopen; Deze dienen gehandhaafd te worden. Deze stroken dienen jaarlijks op een andere locatie gehandhaafd te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Te handhaven stroken vegetatie zijn bedoeld als beschutting voor fauna en overwinterende insecten en foerageermogelijkheden voor vogels en insecten. Breedte 3 - 10 m afhankelijk van perceelgrootte. Lengte mag variëren. Stroken dienen jaarlijks op andere locaties te liggen om opslag van houtachtigen te voorkomen. Stroken zijn kleiner dan 500m2.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00203	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Meting		
	Criterium:	Maximale hoogte van Gras en Akker is niet groter dan 30 cm maar ook niet kleiner dan 10 cm. Gemeten van af het grondvlak waar de vegetatie zich op bevindt.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
V&V:	Methode:	Meting		
	Criterium:	Stroken vegetatie met een oppervlak van ongeveer 5-10% van het perceel welke, parallel aan de stroomrichting lopen, zijn gehandhaafd en bevinden zich op een andere locatie dan het jaar hiervoor.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Stroken handhaven: Zorgplicht Wet natuurbescherming.		Datum bron:	

Beheervorm Begrazingsbeheer op eigen terreinen

Deze beheervorm betreft begraasde graslanden. Bij begrazing wordt onderscheid gemaakt in verlengde seizoensbegrazing (veebezetting in grofweg periode april – november) en jaarrondbegrazing. Bij jaarrondbegrazing moet er met name in de winter voldoende voedsel zijn voor de grazers. Daarom is bij jaarrondbegrazing niet 1 november maar 1 april het ijkmoment voor het voldoen aan de vegetatielegger. Deze eisen gelden alleen voor eigen terreinen.

Begrazingsbeheer; Natuur(doel)type 5-200

Code	Begrazingsbeheer; Natuur(doel)type	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00206	Het Begrazingsbeheer van Gras en Akker volgt, indien aanwezig, uit het natuur(doel)type;	[N.T.B.]	TU
Toelichting:			

Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	N2000 beheerplan / Beheeradviezen Index Natuur en Landschap			Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Combinatie van begrazing en maaien 5-210

Code	Begrazingsbeheer; Combinatie van begrazing en maaien			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00207	Bij begrazingsbeheer dient er begrazing of een combinatie van begrazing en maaien toegepast te worden. Wanneer er gemaaid wordt, dient het maaisel afgevoerd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het Vegetatieonderhoudsplan blijkt dat het beheer bestaat uit begrazing of een combinatie van begrazing en maaien.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Begrazingsdruk 5-220

Code	Begrazingsbeheer; Begrazingsdruk			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00208	Bij begrazingsbeheer dient de graslandvegetatie gehandhaafd te worden (niet overgaan naar ruigte), respectievelijk tot ontwikkeling te komen. De begrazingsdruk dient zodanig te zijn dat hier invullingen aan gegeven wordt.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het Vegetatieonderhoudsplan blijkt dat de begrazingsdruk zodanig is, dat de graslandvegetatie gehandhaafd blijft.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar			

	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Loopsporen 5-230

Code	Begrazingsbeheer; Loopsporen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00209	Bij begrazingsbeheer zijn loopsporen van grazers op primaire en regionale waterkeringen en zomerkades niet toegestaan.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Loopsporen van grazers komen op primaire en regionale waterkeringen zomerkades niet voor.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Maximale hoogte vegetatie 5-240

Code	Begrazingsbeheer; Maximale hoogte vegetatie			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00210	Bij begrazingsbeheer dient de maximale hoogte van de vegetatie op 1 november van elk jaar (of bij jaarrond begraasd gebied op 1 april) gemiddeld 50cm te zijn.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij jaarrondbegrazing dient er voldoende wintervoedsel aanwezig te zijn, daardoor dienen deze terreinen pas op 1 april aan de Vegetatielegger te voldoen en niet op 1 november.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	De maximale hoogte van de vegetatie is op 1 november van elk jaar (of bij jaarrond begraasd gebied op 1 april) gemiddeld 50cm te zijn.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november; Bij jaarrond begrazing jaarlijks op 1 april.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Wintervoedsel 5-250

Code	Begrazingsbeheer; Wintervoedsel			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00211	Bij begrazingsbeheer dient bij het maaien in gebieden met jaarrondbegrazing voldoende wintervoedsel over te blijven voor de grazers.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij jaarrondbegrazing dient er voldoende wintervoedsel aanwezig te zijn, daardoor dienen deze terreinen pas op 1 april aan de Vegetatielegger te voldoen en niet op 1 november.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Begrazingsbeheer; Afrastering 5-260

Code	Begrazingsbeheer; Afrastering			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00212	Bij begrazingsbeheer dient de afrasteringen in veilige en beheerbare toestand te verkeren en te zorgen voor een degelijke opsluiting/afscheiding van de grazers;			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00206	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	De afrasteringen is in veilige en beheerbare toestand en zorgt voor een degelijke opsluiting/afscheiding van de grazers.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november; Bij jaarrond begrazing jaarlijks op 1 april.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Vegetatieklasse Riet en Ruigte

Voor de vegetatieklasse Riet en Ruigte zijn de standaard beheervormen Rietbeheer en Ruigtebeheer. In deze paragraaf zijn specifiek per beheervorm de beheermaatregelen weergegeven.

Beheervorm Ruigtebeheer

Ruigte bestaat uit hoog opgaande kruidachtige planten zoals distels, berenklaauw, brandnetels, bramen en grassoorten. Ruigte ontstaat als de vegetatie niet jaarlijks wordt gemaaid.

Ruigtebeheer; Moerasvegetaties 5-270

Code	Ruigtebeheer; Moerasvegetaties			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00213	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dienen de Moerasvegetaties ongemaaid te blijven.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Moerasvegetatie: zie Beeldenboek (http://publicaties.minienm.nl/documenten/vegetatielegger-rijkswaterstaat)				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Ruigtebeheer; Moerasvegetaties; Verwijderen houtachtigen 5-280

Code	Ruigtebeheer; Moerasvegetaties; Verwijderen houtachtigen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00214	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dienen houtachtige vegetaties minimaal eens in de 3 jaar uit de moerasvegetatie verwijderd te worden (inclusief wortels).			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Moerasvegetatie: zie Beeldenboek (http://publicaties.minienm.nl/documenten/vegetatielegger-rijkswaterstaat)				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00213	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat de houtachtige vegetaties in Riet en Ruigte minimaal eens in de 3 jaar uit de moerasvegetatie verwijderd worden inclusief wortels.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			

Bron:	Gedragscode soortbescherming RWS	Datum bron:	2018
-------	----------------------------------	-------------	------

Ruigtebeheer; Maaien droge ruigte 5-290

Code	Ruigtebeheer; Maaien droge ruigte		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00215	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dient droge ruigte eens in de 3 jaar gemaaid te zijn met uitzondering van stroken vegetatie met een oppervlak van ongeveer 5–10% van het perceel welke, parallel aan de stroomrichting lopen. Deze dienen gehandhaafd te worden. Deze stroken dienen bij elke maaironde op een andere locatie gehandhaafd te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Te handhaven stroken vegetatie zijn bedoeld als beschutting voor fauna en overwinterende insecten en foerageermogelijkheden voor vogels en insecten. Breedte 3 - 10 m afhankelijk van perceelgrootte. Lengte mag variëren. Stroken dienen bij elke maaironde op andere locaties te liggen om opslag van houtachtigen te voorkomen. Stroken zijn kleiner dan 500m2.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat droge ruigte eens in de 3 jaar gemaaid wordt.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
V&V:	Methode:	Meting		
	Criterium:	Stroken vegetatie met een oppervlak van ongeveer 5-10% van het perceel welke, parallel aan de stroomrichting lopen, zijn gehandhaafd en bevinden zich op een andere locatie dan de maaironde hiervoor.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Wet natuurbescherming – Zorgplicht		Datum bron:	2017

Ruigtebeheer; Maximale hoogte vegetatie 5-300

Code	Ruigtebeheer; Maximale hoogte vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00216	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dient de maximale hoogte van de vegetatie op 1 november in <i><jaartal op te nemen in Uiterwaardbeheerplan of contractdocumenten of elk 3^e jaar na aanvangsdatum contract></i> 30cm te zijn.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]

Hardheid:	Eis		
Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Meting	
	Criterium:	De maximale hoogte van de vegetatie is 30cm.	
	Moment:	Jaarlijks op 1 november in <i><jaartal op te nemen in Uiterwaardbeheerplan of contractdocumenten of elk 3^e jaar na aanvangsdatum contract></i> .	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:			Datum bron:

Ruigtebeheer; Maximaal oppervlak ruwere vegetatie 5-310

Code	Ruigtebeheer; Maximale oppervlak ruwere vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00217	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dient, indien meer dan 500m2 houtachtige opslag is ontstaan, de opslag inclusief wortels verwijderd te worden en de bodem geëgaliseerd te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt bij Riet en Ruigte de houtachtige opslag groter dan 500m2 zal worden verwijderde en de bodem zal worden geëgaliseerd.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Wet natuurbescherming – Zorgplicht		Datum bron:	2017

Ruigtebeheer; landschappelijke- en natuurwaarden 5-311

Code	Ruigtebeheer; landschappelijke- en natuurwaarden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00218	Vanuit landschappelijke- en natuurwaarden mogen bij terugzetten van meer dan 500m2 ruwere vegetatie enkele (ongeveer 5) bomen en/of struiken (karakteristieke of met veel natuurwaarde zoals bv. holtes) blijven staan of een opp. < 50m2. In situatie waar in de directe omgeving beplanting ontbreekt, <u>dienen</u> deze hoeveelheden gehandhaafd te blijven.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Let op; ook eis 4-030 is van toepassing.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			

V&V:	Methode:	Documentinspectie	
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat aan deze eis wordt voldaan.	
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:	Wet natuurbescherming – Zorgplicht		Datum bron: 2017

Ruigtebeheer; Verruwing langs waterpartijen 5-320

Code	Ruigtebeheer; Verruwing langs waterpartijen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00219	Bij het ruigtebeheer van Riet en Ruigte dient langs waterpartijen, bij verruwing naar struweel of bos, de verruwing teruggebracht te worden naar vegetatieklasse Riet en Ruigte zoals weergegeven is in de Vegetatielegger.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het is niet toegestaan de vegetatie terug te brengen naar Gras en akker vanwege KRW doelen.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt bij Riet en Ruigte, langs waterpartijen, bij verruwing naar struweel of bos, de verruwing teruggebracht zal worden naar riet/ruigte zoals weergegeven is in de Vegetatielegger.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Wet natuurbescherming – Zorgplicht		Datum bron:	2017

Beheervorm Rietbeheer

Rietvegetatie is een door riet gedomineerde vegetatie op vochtige plaatsen. Voor het beheer is onderscheid te maken in landriet en waterriet. Permanent in het water staande vegetatie langs grote wateren met riet (eventueel ook Mattenbies) wordt waterriet genoemd. In waterriet ontstaat over het algemeen geen houtige opslag, zodat hier weinig of geen beheermaatregelen nodig zijn.

Rietbeheer 5-330

Code	Rietbeheer		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00220	Bij het rietbeheer dient de rietvegetatie in stand te blijven en de structuur behouden te blijven.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Voor de overleving van riet is het onder andere van belang riet te maaien na het afsterven.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00220	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			

V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:		Datum bron:	

Rietbeheer; Maximale hoogte 5-340

Code	Rietbeheer; Maximale hoogte			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00221	Bij het rietbeheer dient de maximale hoogte van het landriet, na het maaien, 30cm te zijn.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00220	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Direct na het maaien is de maximale hoogte van het landriet 30cm.			
	Moment:	Direct na het maaien.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Rietbeheer; Houtachtige vegetaties 5-350

Code	Rietbeheer; Houtachtige vegetaties			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00223	Bij het rietbeheer dienen de houtachtige vegetaties minimaal eens in de 3 jaar uit de rietvegetatie verwijderd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00220	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat de houtachtige vegetatie minimaal eens in de 3 jaar uit de rietvegetatie verwijderd wordt.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Rietbeheer; Opslag van houtachtigen 5-360

Code	Rietbeheer; Houtachtige opslag			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00224	Bij het rietbeheer dient, op 1 november van <i>[jaartal op te nemen in Uiterwaardbeheerplan of contractdocumenten of elk 3^e jaar na aanvangsdatum contract]</i> , geen opslag van houtachtigen aanwezig te zijn met uitzondering van aaneengesloten vegetatie ruwer dan vegetatieklasse Riet en ruigte in een omvang kleiner dan 500m2 en solitaire bomen. Indien meer dan 500m2 houtachtige opslag is ontstaan dient de gehele opslag inclusief wortels verwijderd te worden en de bodem geëgaliseerd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Vanuit landschappelijke- en natuurwaarden mogen bij terugzetten van meer dan 500m2 ruwere vegetatie enkele (max. 5) bomen en/of struiken (karakteristieke of met veel natuurwaarde zoals bv. holtes) blijven staan of een opp. < 50m2. In situatie waar in de directe omgeving beplanting ontbreekt, dienen deze hoeveelheden gehandhaafd te blijven. Let op dat ook eis 4-030 van toepassing is.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00220	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Op 1 november van <i>[jaren]</i> , is geen opslag van houtachtigen aanwezig in een omvang kleiner dan 500m2 met uitzondering van aaneengesloten vegetatie ruwer dan vegetatieklasse Riet en ruigte en solitaire bomen.			
	Moment:	Op 1 november van <i>[jaren]</i>			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Rietbeheer; Verruwing langs waterpartijen 5-370

Code	Rietbeheer; Verruwing langs waterpartijen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00225	Bij het rietbeheer dient de vegetatieklasse Riet en Ruigte langs waterpartijen, bij verruwing naar struweel of bos, de verruwing teruggebracht te worden naar vegetatieklasse Riet en Ruigte zoals weergegeven is in de Vegetatielegger.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het is niet toegestaan de vegetatie terug te brengen naar Gras en akker vanwege KRW doelen.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00220	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt bij Riet en Ruigte, langs waterpartijen, bij verruwing naar struweel of bos, de verruwing teruggebracht zal worden naar Riet en Ruigte zoals weergegeven is in de Vegetatielegger.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			

Bron:		Datum bron:	
-------	--	-------------	--

Rietbeheer; Waterriet 5-380

Code	Rietbeheer; Waterriet		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00226	Waterriet (permanent in het water staand riet) dient ongemaaid te blijven.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	In tegenstelling tot bij landriet is geen maaibeheer nodig omdat houtachtigen en ruigte enkel op droogvallende locaties kiemen. In het getijdengebied is maaien van riet alleen nodig in de zone waar sprake is van opslag van houtachtigen en ruigte.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	3 SYS-00220	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer in vegetatieonderhoudsplan		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Vegetatieklasse Bos

Wanneer geen beheer uitgevoerd wordt ontstaat bos. Bos kan echter ook aangeplant zijn.

Voor de vegetatieklasse Bos zijn geen specifieke beheermaatregelen voor de waterveiligheid nodig. Vanuit andere zwaarwegende belangen (zie Speciale beheervormen) of zorgplicht kan wel beheer nodig zijn.

Beheervorm Bosbeheer

Bosbeheer 5-390

Code	Bosbeheer			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00227	Losse takken, omgevallen bomen en dode bomen dikker dan 25 cm in de buitenste zone van 5m dienen dusdanig verankerd of opgeruimd te worden zodat voorkomen wordt dat ze in de vaargeul terecht komen bij hoogwater.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Levende omgevallen bomen, die met voldoende wortels verankerd zijn in de bodem, kunnen gehandhaafd blijven.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Losse takken en dode bomen zijn verankerd of opgeruimd.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Vegetatieklasse Struweel

Struweel is hydraulisch de meest ruwe klasse in de Vegetatielegger. Op grond van de Vegetatielegger zijn voor deze vegetatieklasse geen beheermaatregelen nodig, tenzij dit nodig is vanuit andere zwaarwegende belangen (zie Speciale beheervormen) of zorgplicht.

Vegetatieklassen Mengklassen (90/10, 70/30, 50/50)

Mengklassen zijn vegetatieklassen die bestaan uit combinaties van de vegetatieheidsklasse gras en akker en struweel of bos. Deze klassen zijn bedoeld voor terreinen waar de locaties van de vegetatieklassen door beheer of dynamische processen zoals begrazing, erosie en sedimentatie in de tijd kan verschuiven. Het betreft doorgaans natuurterrein en landgoederen.

In deze paragraaf zijn specifiek voor de Mengklassen de beheermaatregelen weergegeven.

Beheervorm Gemengd beheer

Dit betreft veelal landgoederen en natuurterreinen bestaande uit een mozaïeklandschap van grasland, ruigtes/zomen, struwelen en bos die zich dynamisch ontwikkelen.

Mengklassen gemengd beheer 5-400

Mengklassen gemengd beheer 2-100					
Code	Mengklassen gemengd beheer			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00228	Het vegetatiebeheer in geval van mengklassen mag uitgevoerd worden door begrazing of een combinatie van begrazing en maaien. Indien het uitgevoerd wordt middels maaien, dient het maaisel afgevoerd te worden. Een eventuele maaibeurt dient plaats te vinden tussen 25 augustus en 1 november.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer in vegetatieonderhoudsplan			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Mengklassen gemengd beheer; Begrazing 5-410

Mengklassen gemengd beheer; Begrazing					
Code	Mengklassen gemengd beheer; Begrazing			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00229	Bij het vegetatiebeheer in de vorm van begrazing in geval van mengklassen dient de begrazing uitgevoerd te worden conform de eisen zoals opgenomen onder beheervorm Begrazingbeheer.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer in vegetatieonderhoudsplan			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			

Bron:		Datum bron:	
-------	--	-------------	--

Mengklassen gemengd beheer; Samenstelling 5-420

Code	Mengklassen gemengd beheer; Samenstelling		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00230	Het vegetatiebeheer in geval van mengklassen dient te voldoen aan de volgende randvoorwaarden: - Voor Mengklasse 90/10 is op 1 november minimaal 80% gras en akker aanwezig; - Voor Mengklasse 70/30 is op 1 november minimaal 30% gras en akker en maximaal 40% bos of struweel aanwezig; - Voor Mengklasse 50/50 is op 1 november minimaal 10% gras en akker en maximaal 60% bos of struweel aanwezig.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Het vegetatiebeheer gebied voldoet jaarlijks op 1 november aan de randvoorwaarden.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Bijzondere beheervormen

Beheervorm Heggen

In het rapport 'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013) is een heg in de uiterwaarden gedefinieerd als lijnvormige beplanting met een variabele hoogte en lengte van een of meer heestersoorten, maar hoofdzakelijk meidoorn. Soms staan in de heg enkele bomen, vaak wilg, eik of es. Een heg is aangeplant door mensen of als natuurlijke opslag lang gebruikt door mensen, en voor dat gebruik als heg omgevormd en onderhouden.

Een heg die lang niet is onderhouden, valt wel binnen de definitie van een heg. Zelfs enkele overgebleven meidoorns naast elkaar beschouwen we als een heg. Een heg is vrijwel altijd vrijstaand en ligt vaak om akkers heen of tussen weilanden. Soms ligt deze tegen een bosrand aan. Heggen hebben vrij grote openingen en zijn niet altijd recht. Als het gaat om een doorgang, beschouwen we de heg als doorgaand. Als het om openingen gaat die groter zijn dan een doorgang, beschouwen we deze heg als twee losse heggen.

In de vegetatielegger zijn heggen herkenbaar als lijnvormige vegetatie (Struweel of Bos) of zijn aangegeven als een paarse lijn, echter niet alle heggen zijn opgenomen in de vegetatielegger. In het veld kan ieder min of meer lijnvormige struweel of bos een heg zijn, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Voorkomen moet worden dat heggen met bijvoorbeeld een cultuurhistorische waarde worden verwijderd. Bij het verwijderen moet daarom altijd het stappenplan heggen worden doorlopen uit hoofdstuk 4 van het document 'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013).

Door minder frequent onderhoud kan een heg te breed zijn geworden. De beheervorm heggen houdt in dat het beheer gericht is op vormbehoud van de heg, zodat deze zijn functie kan vervullen. Indien een heg in het provinciaal subsidiestelsel is aangemerkt als SNL natuurdoeltype 'knip- en scheerheg' dan geldt dat opdrachtnemer aanvullend aan onderstaande eisen het beheer zodanig moet uitvoeren dat het voldoet aan de eisen die gesteld worden vanuit dit SNL natuurdoeltype. Onderstaande eisen gelden voor beheer van struweelhagen.

Voor het onderhoud van heggen is het bij uitstek van belang dat meekoppelkansen gericht op het instandhouden of vergroten van bijvoorbeeld de cultuurhistorische waarde zoveel als mogelijk worden meegenomen. Een voorwaarde hierbij is dat voor onderhoud dat verder gaat dan alleen het voldoen aan de vegetatielegger, ofwel voorkoming van verwildering van de heg, externe financiering vanuit bijvoorbeeld de provincie beschikbaar moet zijn.

Heggen; Struweel of Bos 5-430

Code	Heggen; Struweel of Bos		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00231	Bij heggen die als Struweel of Bos op de vegetatielegger zichtbaar zijn, dienen de contouren te voldoen aan de legger. Dit kan door te snoeien en te kappen.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Klepelen van heggen is niet toegestaan.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt voor Struweel of Bos welke maatregelen genomen gaan worden om de contouren te laten conformeren aan de vegetatielegger.		

	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:	'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013)		Datum bron: 2013

Heggen; Maximale afmetingen 5-440

Code	Heggen; Maximale afmetingen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00232	Heggen die als heg in de legger staan mogen uitgroeien tot een maximale breedte van 5m en een maximale hoogte van 5m. Echter, heggen ter plaatse van zichthoeken dienen een hoogte te hebben van minimaal 0,5m en maximaal van 0,75m.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Deze maximale afmetingen zijn er vooral voor bedoeld om te voorkomen dat er nieuwe opslag van houtachtigen gaat plaatsvinden aan beide zijden van de heg en in de heg zelf bomen gaan groeien. Onderhoud bestaat dan ook vooral uit het verwijderen van houtachtige opslag langs de hagen en verwijderen van boomvormende houtachtigen uit de heg.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	De Heggen zijn niet groter dan de voorgeschreven maximale afmetingen.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013)		Datum bron:	2013

Heggen; Afstemming belanghebbende 5-450

Code	Heggen; Afstemming belanghebbende		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00233	Onderhoud van heggen dient vooraf te worden afgestemd met de terreineigenaar en met eventuele belangenverenigingen die bekend zijn bij de eigenaar en/of Rijkswaterstaat		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Deze maximale afmetingen zijn er vooral voor bedoeld om te voorkomen dat er nieuwe opslag van houtachtigen gaat plaatsvinden aan beide zijden van de heg en in de heg zelf bomen gaan groeien. Onderhoud bestaat dan ook vooral uit het verwijderen van houtachtige opslag langs de hagen en verwijderen van boomvormende houtachtigen uit de heg.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	'Heggen langs de grote rivieren' (Staatsbosbeheer & Rijkswaterstaat, 2013)		Datum bron:	2013

Beheervorm Bakenbomen

Bakenbomen en geleidebomen zijn markante bomen die langs de rivier op de oever of op de uiteinden van kribben staan en de grens tussen land en water markeren. Deze bakenbomen accentueren de vaargeul en hebben daarmee vanuit het verleden een functie voor de veiligheid van het scheepvaartverkeer. Door de komst van radarsystemen is de functie van deze bomen op kribben overbodig geworden. Rijkswaterstaat vervangt de bakenbomen op kribben niet. Bomen die er nu nog staan, moeten een takvrij stamstuk hebben zodat bij hoogwater de afvoer niet belemmerd wordt. Bakenbomen op de vaste wal worden behouden, maar worden in geval van sterfte niet teruggeplaatst.

Bakenbomen 5-460

Code	Bakenbomen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00234	RWS hanteert een uitsterfbeleid ten aanzien van bakenbomen. Bestaande bakenbomen dienen echter onderhouden te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Uitzondering 5-470

Code	Bakenbomen; Uitzondering			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00235	Soms zijn bakenbomen aangewezen als beschermde houtopstanden uit hoofde van provinciale- of gemeentelijke verordeningen of bestemmingsplannen. In dat geval dienen de voorwaarden uit deze verordeningen nageleefd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Melden einde levensduur 5-480

Code	Bakenbomen; Melden einde levensduur			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00236	Bakenbomen aan het einde van de levensduur dienen gemeld te worden aan Opdrachtgever.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Rivierhout 5-490

Code	Bakenbomen; Rivierhout			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00237	Bakenbomen die Opdrachtgever wil behouden als Rivierhout dient Opdrachtnemer te verankeren conform de spreadsheet Berekening verankering Rivierhout inclusief een trekproef zoals opgenomen in paragraaf 1.1 van de Handleiding berekening verankering Rivierhout. Bakenbomen die Opdrachtgever niet wil behouden als Rivierhout dient Opdrachtnemer te verwijderen.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Berekening			
	Criterium:	De verankering van het rivierhout voldoet conform de Handleiding berekening verankering Rivierhout.			
	Moment:	2 maanden voor het aanbrengen van het rivierhout.			
	Gepland document:	Berekening			
V&V:	Methode:	Proef			
	Criterium:	De verankering van het rivierhout voldoet conform de trekproef uit paragraaf 1.1 van de Handleiding berekening verankering Rivierhout.			
	Moment:	Binnen 2 weken na aanleg			
	Gepland document:	Trekproef			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Herstel bij verwijdering 5-500

Code	Bakenbomen; Herstel bij verwijdering			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00238	Wanneer bakenbomen verwijderd zijn of worden, dienen verwijderd te worden en de krib of verharde oever te worden hersteld.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	De stobbe zijn verwijderde en de krib en/of verharde over is hersteld.			
	Moment:	2 maanden voor het aanbrengen van het rivierhout.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met werkplan.			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Melden 5-510

Code	Bakenbomen; Melden			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00239	Wanneer bakenbomen verwijderd zijn, dient de locatie van de verdwenen bakenboom te worden gemeld aan RWS.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Bakenbomen; Takvrij 5-520

Code	Bakenbomen; Takvrij			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00240	Bakenbomen op de kribben dienen een takvrij stamstuk hebben van minimaal 3m, zodat bij hoogwater de afvoer niet belemmerd wordt.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					

Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00234	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:	Richtlijn Bakenbomen, deel II.			Datum bron:	

Beheervorm Griendbeheer en Knotbomen eigen terreinen

Bepanting in of aan het water, voornamelijk bestaande uit wilgen, die van oudsher gebruikt werd om hakhout van te verkrijgen. Deze landschapsvorm heeft veelal een hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarde.

Knotbomen zijn bomen, meestal wilgen, die periodiek genot worden bijvoorbeeld voor de teelt van griendhout.

Voor knotbomen en grienden hanteert Rijkswaterstaat een uitsterfconstructie. Bestaande bomen mogen blijven staan. Het aanplanten van nieuwe knotwilgen of grienden is niet toegestaan tenzij het knotten gefinancierd of uitgevoerd wordt door derden.

De eisen in deze paragraaf gelden voor beheer op eigen terreinen of op basis van vastgelegde afspraken.

Griendbeheer en Knotbomen; Beheervorm 5-530

Code	Griendbeheer en Knotbomen; Beheervorm			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00241	Knotten van wilgen / griendbeheer dient enkel uitgevoerd te worden indien het beheer op de specifieke locatie tot de taken van RWS behoort en hier afspraken over zijn gemaakt met derden en/of door derden het knotten gefinancierd wordt (<i>indien van toepassing vastgelegd in uiterwaardenbeheerplan, database stakeholders en beheerafspraken</i>). Indien dit niet het geval is worden grienden beheerd als het bos en knotbomen als boom.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat het beheer plaats gaat vinden conform eis.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Griendbeheer en Knotbomen; Periode 5-540

Code	Griendbeheer en Knotbomen; Periode		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00242	Voor het onderhoud van grienden en knotbomen dient het knotten in <i><jaartal door Rijkswaterstaat te specificeren in een Uiterwaardbeheerplan of contractdocumenten></i> tussen 1 december en 15 maart te worden uitgevoerd. Knotbomen in een rij dienen gelijktijdig geknot te worden, tenzij het vanuit ecologie, d.w.z. aanwezigheid van bijvoorbeeld nesten, wenselijk is om het knotten gefaseerd uit te voeren.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat het beheer plaats gaat vinden conform eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Griendbeheer en Knotbomen; Uitlopers en zware takken 5-550

Code	Griendbeheer en Knotbomen; Uitlopers en zware takken			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00243	Voor het onderhoud aan knotbomen (griendbeheer) geldt het volgende: - Knotten dient plaats te vinden als takken te zwaar worden of dreigen uit te scheuren; - Uitlopers aan de knot mogen maximaal 3 jaar oud zijn;			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat het beheer plaats gaat vinden conform eis.			
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan			
Bron:				Datum bron:	

Griendbeheer en Knotbomen; Gelijktijdig knotten 5-560

Code	Griendbeheer en Knotbomen; Gelijktijdig knotten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00244	Knotbomen in een rij dienen gelijktijdig geknot te worden, tenzij het vanuit ecologie, d.w.z. aanwezigheid van nesten, wenselijk is om het knotten gefaseerd uit te voeren;		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Griendbeheer en Knotbomen voldoen aan de voorwaarden.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:			Datum bron:	

Veegatiebeheer Onverhare wegen, Kunstwerken, Bebouwing en Objecten

Beheervorm Onverharde wegen en paden eigen terreinen

Onder de beheervorm Onverharde wegen en paden vallen alle wegen en paden in de uiterwaarden die niet voorzien zijn van een verharding. Deze wegen en paden kunnen allerlei functies hebben van erftoegangsweg, onderhoudspad tot wandel- en fietspad. Wegen die op een wegenlegger staan en op eigendom van de Staat liggen, worden onderhouden door plaatselijke gemeenten. De eisen in deze paragraaf gelden voor beheer op eigen terreinen.

Onverharde wegen en paden 5-570

Code	Onverharde wegen en paden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00245	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dient de aanwezige vegetatie niet te leiden tot functieverlies ten aanzien van gebruik en toegankelijkheid (met uitzondering van struinpaden).		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Onverharde wegen en paden voldoen aan de voorwaarden.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen		Datum bron:	2013

Onverharde wegen en paden; Vegetatielegger 5-590

Code	Onverharde wegen en paden; Vegetatielegger 3-490		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00246	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dienen de aanwezige wegen en paden beheerd te worden conform de vegetatielegger.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het vegetatieonderhoudsplan blijkt dat het beheer plaats gaat vinden conform eis.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		

	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen		Datum bron:	2013

Onverharde wegen en paden; Stobben 5-600

Code	Onverharde wegen en paden; Stobben		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00247	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dienen stobben te worden verwijderd.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Inspectie		
	Criterium:	Op onverharde wegen en paden komen geen stobben voor.		
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen		Datum bron:	2013

Onverharde wegen en paden; Struinpaden en wandelpaden 5-610

Code	Onverharde wegen en paden; Struinpaden en wandelpaden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00248	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dient kruidachtige vegetatie op struinpaden en wandelpaden niet actief onderhouden te worden (enkel via gebruik).		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen		Datum bron:	2013

Onverharde wegen en paden; Houtachtige vegetatie 5-620

Code	Onverharde wegen en paden; Houtachtige vegetatie		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00249	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dient houtachtige vegetatie enkel vanuit de zorgplicht te worden onderhouden.		[N.T.B.]	TU

Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen			Datum bron: 2013

Onverharde wegen en paden 5-630

Code	Onverharde wegen en paden; Omgevallen bomen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00250	Bij het beheer van onverharde wegen en paden dienen omgevallen bomen over wandel- en struinpaden enkel te worden verwijderd als hierover afspraken met derden zijn gemaakt.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Voorstel Opdrachtnemer		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Kader Beheer Groenvoorzieningen			Datum bron: 2013

Beheervorm Kunstwerken, Bebouwing en Objecten op eigen terreinen

Onder de beheervorm Kunstwerken en bebouwing valt het vegetatiebeheer om in het beheergebied aanwezige gemaaltjes, peilhuizen, bruggen en mogelijke nog andere vormen van bebouwing/kunstwerken/objecten functioneel en toegankelijk te houden. De eisen gelden op eigen terreinen.

Kunstwerken, Bebouwing en Objecten 5-640

Code	Kunstwerken, Bebouwing en Objecten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00251	Het vegetatiebeheer van kunstwerken en bebouwing dient te voldoen aan de volgende randvoorwaarden: - Aanwezige vegetatie mag niet leiden tot functieverlies ten aanzien van gebruik en toegankelijkheid; - Als de aanwezige kunstwerken, bebouwing of objecten geen functie meer heeft, dan dient de locatie beheert te worden conform de vegetatielegger.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00049	Datum status: [replace-datum]

Hardheid:	Eis		
Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Inspectie	
	Criterium:	Vegetatie nabij kunstwerken, bebouwing en objecten voldoet aan de voorwaarden.	
	Moment:	Jaarlijks op 1 november.	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan	
Bron:			Datum bron:

Speciale beheervormen eigen terreinen

Daarnaast kan er sprake zijn van klantwensen om vanuit andere functies, bijvoorbeeld recreatie of cultuurhistorie, aangepast beheer uit te voeren. De eisen in deze paragraaf gelden voor beheer op eigen terreinen.

Beheervorm Natura 2000 (N2000) eigen terreinen

Delen van de uiterwaarden die opdrachtnemers in opdracht van Rijkswaterstaat beheren zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden (zie:

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=natura2000>). In deze gebieden is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het instandhouden van de aanwezige natuurwaarden (instandhoudingsdoelstellingen) op eigen terreinen van RWS. Soms zijn ontwikkeldoelen aan de orde die ook onderdeel uitmaken van het onderhoudscontract.

Natura 2000 6-010

Code	Natura 2000		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00252	Opdrachtnemer dient conform het beslisschema in bijlage 1 te controleren of er sprake is van een N2000 gebied, en het beheer uit te voeren conform het betreffende vigerende N2000-beheerplan, aanvullend op de eisen vanuit deze leidraad.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Vanwege de instandhouding van de natuur in de Natura 2000-gebieden kunnen aanvullende eisen gelden voor de opdrachtnemers, zoals: - Een andere beheervorm binnen dezelfde vegetatieklasse: in plaats van grasland type Maaibeheer of type Begrazing kan het vanwege een beschermd habitatype wenselijk zijn om aanvullend maa- of begrazingsbeheer toe te passen (vb. extra keer maaien, nabeweiding); - Gefaseerd maaien (beheervorm: grasland type Begrazing of Maaibeheer, rietbeheer, ruigtebeheer); - De periode waarin het beheer wordt uitgevoerd; - Het gebruik van aangepast materieel; - Ecologische begeleiding.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Onderliggende eisen		
	Criterium:	Is aan onderliggende eisen voldaan.		
	Moment:	Op het moment dat onderliggende eisen zijn geverifieerd.		
Bron:	N2000 beheerplannen; https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natura-2000-beheerplannen/		Datum bron:	

Natura 2000; Instandhouding 6-020

Code	Natura 2000; Instandhouding	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00253	Opdrachtnemer dient beschermde habitattypen in het eigendom van RWS zodanig te beheren dat de habitattypen in stand gehouden worden en de habitatkwaliteit verbeterd of minimaal niet verslechtert.	[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het kan zijn dat er in het contract aanvullend aan deze eis ontwikkelingsopgaven opgenomen zijn		

	die gerealiseerd dienen te worden. Dit betreft in iedergeval de provincies Gelderland en Limburg: In Gelderland is middels een aparte opdracht overeen gekomen dat Rijkswaterstaat ook ontwikkelingsbeheer uitvoert. In Limburg zijn in diverse beheerplannen specifieke afspraken met Rijkswaterstaat opgenomen over ontwikkelingsbeheer.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	6-010	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Monitoring conform 'Werkwijze Monitoring en Beoordeling natuurnetwerk en Natura 2000'			
	Criterium:	Het habiattype is in stand gehouden; de habitatkwaliteit is niet verslechterd/dan wel verbeterd ten opzichte van de habitatkwaliteit bij aanvang.			
	Moment:	vastleggen 0-situatie in eerste groeiseizoen na aanvang contract, 6 jaar na 0-situatie en het laatste groeiseizoen van de contractperiode.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/Werkplan N2000/eventueel vegetatieonderhoudsplan/inspectieapp			
Bron:	Werkwijze Monitoring en Beoordeling Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS: https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/02/WW-00-TEXT-Monitoring-en-Beoordeling-Natuurkwaliteit-EHS-en-Natura-2000-11102018.pdf			Datum bron:	

Natura 2000; Werkplan 6-030

Code	Natura 2000; Werkplan			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00254	Opdrachtnemer dient voor het beheer van de beschermde habitattypen in het eigendom van RWS een werkplan op te stellen en ter acceptatie in te dienen bij RWS.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00252	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	In het werkplan zijn de volgende zaken opgenomen: - De aanwezige habitattypen; - De kwaliteit van de habitattypen per afzonderlijk locatie/eenheid; - Geplande beheermaatregelen om habitatkwaliteit te behouden, te herstellen naar het niveau van aanvang contract (0-situatie) en zo nodig aanvullende maatregelen ter verbetering van de gunstige staat van instandhouding; - Strijdigheden tussen instandhoudingsbeheer en andere doelen. - Betrokken deskundigen.			
	Moment:	3 maanden na afronding vastlegging 0-situatie			
	Gepland document:	Werkplan Natura2000			
Bron:	Actuele habitattypenkaarten zijn te raadplegen op de sites van de provincies.			Datum bron:	

Beheer Natuur Netwerk Nederland (NNN) eigen terreinen

Delen van de uiterwaarden die opdrachtnemers in opdracht van Rijkswaterstaat beheren zijn aangewezen als NNN. Zie de provinciale sites met viewers van NNN/natuurbeheerplannen/natuurtypen.

Voor alle locaties in het NNN geldt dat de wezenlijke kenmerken van de NNN niet mogen worden geschaad. In principe voert RWS op eigen terreinen echter geen specifiek beheer uit voor het behoud of de ontwikkeling van NNN-natuurtypen, tenzij hiervoor expliciet opdracht is gegeven (de NNN valt onder de overige gebruiksfuncties van BPRW/NWP).

Indien hiervan sprake is dan is dan is dit in het onderhoudscontract expliciet vastlegt. In deze gebieden is Rijkswaterstaat wel verantwoordelijk voor het instandhouden van de aanwezige natuurwaarden (instandhoudingsdoelstellingen) op eigen terreinen van RWS. Soms zijn ontwikkeldoelen aan de orde die ook onderdeel uitmaken van het onderhoudscontract.

NNN 6-040

Code	NNN		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00255	Opdrachtnemer dient conform het beslisschema in bijlage 1 te controleren of er sprake is van een NNN-gebieden, en het beheer uit te voeren conform de betreffende beheervoorschriften (te raadplegen via de 'Index Natuur en Landschap') aanvullend op de eisen vanuit deze leidraad.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Vanwege NNN-natuurtypen kunnen aanvullende eisen gelden voor de opdrachtnemers, zoals: - Een andere beheervorm binnen dezelfde vegetatieklasse: in plaats van grasland type Maaibeheer of type Begrazing kan het vanwege een beschermd natuurtype wenselijk zijn aanvullend maaï- of begrazingsbeheer toe te passen (vb. extra keer maaien, nabeweiding); - Gefaseerd maaien (beheervorm: grasland type Begrazing of Maaibeheer, rietbeheer, ruigtebeheer); - De periode waarin het beheer wordt uitgevoerd; - Het gebruik van aangepast materieel; - Ecologische begeleiding.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Er is invulling gegeven aan de eis en onderliggende eisen		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/		Datum bron:	

NNN; Werkplan 6-050

Code	NNN; Werkplan			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
6-050	Opdrachtnemer dient voor het beheer van de NNN-natuurtypen in terreinen waar RWS een aanvullende opdracht voor heeft een werkplan op te stellen en ter acceptatie in te dienen bij RWS.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	6-040	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	In het werkplan zijn de volgende zaken opgenomen: - De aanwezige natuurtypen; - De kwaliteit van de natuurtypen per afzonderlijk locatie/eenheid; - Geplande beheer maatregelen conform beheervorschriften ('Index Natuur en Landschap';BIJ12); - Zo nodig aanvullende maatregelen om aan instandhoudings- en ontwikkeldoelen te voldoen. - Strijdigheden tussen instandhoudingsbeheer en andere doelen. - Betrokken deskundigen.			
	Moment:	3 maanden na afronding vastlegging 0-situatie.			
	Gepland document:	Werkplan NNN			
Bron:	Natuurtypenkaarten zijn te raadplegen op de sites van de provincies. Index Natuur en Landschap: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/			Datum bron:	

NNN; Instandhouding natuurtypen 6-060

Code	NNN; Instandhouding natuurtypen			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00257	Opdrachtnemer dient NNN-natuurtypen in het eigendom van RWS waar een aanvullende opdracht voor is zodanig te beheren dat de bestaande kwaliteit niet verslechterd.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het kan zijn dat er in het contract aanvullend aan deze eis ontwikkelingsopgaven opgenomen zijn die gerealiseerd dienen te worden.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00255	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Monitoring conform 'Werkwijze Monitoring en Beoordeling natuurnetwerk en Natura 2000'			
	Criterium:	Ten opzichte van kwaliteit bij aanvang contract vindt geen verslechtering plaats.			

	Moment:	Vastleggen 0-situatie in eerste groeiseizoen na aanvang contract, 6 jaar na 0-situatie en het laatste groeiseizoen van de contractperiode.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/ Werkplan NNN/eventueel vegetatieonderhoudsplan		
Bron:	Werkwijze Monitoring en Beoordeling Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS - https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/02/WW-00-TEXT-Monitoring-en-Beoordeling-Natuurkwaliteit-EHS-en-Natura-2000-11102018.pdf			Datum bron:

Beheer Kaderrichtlijn Water (KRW)

Vanuit bestaande wet- en regelgeving (Natura 2000 of KRW) kan het noodzakelijk zijn om af te wijken van de standaard beheervormen. Rijkswaterstaat verbetert de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van het water door uitvoering van specifieke maatregelen. Deze maatregelen komen voort uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In delen van de uiterwaarden die opdrachtnemers in opdracht van Rijkswaterstaat beheren zijn al diverse KRW-maatregelen uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van geulen, natuurvriendelijke oevers, wetlands, vispassages en overige inrichtingsmaatregelen zoals het plaatsen en verankeren van dode bomen in rivieren. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het in standhouden en functioneren van deze KRW-maatregelen en KRW-relevante vegetatie.

Beheer- en onderhoudsmaatregelen voor het in standhouden van de aangelegde KRW-maatregelen en KRW relevante vegetaties bestaan uit:

- Het gefaseerd verwijderen van begroeiing in en langs wateren, rekening houdend met aanwezige natuurwaarden en potenties, om verlanden te voorkomen;
- Het verwijderen van begroeiing bij in- en uitstroomvoorzieningen en vispassages om een open verbinding met de rivier te behouden;
- Het instandhouden van solitaire bomen/struiken in en langs wateren als beschutting, en leefgebied voor planten en dieren;
- Het controleren en herstellen van de verankering van aangebracht dood hout in geulen en langs rivieren;
- Het verwijderen of verankeren van dood hout in en langs wateren om wegdrijven en schade te voorkomen.

Voorbeelden van KRW-relevante vegetatie zijn: oevervegetatie bestaande uit kruidachtige vegetatie, riet en andere helofyten, ondergedoken waterplanten, drijvende waterplanten, struweel en solitaire bomen. Bomen en struiken die op de oevers staan zorgen voor beschaduwing, bladval in het water en in het water hangende wortels en / of takken leveren paai- en foerageerhabitat en beschutting aan jonge vis.

In deze leidraad is enkel het onderhoud van de KRW-relevante vegetaties uitgewerkt die een relatie hebben met het vegetatiebeheer. Vegetaties die geen raakvlak hebben met vegetatiebeheer in het kader van veiligheid zijn buiten beschouwing gelaten. Overige beheermaatregelen zoals het in standhouden van bijvoorbeeld Nevengeulen en Rivierhout zijn uitgewerkt in het Generieke IHP Uiterwaarden RWS. Bomen en struiken en riet- en andere oevervegetaties in het KRW-relevante areaal hebben een raakvlak met het vegetatiebeheer vanuit veiligheidsoogpunt. Door de oevers conform de toegestane norm te onderhouden, wordt er ruimte geboden voor de ontwikkeling van deze KRW-relevante vegetaties. Immers binnen de vegetatieklassen is er ruimte voor het ontstaan van solitaire bomen en struiken en kleine vegetatie eenheden met een ruwere vegetatieklasse. Wanneer hier echter bij het periodieke beheer niet op gestuurd wordt zullen deze vegetaties niet ontstaan en verdwijnen op het moment dat de bestaande bomen door ouderdom sterven. Daarom zijn randvoorwaarden opgenomen voor het in standhouden en ontwikkelen van KRW-relevante vegetaties.

KRW 7-010

Code	KRW			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00258	Opdrachtnemer dient het vegetatiebeheer in de uiterwaarden zodanig uit te voeren dat deze niet leiden tot een wezenlijke (lokale) achteruitgang van de KRW-waarden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij vermeende strijdigheden tussen KRW doelen en veiligheidsbeheer heeft veiligheidsbeheer in principe voorrang. Wanneer hier sprake van is dient dit vooraf aan de werkzaamheden afgestemd te worden met de assetmanager van RWS.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:		Datum status:	[replace-datum]

Hardheid:	Eis		
Soort:	Eis aan het werk		
V&V:	Methode:	Documentinspectie	
	Criterium:	Vegetatiebeheer heeft geen negatief effect op waterkwaliteitsdoelstellingen KRW, tenzij de waterveiligheid in het geding is.	
	Moment:	Jaarlijks	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW	
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden / BPRW		Datum bron:

KRW; Werkplan 7-020

Code	KRW; Werkplan			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00259	Opdrachtnemer dient voor het omgaan met KRW relevante vegetaties bij het vegetatiebeheer een werkplan op te stellen en ter acceptatie in te dienen bij RWS.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Bij vermeende strijdigheden tussen KRW-doelen en veiligheidsbeheer heeft veiligheidsbeheer in principe voorrang. Wanneer hier sprake van is dient dit vooraf aan de werkzaamheden afgestemd te worden met de assetmanager van RWS.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	In het werkplan zijn de volgende zaken opgenomen: - De aanwezige KRW-relevante vegetaties; - De raakvlakken met het vegetatiebeheer; - Hoe omgegaan wordt met strijdigheden; - Betrokken deskundigen.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Relevante vegetatie 7-030

Code	KRW; Relevante vegetatie			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00260	Opdrachtnemer dient KRW-relevante vegetatie in stand te houden en/of te laten ontwikkelen conform onderliggende eisen. Bomen en struiken die er niet staan kunnen via natuurlijke ontwikkeling ontstaan, aanplanten is niet gewenst.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Het KRW-relevante areaal (het areaal dat relevant is voor de KRW-doelen) wordt beschikbaar gesteld middels een viewer en/of GIS-bestanden.				

Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat het uitvoeringsproces van Opdrachtnemer zijn richtlijnen KRW-relevante vegetatie geborgd.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Solitaire bomen en struiken 7-040

Code	KRW; Solitaire bomen en struiken			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00261	Bestaande solitaire bomen en struiken op oevers dienen gehandhaafd te worden. Dit betreft bomen dikker dan 15 cm en struiken hoger dan 3m.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Relevante vegetatie in water 7-050

Code	KRW; Relevante vegetatie in water			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00262	Bomen en struiken met takken en wortels in het water dienen bij het onderhoud zoveel mogelijk gespaard te worden. Bij te veel houtachtigen dienen juist bomen zonder takken en/of wortels in het water verwijderd te worden. Bomen en struiken die meer dan 100 dagen per jaar in het water staan dienen gehandhaafd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			

	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.	
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar	
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW/inspectieapp	
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron: 2020

KRW; Eenheden kleiner dan 500m2 7-060

Code	KRW; Eenheden kleiner dan 500m2			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00263	Eenheden kleiner dan 500m2 met Riet en Ruigte of Bos en Struweel in een minder ruwe vegetatieklasse dienen gehandhaafd te worden.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Eenheden groter dan 500m2 7-070

Code	KRW; Eenheden groter dan 500m2			Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00264	Bij verwijderen van eenheden groter dan 500m2 met ruwere vegetatie, dient minimaal 10% (50m2 of ongeveer 5 solitaire bomen en/of struiken) gehandhaafd te worden. Waardevolle houtachtige beplantingen op de oevers kunnen bij overschrijding van de 500m2 gehandhaafd blijven door deze haaks op de rivier smaller te maken.			[N.T.B.]	TU
Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Documentinspectie			
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.			
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW/inspectieapp			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Bedekking oever met houtachtigen 7-080

Code	KRW; Bedekking oever met houtachtigen.		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00265	Oevers, met vegetatieklasse riet en ruigte, dienen maximaal 50% per 100m oeverlengte bedekt te zijn met houtachtigen.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Indien terreinen van derden oevers hebben van meer dan 100 m lengte is ook daar deze eis van toepassing na afstemming met eigenaren. Oppervlakte van gewenste vegetatie mogen verspreid in benoemde lengtes voorkomen om een natuurlijk beeld te creëren. Het sparen van bijvoorbeeld houtachtigen dient dus niet steeds in vaste blokken van een zelfde lengte plaats te vinden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Bomen langs oever 7-090

Code	KRW; Bomen langs oever		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00266	Er dient langs oevers minimaal 1 boom per 100 m oeverlengte, (voor de Maas stroomopwaarts van stuw Lith 1 boom per 50 m oeverlengte) gehandhaafd of ontwikkeld te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Indien terreinen van derden oevers hebben van meer dan 100 m lengte is ook daar deze eis van toepassing na afstemming met eigenaren. Bomen mogen verspreid in benoemde lengtes voorkomen om een natuurlijk beeld te creëren. Het sparen of ontwikkelen van bomen dient dus niet steeds in vaste afstanden plaats te vinden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Bomen langs stilstaande wateren 7-100

Code	KRW; Bomen langs stilstaande wateren		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00267	Langs oevers van stilstaande wateren dient minimaal 1 boom per 50 meter oeverlengte gehandhaafd of ontwikkeld te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Indien terreinen van derden oevers hebben van meer dan 100 m lengte is ook daar deze eis van toepassing na afstemming met eigenaren. Bomen mogen verspreid in benoemde lengtes voorkomen om een natuurlijk beeld te creëren. Het sparen of ontwikkelen van bomen dient dus niet steeds in vaste afstanden plaats te vinden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Bomen langs meestromende nevengeulen 7-110

Code	KRW; Bomen langs meestromende nevengeulen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00268	Langs meestromende nevengeulen minimaal 1 boom per 30 meter gehandhaafd of ontwikkeld te worden.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:	Indien terreinen van derden oevers hebben van meer dan 100 m lengte is ook daar deze eis van toepassing. Bomen mogen verspreid in benoemde lengtes voorkomen om een natuurlijk beeld te creëren. Het sparen of ontwikkelen van bomen dient dus niet steeds in vaste afstanden plaats te vinden.			
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Terreinen derden 7-120

Code	KRW; Terreinen derden		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00269	Op terreinen van derden is de richtlijn dat bestaande solitaire bomen en struiken gehandhaafd blijven.		[N.T.B.]	TU

Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan het werk			
V&V:	Methode:	Documentinspectie		
	Criterium:	Uit het werkplan blijkt dat invulling is gegeven aan deze eis.		
	Moment:	Uiterlijk 1 augustus in het jaar voorafgaand het betreffende jaar.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan, eventueel aangevuld met Werkplan KRW		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Relevante vegetatie en bestrijding woekerplanten ; Monitoring 7-130

Code	KRW; Relevante vegetatie en bestrijding woekerplanten ; Monitoring		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00270	Opdrachtnemer dient het areaal door een deskundig ecoloog op het gebied van de betreffende soorten te laten inventariseren en monitoren op invasieve exoten die KRW-relevante vegetatie kunnen overwoekeren. Dit betreft minimaal de in eis 7-150 genoemde soorten.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status: [replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentinspectie & Monitoring		
	Criterium:	Het areaal is door een deskundig ecoloog op het gebied van de betreffende soorten geïnventariseerd en gemonitord op invasieve exoten die KRW-relevante vegetatie kunnen overwoekeren. Dit betreft minimaal de in eis 7-150 genoemde soorten. In een GIS-bestand zijn minimaal de volgende gegevens vastgelegd: x,y-coördinaten, soort, oppervlak (middels inmeting bepaald op m3 nauwkeurig , boven 50m2 op 10m2 nauwkeurig), bij grote waternavel of watertenisbloem is het ook mogelijk de oeverlengte te bepalen in plaats van het oppervlak.		
	Moment:	Jaarlijks in week 24; na aantreffen en bestrijding op betreffende locaties eveneens jaarlijks in week 34 en 44.		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan (Werkplan invasieve exoten)		
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden		Datum bron:	2020

KRW; Relevante vegetatie en bestrijding woekerplanten 7-140

Code	KRW; Relevante vegetatie en bestrijding woekerplanten	Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00271	Opdrachtnemer dient invasieve exoten, welke KRW-relevante vegetatie kunnen overwoekeren, te elimineren; dit betreft minimaal de in eis 7-150 opgenomen soorten.	[N.T.B.]	TU

Toelichting:					
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan de werkzaamheden				
V&V:	Methode:	Documentinspectie & Monitoring			
	Criterium:	Is het proces tbv bestrijding invasieve soorten gericht op eliminatie binnen 1 jaar (nieuwe haarden) of oude haarden (bij eerste inventarisatieronde conform contract aangetroffen) binnen 4 jaar.			
	Moment:	Jaarlijks voor week 44			
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan (Werkplan invasieve exoten)/inspectieapp			
Bron:	Memo Beheer KRW in de uiterwaarden			Datum bron:	2020

KRW; Bestrijding invasieve exotische water- en oeverplanten 7-150

Code	KRW; Bestrijding invasieve exotische water- en oeverplanten		Verwijzing naar eisen	Eis initiator	
SYS-00272	Opdrachtnemer dient te zorgen dat het KRW-relevante areaal vrij is van de hierna genoemde soorten: - Grote waternavel - Waterteunisbloem - Parelvederkruid - Watercrassula - Waterwaaier - Kleine waterteunisbloem - Moeraslantaarn - Ongelijkbladig vederkruid - Verspreidbladige waterpest - Moerashyacinth - Eventueel nieuwe water- en oeverplanten die gedurende het contract toegevoegd worden aan de Unielijst.		[N.T.B.]	TU / KRW	
Toelichting:	Doel: voorkomen verdere verspreiding in areaal of percelen derden, beperken jaarlijkse kosten bestrijding vanwege beperkingen van doorvaart of voorkomen van negatieve effecten op KRW-doelen en biodiversiteit.				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	SYS-00258	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis				
Soort:	Eis aan het werk				
V&V:	Methode:	Inspectie			
	Criterium:	Het KRW-relevante areaal is vrij van de soorten: - Grote waternavel - Waterteunisbloem - Parelvederkruid - Watercrassula - Waterwaaier - Kleine waterteunisbloem - Moeraslantaarn - Ongelijkbladig vederkruid - Verspreidbladige waterpest - Moerashyacinth			

		- Eventueel nieuwe water- en oeverplanten die gedurende het contract toegevoegd worden aan de Unielijst.		
	Moment:	Jaarlijks in week 24; na aantreffen en bestrijding op betreffende locaties eveneens jaarlijks in week 34 en 44		
	Gepland document:	toestandsrapportage/vegetatieonderhoudsplan en Werkplan invasieve exoten		
Bron:	https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten		Datum bron:	2020

Overige klantwensen

Vanwege bijvoorbeeld recreatie of landschappelijke- en/of cultuurhistorische waarden kunnen aanvullende eisen gelden voor de opdrachtnemers van Rijkswaterstaat, zoals bijvoorbeeld:

- Frequenter maaien;
- Korter houden vegetatie;
- Jaarlijkse vormsnoei;
- Vrijhouden (struin)paden.

Deskundigheid

Inzet deskundigen 8-010

Code	Inzet deskundigen		Verwijzing naar eisen	Eis initiator
SYS-00273	Opdrachtnemer dient deskundigen in te zetten voor specifieke werkzaamheden. Deze deskundigen dienen te voldoen aan de onderstaande aantoonbare ervaringseisen: - Opstellen werkplan KRW: 10 jaar ervaring met advieswerkzaamheden en beheer van riviergebonden N2000 habitattypen of KRW (vissen, macrofauna en waterplanten); - Opstellen werkplan N2000: 10 jaar ervaring met advieswerkzaamheden en beheer van relevante N2000 habitattypen; - Monitoring habitatkwaliteit: 10 jaar ervaring met inventarisatie en monitoring relevante N2000 habitattypen; - Beoordeling werkzaamheden Vegetatieonderhoudsplan: 10 jaar ervaring met advieswerkzaamheden en beheer van riviergebonden N2000 habitattypen en Wnb soortbescherming. - Opstellen werkplan bestrijding invasieve exoten: 5 jaar ervaring met bestrijding invasieve exoten. Ervaring met bestrijding invasieve waterplanten. - Monitoring invasieve exoten: 5 jaar ervaring met monitoring invasieve exoten en bekendheid met de betreffende soorten.		[N.T.B.]	TU
Toelichting:				
Status:	Concept	Bovenliggende eis:	Datum status:	[replace-datum]
Hardheid:	Eis			
Soort:	Eis aan de werkzaamheden			
V&V:	Methode:	Documentbeoordeling		
	Criterium:	Heeft deskundige de vereiste ervaring		
	Moment:	Voor aanvang contract		
	Gepland document:	CV's en referenties deskundigen		
Bron:			Datum bron:	

Bijlage 3: Wettelijke beheertaken van RWS in de uiterwaarden

Versie 4 - april 2019

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE
Marcel van de Leemkule

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Griffioenlaan 2
3526 LA Utrecht
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 11 11
F
kcc@rws.nl
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
Sjaak Poortvliet
coördinerend specialistisch
adviseur

T
sjaak.poortvliet@rws.nl

memo

Wettelijke beheertaken RWS in uiterwaarden

Bij e-mailbericht van 13 december 2016 is door RWS/BS aan de CD/BJV Expertise en RWS-advocaten de volgende vraag voorgelegd:

"Wat zijn de wettelijke beheertaken in de uiterwaarden (incl. oevers), in het geval dat (1) gronden op naam staan van de Staat/IenW (RWS), (2) gronden op naam staan van derden."

(...)

"Het gaat dan zowel om wettelijke taken die bij onze Minister liggen, maar eventueel ook om andere verplichtingen voor RWS die voortkomen uit wet- en regelgeving van het Rijk en decentrale overheden."

Achtergrond van deze vraagstelling is dat de uitvoeringspraktijk soms hapert vanwege van elkaar verschillende persoonlijke meningen en overtuigingen. De wet zelf biedt een helder richtsnoer, dat in dit memo wordt beschreven.

I Beheer op grond van de Waterwet

Het zogenaamde hoofdwatersysteem, waartoe onder meer de grote rivieren met hun *uiterwaarden* behoren is in beheer bij het Rijk. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is als bestuursorgaan belast met het beheer van rijkswaterstaatswerken. De Waterwet stelt regels met betrekking tot het integraal beheer van watersystemen.

De Waterwet (art. 1, eerste lid) omschrijft de begrippen beheer en beheerder als volgt:

beheer: overheidszorg met betrekking tot een of meer afzonderlijke watersystemen of onderdelen daarvan, gericht op de in artikel 2.1 genoemde doelstellingen;

beheerder: bevoegd bestuursorgaan van het overheidslichaam dat belast is met beheer.

De belangrijkste beheertaken zijn:

- planvorming;
- regelgeving;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH);
- aanleg, wijziging/aanpassing, instandhouding en onderhoud van waterstaatswerken;
- bediening van kunstwerken (ten behoeve van de regulering van aan- en afvoer, peilbeheer, alsmede conservering van water en de bevaarbaarheid ten behoeve van het scheepvaartverkeer).

RWS INFORMATIE

Pagina 1 van 12

Vaak wordt het watersysteembeheer onderscheiden in passief, en actief beheer. *Het passieve beheer* bestaat uit de regelingen en het bestuur. De eerste drie van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder. *Het actieve beheer* omvat het zorgdragen voor de uitvoering van concrete werkzaamheden. De twee laatste van de hiervoor genoemde taken vallen hieronder.

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Het beheer van watersystemen omvat dus een breed spectrum van taken, waartoe zowel rechtshandelingen (bijvoorbeeld vergunningverlening en besluitvorming over te ondernemen aanleg, of wijzigingswerken) behoren als feitelijke handelingen, zoals onderhoudswerkzaamheden, en het meten en beoordelen van gegevens over de verwezenlijking van gestelde normen.¹

Alle watersystemen hebben een (overheids)beheerder in de zin van de Wet, ongeacht of zij zijn gelegen op particuliere gronden.² De Waterwet maakt bij toedeling van verplichtingen en bevoegdheden aan de beheerder geen onderscheid in gronden die eigendom zijn van de beheerder of gronden die in eigendom zijn van derden.

Het onderscheid in (1) en (2) in bovengenoemde vraagstelling: "Wat zijn de wettelijke beheertaken in de uiterwaarden (incl. oevers), in het geval dat (1) gronden op naam staan van de Staat/IenW (RWS), (2) gronden op naam staan van derden." is dus in zoverre voor dit memo voor de beschrijving van de wettelijke beheertaken niet van belang.

Wel is het zo dat als de beheerder taken op gronden van derden wil uitvoeren daarvoor ofwel direct op grond van de wet gedoogplichten gelden, ofwel gedoogplichten bij besluit kunnen worden opgelegd als over het gebruik van de grond geen minnelijke overeenstemming kan worden verkregen, dan wel als dat gevorderd is onteigend moet worden.

Watersysteembeheer door Rijkswaterstaat

Het deel van het watersysteembeheer dat Rijkswaterstaat namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat verricht omvat niet of in mindere mate de planvorming en regelgeving. Het departement is primair verantwoordelijke voor de beleidsvorming en regelgeving. Het watersysteembeheer door Rijkswaterstaat betreft dus in zoverre met name: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH); de aanleg, aanpassing, instandhouding en het onderhoud van waterstaatswerken; en de bediening van kunstwerken.

Verplichtingen van de beheerder

Paragraaf 5.1 van de Waterwet bevat een aantal verplichtingen voor de beheerder van watersystemen.

Zo is de beheer verplicht een *legger* vast te stellen, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen (art. 5.1 Wtw). De legger geeft inhoud aan de taakuitoefening door de waterbeheerder, met name waar het gaat om het onderhouden van de normatieve toestand van waterstaatswerken. Voldoet de feitelijke toestand van het waterstaatswerk niet aan de normatieve toestand dan zal de beheerder door onderhoud- of herstelwerkzaamheden het waterstaatswerk in zijn normatieve staat terugbrengen. In de tweede plaats is de legger van belang bij het toetsten

¹ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

² MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

van watersystemen aan de daarvoor geldende normen.³ Dit betreft normen of doelstellingen voor waterveiligheid, maar ook voor waterkwantiteit, waterkwaliteit en functievervulling – bijvoorbeeld voor de scheepvaart – door watersystemen. Voldoet de normatieve toestand niet aan de norm – bijvoorbeeld als niet is voldaan aan de vereiste veiligheid van een waterkering – dan is aanpassing/wijziging van het waterstaatwerk vereist om aan de norm te voldoen. De normatieve toestand is de toestand waarin het waterstaatwerk door de beheerder naar ligging, vorm, afmeting en constructie wordt gehouden. De legger is richtinggevend om te bepalen of sprake is van aanleg of wijziging van waterstaatswerken, waarbij voor een nieuw aan te leggen waterstaatwerk een nieuwe normatieve toestand in de legger wordt omschreven en bij wijziging van een bestaand waterstaatwerk wijziging wordt gebracht in de in de legger omschreven normatieve toestand (richting, vorm, afmeting of constructie). Voor aanleg of wijziging van een waterstaatwerk moet een projectplan op grond van de Waterwet (of inpassingsplan op grond van de Wet ruimtelijke ordening) worden vastgesteld. Voor onderhoud of herstelwerkzaamheden waarbij de normatieve toestand wordt gehandhaafd of hersteld wordt geen projectplan/inpassingsplan vastgesteld. De legger bepaalt voorts de fysieke reikwijdte van de gedoogplichten uit de Hoofdstuk 5 van de Waterwet, waaronder de verplichting van rechthebbenden op gronden gelegen binnen of in de nabijheid van het waterstaatswerk om te gedogen dat onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan het waterstaatwerk worden uitgevoerd.

De Waterwet noemt in artikel 5.1 maar één legger van waterstaatswerken, waarin de normatieve ligging, vorm, afmeting en constructie van het waterstaatswerk worden omschreven.

Om verschillende redenen is de legger van rijkswaterstaatswerken in drie delen vastgesteld:

- de legger primaire waterkeringen;
- de legger rijkswaterstaatswerken, van overige waterstaatswerken (andere dan primaire waterkeringen en oppervlaktewaterlichamen met bijbehorende kunstwerken); en
- de vegetatielegger, waarin de normatieve vegetatieruimte van het rivierbed in het rivierengebied wordt omschreven.

In de zin van de Waterwet maken die drie delen onderdeel uit van de legger als bedoeld in die Wet.

De beheerder is verplicht voor daartoe aan te wijzen oppervlaktewater- of grondwaterlichamen onder zijn beheer één of meer *peilbesluiten* vast te stellen. In een peilbesluit worden waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren vastgesteld, die gedurende daarbij aangegeven perioden zoveel mogelijk worden gehandhaafd (art. 5.2 Wtw). Peilbesluiten binden als zodanig slechts de beheerders zelf.

Een meer algemene beheeropdracht is vervat in artikel 5.3 Waterwet dat stelt: *"De beheerder neemt, met inachtneming van de bij of krachtens hoofdstuk 2 gestelde regels, ten aanzien van de waterstaatswerken onder zijn beheer de nodige maatregelen voor het veilig en doelmatig gebruik daarvan, overeenkomstig de krachtens hoofdstuk 4 aan die waterstaatswerken toegekende functies."*

³ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 39.

Het verzekeren van doelmatig en veilig gebruik is de centrale norm voor het vergunningenbeleid in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Dit is niet alleen leidend voor vergunningenbeleid (passief beheer), maar ook voor actief infrastructureel beheer, met name voor inrichting en onderhoud. Deze norm wordt in de Waterwet overgenomen en daarbij uitdrukkelijk gerelateerd aan de toegekende functies.⁴

Bevoegdheden van de beheerder

De publiekrechtelijke bevoegdheden, zoals vergunningverlening toezicht en handhaving, het opleggen van een gedoogplichten, enz., zijn met de toedeling van het beheer nog niet gegeven. Dergelijke bevoegdheden worden in de Waterwet uitdrukkelijk toegekend aan de beheerders. Privaatrechtelijke bevoegdheden staan slechts ter beschikking naar gelang deze volgens privaatrecht toekomen aan het betrokken openbaar lichaam, dus de rechtspersoon waartoe het beherend bestuursorgaan behoort. Veelal gaat het om het eigendomsrecht op waterstaatswerken, dat in de praktijk niet steeds bij de overheid hoeft te berusten.⁵ Dit memo heeft geen betrekking op deze privaatrechtelijke bevoegdheden.

Doelstellingen van, en normen voor watersysteembeheer

Het beheer van watersystemen (waarvan de uiterwaarden als deel van het oppervlaktewaterlichaam zijnde een rivier deel van zijn) is ingevolge voornoemde begripsomschrijving van *beheer* gericht op de doelstellingen genoemd in artikel 2.1, eerste lid, Waterwet, zijnde:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Wat betreft de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen speelt de scheepvaartfunctie van wateren een belangrijke rol. Maar ook meer concrete economische belangen, te operationaliseren via toekenning van specifieke functies aan watersystemen als water voor bedrijven en water voor landbouw, geven richting aan het beheer. Daartoe behoort ook de drinkwaterfunctie, dat wil zeggen de bestemming van diverse waterlichamen als leverancier van grondstof voor de openbare drinkwatervoorziening.⁶ Ingevolge het bepaalde in artikel 4.1, derde lid, onder c, Waterwet zijn in het Nationale waterplan de functies voor de rijkswateren opgenomen, waarover hieronder meer.

Het tweede lid van artikel 2.1 Waterwet stelt dat de toepassing van deze wet mede gericht is op andere doelstellingen dan hiervoor genoemd, voor zover dat elders in de wet is bepaald. Het bepaalde in het tweede lid kan hier gezien de invulling die hieraan de wet is gegeven verder buiten beschouwing blijven.⁷

⁴ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3 p.94/95.

⁵ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 19.

⁶ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 14.

⁷ Artikel 6.11, eerste lid, bepaalt dat de in hoofdstuk 6 gegeven bevoegdheden ten aanzien van handelingen als bedoeld in artikel 6.5, onderdeel c, die plaatsvinden in de Nederlandse exclusieve economische zone, mede kunnen worden toegepast ter bescherming van andere belangen dan waarin artikel 2.1 voorziet, voor zover daarin niet bij of krachtens andere wet is voorzien.

Ten aanzien van de doelstellingen van de Waterwet geldt het volgende.

De doelstellingen van waterbeheer zullen in onderlinge samenhang richtinggevend zijn bij de toepassing van alle bevoegdheden en de verdere uitvoering van de Waterwet. Dit is de kern van integraal waterbeheer. Zo staat de vergunningverlening voor lozingen niet alleen ten dienste van de milieukwaliteit, maar waar nodig ook van het kwantiteitsbeheer en het veilig gebruik van watersystemen door scheepvaart of recreanten.

De doelstellingen begrenzen de wijze waarop met toepassing van de wettelijke bevoegdheden beperkingen kunnen worden gesteld aan activiteiten en rechten van burgers, particuliere instellingen en bedrijven. (de doelstellingen operationaliseren het zgn. specialiteitsbeginsel).⁸

De doelstellingen vastgelegd in paragraaf 2.1 van de Waterwet dienen als kader voor de uitvoering van de wet. Taken en bevoegdheden die de beheerder ter uitvoering van de Waterwet uitoefent mogen uitsluitend dienen ter behartiging van de doelstellingen van die wet.

Dat kader wordt vervolgens in de paragrafen 2.2. en 2.3 van de Waterwet aangevuld met meer concrete normen voor verschillende aspecten van het beheer of althans bepalingen die een grondslag bieden voor een zodanige concrete normering. Het gaat om normen voor waterkering, waterkwantiteit, functievervulling en de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Daarnaast moeten de beleidsmakende instanties er hun beleid op afstemmen.⁹

Wettelijke beheertaken op grond van de Waterwet in de uiterwaarden

Uit het vorenstaande vloeit voort dat Rijkswaterstaat in de uiterwaarden ten behoeve van het watersysteembeheer, namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, ter uitvoering van de Waterwet taken vervult met betrekking tot:

- het vaststellen van een (vegetatie)legger
- vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- de aanleg, aanpassing, instandhouding en het onderhoud van waterstaatswerken; en
- de bediening van kunstwerken ten behoeve van het regulering van aan- en afvoer, alsmede conservering van water en ten behoeve van de scheepvaart.

Deze taakvervulling is gericht op het bereiken dan wel handhaven van de in artikel 2.1 van de Waterwet genoemde doelstellingen van watersysteembeheer in overeenstemming met de daarvoor bij of krachtens die wet gestelde normen en de aan het watersysteem toegekende functies in de plannen als beschreven in hoofdstuk 4 van die wet.

Functies toegekend aan rijkswateren op grond van NWP en BPRW

In het Nationaal waterplan 2016-2021 kiest het kabinet er voor om met functietoekenning terughoudend om te gaan. In dit plan worden alleen functies toegekend die op grond van (wettelijke) verplichtingen specifieke eisen stellen aan het beheer of het gebruik van het betreffende rijkswater. Gesteld wordt dat in of op basis van dit NWP functietoekenning plaats vindt voor de volgende functies:

Het tweede lid van die bepaling bepaalt dat de in hoofdstuk 6 gegeven bevoegdheden ten aanzien van handelingen als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid, mede worden kunnen toegepast ter bescherming van de doelmatige werking van een zuiveringstechnisch werk.

⁸ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 90.

⁹ MvT Wtw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 30 818, nr. 3, p. 13.

drinkwaterbescherming, Natura 2000, schelpdierwateren en zwemwater. Tevens zijn de rijkswateren weergegeven die zijn aangewezen als vaarweg.¹⁰

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Specifieke maatregelen voor deze gebieden worden in het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016-2021 (BPRW) beschreven. Wat betreft de gebruiksfuncties van rijkswateren stelt het BPRW:

"Veel maatschappelijke en economische gebruiksfuncties maken gebruik van de rijkswateren. Als de kerntaken waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, vlot en veilig verkeer op orde zijn, ontstaan ook gunstige condities voor landbouw, recreatie, industrie, natuur, enzovoort. In principe zijn alle gebruiksfuncties welkom. Rijkswaterstaat is geen bevoegd gezag voor het afwegen en vastleggen van ruimtelijke bestemmingen, noch voor het beoordelen van de gevolgen daarvan voor de ruimtelijke kwaliteit. Dat is een taak van provincies en gemeenten. Op de Noordzee heeft Rijkswaterstaat wel deze rol."

De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. Gedeputeerde staten in hun provincie dragen zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Gebruik van de rijkswateren mag niet ten koste gaan van de waterveiligheid, waterkwaliteit of de scheepvaart. Daarom toetst Rijkswaterstaat nieuwe initiatieven voor gebruik, stelt waar nodig voorwaarden, en legt die vast in een vergunning.
- Bij het dagelijks beheer en onderhoud houdt Rijkswaterstaat rekening met de gebruiksfuncties op de rijkswateren.
- Budget voor beheer en onderhoud is bedoeld voor het uitvoeren van de kerntaken, niet voor het bevorderen van de gebruiksfuncties. Een uitzondering daarop zijn de (wettelijk) aangewezen gebruiksfuncties natuur, drinkwater, zwemwater en schelpdierwater.
- Waar mogelijk wordt het beter benutten van de rijkswateren door gebruiksfuncties gekoppeld aan de eigen werkzaamheden. Rijkswaterstaat zoekt daarvoor kansen en vraagt marktpartijen en andere overheden die te benutten. Alle partijen brengen dan hun doelen en middelen onder in een gezamenlijk project. Voor meekoppelen bestaat geen blauwdruk. Het is altijd maatwerk en een gebiedsgerichte afweging.¹¹

Naast bovengenoemde gebruiksfuncties vervullen de rijkswateren ook tal van andere gebruiksfuncties die niet formeel zijn toegekend via het Nationaal Waterplan, het Bprw of andere planfiguren. Het Bprw gaat ook in op een aantal van deze gebruiksfuncties, te weten: archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap, visserij, bouwgrondstoffen, energieproductie, kabels en leidingen, koel- en proceswater, landbouw en waterrecreatie.

Wettelijk aangewezen gebruiksfuncties

Het BPRW geeft richting aan de taakopdracht van Rijkswaterstaat ten aanzien van de wettelijke aangewezen gebruiksfuncties. Voor zover die de uitwaarden betreffen gaat dat om de gebruiksfuncties: natuur; drink- en zwemwater. Het BPRW bepaalt daaromtrent het volgende.

¹⁰ NWP, p. 59.

¹¹ BPRW, p. 92.

Natuur

Veel rijkswateren herbergen belangrijke natuurwaarden en zijn daarom aangewezen als Natura 2000-gebied. Met het KRW-programma, Ruimte voor de Rivier en Maaswerken levert Rijkswaterstaat een grote bijdrage aan het realiseren van de Natura 2000-doelen en het Natuurnetwerk Nederland.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat houdt bij aanleg, beheer en onderhoud rekening met de aanwezige en beschermde natuurwaarden en benut zo mogelijk kansen voor het meekoppelen van natuurdoelen (natuurinclusief bouwen).
- In aanvulling op de KRW-maatregelen zijn beperkt maatregelen nodig om effecten van het eigen beheer en onderhoud in Natura 2000-gebieden te mitigeren. Deze zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Het Rijk borgt de financiering van de eerste generatie Natura 2000-beheerplannen.
- Rijkswaterstaat is voortouwnemer bij het opstellen en uitvoeren van de Natura 2000-beheerplannen in gebieden waar het de grootste beheerder is.¹²

Drinkwater

Drinkwaterbedrijven onttrekken jaarlijks een half miljard kubieke meter water uit de rijkswateren voor de productie van drinkwater voor zes miljoen Nederlanders en een groot aantal bedrijven. Rijkswaterstaat is op deze onttrekkingspunten verantwoordelijk voor de waterkwaliteit

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- De waterkwaliteit van de Rijn en de Maas bij de landsgrenzen 24 uur per dag bewaken. Drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat wisselen hun informatie over de waterkwaliteit uit.
- Afspraken maken met gebruikers en andere overheden over preventie en beheersing van crisissituaties in drinkwaterbeschermingszones.
- De regio's nemen bij het opstellen van gebiedsdossiers. Die dossiers bevatten informatie over het onttrekkingspunt, de risico's voor een duurzame winning en mogelijke maatregelen daartegen.
- Reguliere en opkomende stoffen in het oppervlaktewater monitoren en problemen agenderen bij de verantwoordelijke partijen.¹³

Zwemwater

Er zijn in de rijkswateren ongeveer 200 officiële zwemwaterlocaties. Rijkswaterstaat is op deze locaties verantwoordelijk voor de waterkwaliteit. Om badgasten te beschermen gelden op die locaties extra eisen aan de waterkwaliteit. Andere partijen voeren het dagelijks beheer over de zwemwaterlocaties

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat controleert de zwemwaterkwaliteit tijdens het badseizoen op de aangewezen locaties.
- Deze meetgegevens worden gebruikt voor de informatievoorziening aan het publiek en de jaarlijkse rapportages aan de Europese Commissie.

¹² BPRW, p. 100.

¹³ BPRW, p. 106.

- Rijkswaterstaat stelt voor de zwemwaterlocaties in rijkswateren een zwemwaterprofiel op en treft samen met andere partijen maatregelen om te voldoen aan wettelijke eisen voor zwemwaterkwaliteit.¹⁴

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Andere gebruiksfuncties

Het BPRW geeft richting aan de taakopdracht van Rijkswaterstaat ten aanzien van andere dan wettelijke aangewezen gebruiksfuncties. Voor zover die de uitwaarden betreffen gaat dat om de gebruiksfuncties: archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap; visserij; bouwgrondstoffen; energieproductie; kabels en leidingen; koel- en proceswater; landbouw; en waterrecreatie. Het BPRW bepaalt daaromtrent het volgende.

Archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap

In de loop der tijd zijn er in en langs de rijkswateren waardevolle archeologische, bouwkundige en historisch landschappelijke elementen ontstaan. Daarnaast zijn veel objecten van Rijkswaterstaat aangewezen als wettelijk beschermd cultuurhistorisch monument.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat houdt bij aanleg, beheer en onderhoud rekening met archeologie, gebouwd erfgoed en historisch landschap.
- Zoeken naar een adequate (her)bestemming voor cultuurhistorisch waardevolle objecten die niet meer in gebruik zijn.¹⁵

Visserij

Het Rijk streeft naar een evenwichtig opgebouwde visstand die bevissing duurzaam mogelijk maakt. De betrokkenheid van Rijkswaterstaat richt zich vooral op de visserij in de binnenwateren. Voor zeegaande visserij geldt het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Investeren in vistrappen en natuurlijkvriendelijke oevers en het uitvoeren van het Kierbesluit Haringvliet om de migratiemogelijkheden en leefgebieden voor vis te verbeteren.
- Rijkswaterstaat toetst (na aanpassing van de Visserijwet 1963) de gegevens van de beroeps- en sportvisserij over de vangsten en het uitzetten van vis aan de ecologische kwaliteitsdoelen.
- Rijkswaterstaat stelt eisen aan koelwaterinname en waterkrachtcentrales om schade aan de visstand te beperken.¹⁶

Bouwgrondstoffen

Winning van suppletiezand, ophoogzand, grind, bouw- en metselzand in de rijkswateren is een nationaal belang. Mogelijk leidt zeespiegelstijging in de toekomst tot een toename van de benodigde hoeveelheid suppletiezand.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat is op grond van de Ontgrondingenwet bevoegd gezag voor de winning van bouwgrondstoffen in de rijkswateren (*NB. Met uitsluiting van het winterbed van de grote rivieren*).

¹⁴ BPRW, p. 112.

¹⁵ BPRW, p. 122.

¹⁶ BPRW, p. 127.

- Winning van bouwgrondstoffen is toegestaan als dat de waterveiligheid, scheepvaart en de ecologische kwaliteit niet schaadt.
- Waar mogelijk combineert Rijkswaterstaat de winning van zand met bijvoorbeeld rivierverruiming, vaargeulonderhoud en natuurontwikkeling.¹⁷

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Energieproductie

Nederland heeft een ambitieuze doelstelling om het aandeel duurzame energie te vergroten en de CO₂-uitstoot te verminderen. De rijkswateren bieden daarvoor goede mogelijkheden. Voor opwekking van zonne- of windenergie in het gedeelte van het rivierbed waarop het stroomvoerend regime van toepassing is kan evenwel slechts vergunning worden verleend indien de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd, met dien verstande dat de vergunning zal worden verleend voor een bepaalde termijn en dat de resterende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen ten minste voor de duur van die termijn duurzaam worden gecompenseerd waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn (artikel 6, aanhef en onder d, en 7, derde lid, Beleidsregel grote rivieren).

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Rijkswaterstaat vervult een voorbeeldfunctie en stelt zijn areaal (marktconform) beschikbaar voor het opwekken van duurzame energie.
- Beoordelen van de initiatieven van derden voor de opwekking van energie door deze te toetsen aan de doelen voor waterveiligheid, schoon en gezond water en vlot en veilig verkeer over water.
- Verminderen van het eigen energieverbruik en onderzoeken van de mogelijkheden om zelfvoorzienend te zijn.¹⁸

Kabels en leidingen

Kabels en leidingen zijn een goedkope, veilige en een duurzame vorm van transport. Om ook in de toekomst ruimte te houden voor aanleg, beheer en onderhoud door Rijkswaterstaat en andere gebruiksfuncties hebben Rijkswaterstaat en exploitanten afgesproken nieuwe kabels en leidingen zoveel mogelijk te bundelen en rivierkruisingen diep te boren.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

- Toetsen van nieuwe kabels en leidingen op gevolgen voor waterveiligheid, waterkwaliteit en scheepvaart.
- Extra aandacht geven aan de vereiste gronddekking van kabels en leidingen die de rivieren kruisen.
- Voor kabels en leidingen die niet meer in gebruik zijn, geldt een opruimplicht, tenzij opruimen risicovoller is dan laten liggen.¹⁹

Landbouw

Voldoende water van een goede kwaliteit is van essentieel belang voor de landbouw. Extreem lage afvoeren beperken (tijdelijk) de mogelijkheden om de landbouw van voldoende zoetwater te voorzien. Daarnaast is ongeveer 65 procent van de uiterwaarden in het rivierengebied in gebruik als landbouwgrond.

Kernpunten voor de planperiode zijn:

¹⁷ BPRW, p. 131.

¹⁸ BPRW, p. 135.

¹⁹ BPRW, p. 139.

- In tijden van droogte verdeelt Rijkswaterstaat het water volgens de wettelijke verdringingsreeks.
- Bij aanleg en onderhoud houdt Rijkswaterstaat rekening met het landbouwkundig gebruik van de uiterwaarden.
- Rijkswaterstaat ziet toe op het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de uiterwaarden.²⁰

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Waterrecreatie

De waterrecreatiesector is omvangrijk, economisch belangrijk en groeit nog steeds. Recreatie is welkom op de rijkswateren, maar vanwege de veiligheid niet altijd en overal. Het voortouw voor het realiseren en onderhouden van voorzieningen voor de recreatie ligt bij de provincies, gemeenten, recreatieschappen en private partijen, niet bij Rijkswaterstaat.

Kernpunten in de planperiode zijn:

- In verband met de veiligheid van de recreant is er op plaatsen met intensieve beroepsvaart en dichtbij kunstwerken in principe geen ruimte voor oever- of gebiedsgebonden waterrecreatie.
- Op kunstwerken aanbrengen van voorzieningen voor de veiligheid voor de recreatievaart.
- Aanwijzen van gebieden voor snelvaren, kitesurfen en waterskiën.
- Actief zoeken naar kansen voor het meekoppelen van waterrecreatie met aanleg, beheer en onderhoud.
- De rijksvaarwegen leveren een belangrijk aandeel in het Basistoevervaartnet en de Staande Mastroute.²¹

II Verplichtingen voor RWS die voortkomen uit wet- en regelgeving van het Rijk en decentrale overheden

Bij de uitoefening van taken te behoeve van het beheer van de uiterwaarden op grond van de Waterwet heeft Rijkswaterstaat zich te houden aan verplichtingen die gelden op grond van geldende wetgeving. Dat betreft zowel wetgeving op grond van de Waterwet, als wettelijke verplichtingen op grond van andere wetgeving.

Wat betreft de Waterwet betreft dat zowel verplichtingen voor de beheerder (zoals het vaststellen van een projectplan op grond van art 5.4 van de wet voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk), als verplichtingen die voor een ieder gelden (zoals de naleving van regels die gelden voor het brengen van stoffen in een oppervlaktewater, bijvoorbeeld bij werkzaamheden ter uitvoering van een projectplan). Dat laatste kan ook betreffen de naleving keurbepalingen van waterschappen die gelden in de uiterwaarden, bijvoorbeeld ter bescherming van waterkeringen in waterschapsbeheer.

Waar het betreft andere wetgeving dan op grond van de Waterwet (en ook waar het betreft waterschapskeuren) is Rijkswaterstaat bij de uitoefening van beheertaken behoudens de uitvoering van Scheepvaartverkeerswet op rijksvaarwegen, de uitvoering van de Ontgrondingenwet in rijkswateren (met uitsluiting van het winterbed van de grote rivieren) en de uitvoering van bepaalde taken en bevoegdheden op grond van de Wet natuurbescherming in rijkswateren niet belast met de uitvoering van die andere wetgeving maar heeft het zich te

²⁰ BPRW, p. 146.

²¹ BPRW, p. 149.

houden aan wettelijke verplichtingen die daaruit voortvloeien.²² Het kan hier een veelheid aan wettelijke verplichtingen betreffen, al naar gelang de taak die RWS in de uiterwaard wil verrichten en plaats waarop die taak wordt uitgevoerd.

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

Over het algemeen kan dat waar het gaat om uiterwaardenbeheer betreffen verplichtingen op grond van de:

- Ontgrondingenwet (in het winterbed van de rivier);
- Wet natuurbescherming (bescherming van soorten, habitats en bos);
- Wet milieubeheer (o.a. milieueffectrapportage, inrichtingen, afvalstoffen);
- Wet bodembescherming (bescherming van de kwaliteit van bodem en grondwater in drogere oevergebieden) en besluit bodemkwaliteit (o.a. toepassen van grond en baggerspecie);
- Wet op de archeologische monumentenzorg (bescherming archeologische monumenten);
- Wetgeving betrekking hebbende op niet gesprongen explosieven (NGE's);
- Spoorwegwet (kruisende spoorinfrastructuur);
- Wegenwet (onttrekking van wegen aan de openbaarheid);
- Wegenverkeerswet (verkeersmaatregelen bij uitvoering van werkzaamheden);
- Provinciale milieuverordeningen (o.a. drinkwaterbeschermingsgebieden);
- Gemeentelijke bestemmingsplannen (planologische bestemmingen en aanlegvergunningstelsels);
- Overige gemeentelijke verordeningen (o.a. bepalingen inzake het kappen van bomen).

Vorenstaande opsomming van wetgeving is niet uitputtend. In lang niet alle gevallen waarin Rijkswaterstaat beheertaken in de uitwaarden uitvoert zal genoemde wetgeving van toepassing. Zoals gezegd is dat afhankelijk van de taak

²² Ingevolge het bepaalde in artikel 2.1 Wet natuurbescherming (Wnb) is de Minister van IenW belast met aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden die door die Minister worden beheerd. De uitvoering van deze wettelijke taak ligt niet primair bij Rijkswaterstaat. Ingevolge het bepaalde in artikel 2.10 juncto de artikelen 2.2, 2.3 en 2.6 van die wet oefent de Minister van IenW in oppervlaktewateren in beheer bij het Rijk de daarin genoemde taken en bevoegdheden uit. Zo stelt deze Minister voor die gebieden de beheerplannen vast (*art. 2.3 Wnb*). In het vijfde lid van artikel 2.3 Wnb is voorzien in de mogelijkheid van het opnemen van het beheerplan in een ander plan of programma dat door het bevoegd gezag voor het beheerplan wordt opgesteld. Zo kan het door de Minister van IenW vast te stellen beheerplan voor rijkswateren onderdeel uitmaken van een voor door deze minister voor hetzelfde of voor een groter gebied vast te stellen beheer- of ontwikkelplan, zoals een stroomgebiedsbeheerplan. Ook het opnemen van het beheerplan in plannen of programma's die worden vastgesteld door een ander bevoegd gezag is mogelijk, ingeval daarover tussen het bevoegd gezag voor het beheerplan en het bevoegd gezag voor het andere plan of programma overeenstemming wordt bereikt. Voorts treft deze Minister voor die gebieden de behoud- en herstelmaatregelen (instandhoudingsmaatregelen) om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de habitats en soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen en draagt de Minister zorg voor het treffen van maatregelen om achteruitgang van de kwaliteit van de habitats en significante verstoring van soorten in de gebieden te voorkomen (passende maatregelen) (*art. 2.2 Wnb*). De Minister van IenW treft voor de rijkswateren feitelijke preventieve of herstelmaatregelen op terreinen van derden (of laat die treffen) om verslechtingen of significante verstoringen te voorkomen indien dat nodig is gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied. Derden – eigenaren of gebruikers – zullen deze noodzakelijke inbreuken op hun eigendomsrecht of gebruiksrecht moeten gedogen (*art. 2.6 Wnb*).

die RWS in de uiterwaard wil verrichten en plaats waarop die taak wordt uitgevoerd.

Rijkswaterstaat Corporate
Dienst

RWS INFORMATIE

Pagina 12 van 12

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002
(ma t/m zo 06.00 - 22.30
uur, gratis)
| Juli 2020 |